

Luminor

AASTAARUANNE 2018

LUMINOR BANK AS

KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE
AASTAARUANNE 31. DETSEMBRIL 2018 LÖPPENUD
MAJANDUSAASTA KOHTA

SISUKORD

ÜLDINE TEAVE JA KONTAKTANDMED	3
TEGEVJUHI PÖÖRDUMINE.....	4
TEGEVUSARUANNE	7
KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE 31. DETSEMBER 2018 LÖPPENUD MAJANDUSAASTA KOHTA.....	31
KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD	36
SÕLTUMATU AUDIITORI ARUANNE.....	122
KASUMI JAOTAMISE ETTEPANEK	123
JUHATUSE ALLKIRJAD 2018. MAJANDUSAASTA ARUANDELE	124

ÜLDINE TEAVE JA KONTAKTANDMED

LUMINOR BANK AS

Aadress: Liivalaia 45, 10145 Tallinn, Eesti Vabariik

Registrikood: 11315936

Telefon: +372 628 3300

Faks: +372 628 3201

Koduleht: www.luminor.ee

Põhitegevus: Krediidiasutus

Audiitor: AS PricewaterhouseCoopers

Aruandeperiood: 01.01.2018 – 31.12.2018

TEGEVJUHI PÖÖRDUMINE

Oleme loomas tänapäevast, kättesaadavat ja Baltikumi-keskset finantspartnerit meie klientidele

Alustasin tööd Luminori tegevjuhina 2017. aasta oktoobris, mil ettevõtte läbi DNB ja Nordea Balti üksuste liitmise loodi. Juba siis oli selge, et pankade ümberkujundamine üheks tänapäevaseks Balti riikide üleseks üksuseks nõuab jõupingutusi, ent need on vajalikud, et luua tegus, tõhus ja kliendile orienteeritud pank – just selline, nagu soovime olla.

2018. aastal astusime sel teekonnal oma esimesed sammud, ühendades kuus erinevat juriidilisest isikust üksust üheks Baltikumi-üleseks organisatsiooniks. Alustasime harmoniseeritud ja sõltumatu IT infrastruktuuri loomist ning algatasime hulga tegevusi, et tagada loodud panga jätkusuutlikkus, kasumlikkus ja paindlikkus.

Tänu meie töötajate pingutustele oleme seni suutnud tagada klientide teenindamise ilma oluliste tõrgeteta ning kvaliteetne klienditeenindus jääb meie võtmeprioriteediks kogu edasise organisatsiooni ümberkujundamise käigus.

On selge, et jätkuv digitaliseerimine panganduses, mis tagab lihtsa juurdepääsu nii pangatoodetele ja -teenustele ning võimaldab enam pühenduda väärtustloovale nõustamisteenusele, muudab oluliselt ka klientide ootuseid ja nõudmisi oma kodupangale.

Seni on uue põlvkonna finantstehnoloogia ettevõtted pakkunud peamiselt konkreetsete pangatoodete keskset teenust, kuid pangandusturu jätkuva avanemise tingimustes on nende väärtuspakkumine laienemas toodete-ülese terviklahenduse pakkumisele.

Usume ühtlustatud, usaldusväärsetesse ja terviklike pangatoodetesse, kasutades ära meie kõige olulisemaid tugevusi: pädevust krediidiriskide hindamisel, klientide toetamist maksete tegemisel ja sularaha käitlemisel ning konkurentsivõimelise ja asjakohase säästunõustamise pakkumisel, mis keskendub meie klientide parimatele huvidele.

Pangateenused peaksid meie hinnangul olema lihtsad, taskukohased ja kättesaadavad. See nõuab põhjalikku arusaama meie klientide vajadustest, tegutsemiseefektiivsust ja mastaapsust, et saaksime olla pikaajaliselt konkurentsivõimelised.

Alustatud muudatused organisatsiooni ümberkujundamisel on äärmiselt olulised sõltumatuse ning efektiivsuse saavutamiseks, et suuta viia eelkirjeldatud visioon meie klientideni. Samas on see oluline ka selleks, et olla atraktiivne koostööpartner finantstehnoloogiaettevõtete jaoks.

2018. aastal paranesid meie finantstulemused märkimisväärselt, netokasum ulatus 125 miljoni euron, kuid arvestama peab ka lisandunud erakorralisi kulusid, mis on tekkinud seoses organisatsiooni ümberkujundamisega, jäädes suurusjärku 26 miljonit eurot. Kasumlikkuse näitajad ei saa meie omakapitali tootluse määra 7.1% juures aga veel kaugeltki rahuldavaks pidada.

Selleks, et suuta investeerida vastavatesse lahendustesse ja pakkuda jätkuvalt head klienditeenindust, tuleb meil enam keskenduda panga kasumlikkuse kasvatamisele. Meie tulud on ka esimeseks kaitseliiniks tagasilööride eest nii makrokeskkonnas või laenuurul.

Viimase aasta jooksul algatatud ja kasumlikkuse kasvatamisele pühendatud tegevused keskenduvad neljale olulisele valdkonnale:

- 1) Efektiivsuse parandamine. Üks peamisi 2017. aastal aset leidnud ühinemise põhjuseid oli mastaabiefekti ja sünergia loomine. Ühtlustame üldkulusid ja grupifunktsioone, vähendame dubleerivaid ja ebaefektiivseid tegevusi, konsolideerime kontorivõrgustikku ja keskendume senisest enam protsesside automatiseerimisele. Samuti tagame, et kõik tegevused pangas teeniksid meie klientide huve.

- 2) Luminori finantseerimispositsiooni parandamine. Olles turul suuruselt kolmas pank, ei saa meie laenude ja hoiuste suhtarv pikaajaliselt olla märkimisväärselt erinev meie konkurentidest. Seda silmas pidades oleme pühendunud deposiitide kaasamisele, mida toetavad peatselt ka meie parendatud tehnilised lahendused. Edukas on olnud ka meie kapitaliturgudel vahendite kaasamise strateegia. Oleme tagamata võlakirjaemissiooni raames kaasanud 350 miljonit eurot ning samaaegselt oleme kavandamas järgnevaid emissioone. See kõik tagab meile eelkõige kindluse ja sõltumatuse vaadatuna likviidsusriski juhtimise seisukohast. Kui 2019. aasta oktoobrikuus jõustub pandivõlakirjade seadus, valmistume emiteerima ka tagatud võlakirju. Kuna me oleme globaalsetel kapitaliturgudel uus tulija, tuleb meil pingutada veelgi enam, et tutvustada enda lugu, luua usaldus, olla läbipaistev ning viia ellu antud lubadused.
- 3) Kapitaliefektiivsuse parandamine. Luminor on ainus suur Baltimaade pank, mis kasutab endiselt krediidiriski hindamiseks Baseli raamistikust tulenevat standardmeetodit. Isegi kui Basel IV alusel erinevused võrrelduna sisereitingutel põhineva meetodiga vähenevad, peame siiski tagama selle, et meie riskihindamine ja -juhtimine on adekvaatne, et luua efektiivne bilanss. Samuti peame tegelema oma krediidiriskide parema mõistmise, stressitestide ja modelleerimisega, et vähendada kapitalikulude erinevust võrrelduna meie konkurentidega. See töö nõuab aega ning tõenäoliselt ka uute riskimudelite heakskiitu regulaatori poolt, ent see jääb meile oluliseks prioriteediks.
- 4) Õiglane ja põhjendatud riski hinnastamine. Isegi, kui võtta arvesse meie suhtelist erinevust võrrelduna konkurentide kulude ja krediidiriski hindamismudelitega, jääb üle poole meie laenuportfelli tootlusest alla kapitalikulu taseme. Meie eesmärgiks on hinnastada krediititooteid õiglaselt ja läbipaistvalt, lähtudes uut äri tehes meie pakkumiste ja teenuste vastavusest klientidele. Oleme veendunud, et suudame kasvatada oma kasumlikkust ja jääda konkurentsivõimeliseks.

Tagame, et meie kapitali- ja riskitasemed on kohandatud vastavalt sellele, et Luminor suudaks vastu seista ka suurematele konjunktuurimuudatustele ilma, et tuleks kaasata täiendavat kapitali omanikelt. Usume, et panga stabiilsus ja sõltumatus on kapitali planeerimise seisukohast äärmiselt tähtsad, et kindlustada nii meie klientide, finantsturgude, meie töötajate, omanike ja laiem avalikkuse usaldus.

Sarnaselt möödunud aastale jätkame pingutusi ning suuremahuliste investeeringute tegemist süsteemidesse ja protsessidesse, mis on seotud vastavuskontrolli ja rahapesu tõkestamise valdkonnaga. Viimasele on eelneva aasta jooksul pühendatud vajalikku tähelepanu ning see jääb ametiasutuste, regulaatorite, meedia kui laiem avalikkuse tähelepanu keskmesse ka edaspidi.

Rahapesu tõkestamise valdkond on meie panga jaoks võtmetähtsusega. Meie asjatundlikkus tehingute jälgimisel ning rahapesukahtluse tuvastamisel on pidevalt kasvamas. Me ei saa täielikult välistada olukordi, kus panka püütakse kasutada ära seadusevastastel eesmärkidel, kuid jätkame klientide ning tehingute üle järeelvalve teostamist nii enne kui pärast kliendisuhete algust, täiustame tehingute jooksvat monitoorimist ning raporteerimist ametiasutustele. Teeme rahapesu tõkestamise valdkonna nimel suuri pingutusi ning jätkame sellesse investeeringute tegemist.

Baltimaade majanduskeskkond on täna soodne, sisemajanduse kogutoodang on jõudsalt kasvamas, tööhõive on peaaegu täielik ja jooksevkonto on tasakaalus. Ka majapidamiste säästumäär püsib heal tasemel.

Balti regiooni eeliseks on madal võlatase võrreldes mitmete teiste Euroopa riikidega, keskmine riigivõla ja sisemajanduse koguprodukti suhe on 31.8% ning keskmine majapidamiste võla suhe sisemajanduse koguprodukti on 26.3%.

Samal ajal, kui soodne majanduskeskkond pakub lähiaastatel võrrelduna Euroopa naabritega märkimisväärsed võimalusi elustandardite parandamiseks, tuleb meil arvesse võtta, et ajad võivad muutuda. Regiooni ühe juhtiva krediidiastutuse ning tööandjana tunnetame siin olulist rolli ja vastutust.

Tahaksin lisaks kommenteerida kaht olulist sündmust, mis leidsid aset 2018. aastal. Nimelt leppis Blackstone'i – üks maailma suurimaid erakapitali fonde – poolt juhitud konsortsium 2018. aasta septembris Nordea ja DNBga kokku Luminorist 60% osaluse omandamises, millele lisaks on sõlmitud eelkõiguse võimalusega omandada lähiaastatel ka Nordea 20% allesjääv osalus Luminoris. Nimetatud tehing on regulaatori heakskiidu ootel, kuid ootame selle lõpule viimist 2019. aasta keskpaigas.

Blackstone'i näol saame omaniku ja partneri, kes toetab investeringuid, et muuta Luminor kohaliku piirkonna klientide ning ettevõtete poolt eelistatuimaks finantspartneriks, aidates meil samal ajal keskenduda protsesside tugevdamisele riski- ja vastavuskontrolli valdkondades ning kasumlikkuse suurendamisel. Meil on olemas nii operatiiv- kui finantsvõimekus, et kiiremini ellu viia meie planeeritud ja kõikide osapoolte huve arvestavad muudatused.

Septembris sai Luminor esmakordselt sõltumatu krediitdireitingu Moody's-elt tasemel Baa1/P2, millele järgnes meie esimene tagamata võlakirjaemissioon mahuga 350 miljonit eurot ja tähtajaga kolm aastat. Tegemist on meie jaoks olulise sammuga, et katta iseseisva ettevõttena pikaajaline finantseerimisvajadus.

Nagu mainitud, jätkuvad muudatused ka 2019. aastal. Tähelepanu keskmes on Luminori IT keskkonna arendamine ja täiustamine. Samuti pühendume kasumlikkuse ja finantseerimispositsiooni parandamisele. Lisaks uuendame olulise algatuse raames meie veebiteenuseid kõigil kolmel turul ning seda nii kodumajapidamiste kui ka ettevõtete jaoks. Keskendume toodete- ja teenuste valiku lihtsustamisele, eesmärgiga muuta pank kõikide klientide jaoks veelgi paremini kättesaadavamaks. Eelmainitust tulenevalt prognoosime ka käesoleval aastal tavapärasest kõrgemaid erakorralisi ning restruktureerimisega seotud kulusid.

Ümberkujundamine toob kaasa hulgaliselt väljakutseid, ent teeme pingutusi, et tagada ka sel perioodil jätkuvalt hea klienditeenindus. Kokkuvõttes toetavad kõik meie investeringud uue panga ülesehitamisse meie eesmärki, et luua tänapäevane, kättesaadav ja Baltikumi-keskne finantspartner. Looime just sellise panga, nagu meie kliendid väärivad.

Lisaks tahaksin möödunud aasta eest avaldada tänu meie kahele kõige olulisemale osapooltele. Need on meie kliendid ning meie töötajad. Kuniks meil on jätkuv klientide usaldus ning töötajate pühendumus, tarkus ning energia, on õnnelikud ka meie muud sidusrühmad.

TEGEVUSARUANNE

ÜLDINE TEAVE

Luminor (edaspidi ka Luminor kontsern) asutati 1. oktoobril 2017 DNB Bank ASA (äriregistri kood 984 851 006) ja Nordea Bank AB (Rootsi äriregistri kood 516406-0120) Balti üksuste ühendamise teel, et luua uue põlvkonna finantsteenuste osutaja kohalikele ettevõtetele ja finantsiliselt aktiivsetele inimestele.

2018. aastal Luminor jätkas piiriülese ühinemisprotsessiga. Ühinemisleping (ühinemistingimused) allkirjastati 29. märtsil 2018 Tallinnas, Eestis. Mais 2018 sai Luminor Euroopa Keskpankalt kinnituse, et Lätis ja Leedus võib luua filiaale ja nad võivad oma tegevust nendena alustada. 28. juunil 2018 sai Luminor regulatiivse loa Euroopa Keskpankalt viia läbi piiriülene ühinemine. Juulis 2018 loodi Lätis ja Leedus filiaale ja nimetati ametisse nende juhid (selle struktuuri implementeerimine peatati, kuni ühinemine jõustub). Lõplik ühinemine jõustub 2. jaanuaril 2019.

Luminor on Baltimaades suuruselt kolmas finantsteenuste osutaja, kellel on umbes 1 miljonit klienti, 3 000 töötajat, 16% turuosa hoiuste turul ja 22% turuosa laenuturul. Luminor on kapitaliseeritud 18% ulatuses esimese taseme põhiomavahenditega (CET 1), mille kogumaht on 1,8 miljardit eurot. Luminori eesmärk on saada oma klientide jaoks parimaks finantsökosüsteemiks.

13. septembril 2018 sõlmisid DNB Bank ASA ja Nordea Bank AB Luminori enamusosaluse müügiks lepingu äriühinguga Braavos Bidco Limited (selle lõppaktsionärid kuuluvad konsortsiumisse, mille eesotsas on USA päritolu erakapitalifond Blackstone, edaspidi Blackstone).

See on viimase kümne aasta jooksul kogu maailmas suurim tehing, millega erakapital on omandanud enamusosaluse universaalpangas, samuti üks suurimaid ühinemis- ja omandamistehinguid Balti riikide ajaloos.

2018. aasta I kvartalis võttis Euroopa Keskpank (EKP) vastu otsuse, mille kohaselt liigitati Luminor oluliseks finantsasutuseks, ning alates 10. veebruarist 2018 on Luminor Euroopa Keskpanga järelevalve all.

2018. aasta septembris määras Moody's Investors Service Luminor Bank AS-ile (edaspidi ka Luminor Eesti) esmakordselt välis- ja kohalikus valuutas pika- ja lühiajaliste pangahoiuste reitingu Baa1/Prime-2 ning pikaajalise tagatiseta võlakirjade (MTN) reitingu Baa2.

Luminor Eesti pakub oma klientidele laias valikus tooteid ja teenuseid kõikide pangakanalite, sealhulgas füüsiliste ja digikanalite kaudu. Luminoril on Eestis kokku kümme kontorit: peakontor asub Tallinnas ning harukontorid Tartus, Pärnus, Viljandis, Rakveres ja Jõhvis, samuti on Kuressaares sularahata nõustamiskontor. Luminoril on üle Eesti 100 sularahaautomaati.

2018. aasta lõpus töötas Luminor Eestis 671 täistööajaga töötajat (2017: 608) ning teenindati umbes 138 000 era- ja äriklienti.

Luminor Eestil on viis tütarettevõtjat: Luminor Liising AS, mis pakub liisingut sõidukite, rasketehnika ja muude varade soetamiseks; Luminor Pensions Estonia AS, mis keskendub klientide pensionivara kasvatamisele; Luminor Kindlustusmaakler OÜ, mis pakub kindlustusmaakleri teenuseid; ning Promano OÜ ja Uus-Sadama 11 OÜ, mis pakuvad varahaldusteenuseid.

MAKROMAJANDUSLIK ÜLEVAADE

Pärast majandusliku haripunkti jõudmist 2018. aastal hakkas maailmamajandus taastuma ebakorrapärasemalt. Kasvanud ebakindluse taga olid peamiselt suurenenud kaubanduspinged, rahapoliitiliste tingimuste karmistumine kogu maailmas ja geopoliitilised pinged. See tõi endaga kaasa ettevõtete ja tarbijate ootuste kahanemise ning turgude volatiilsuse suurenemise. Turgude riskipelglikkus tabas kõige karmimalt arenevaid riike ning mõjus hästi arenenud riikide turvalisematele varadele. Samuti sattusid USA ja Hiina vaheliste üha kirklikumaks muutuvate kaubandusvaidluste keskmesse arenevad Aasia

riigid, mis olid seni olnud peamised maailmamajanduse edasivedajad. USA majandus aga püsis heas vormis tänu protsükliiliste eelarvepoliitilistele stiimulitele. Seda toetasid ka tööturu jätkuv tugevnemine ja järjest ilmsemad märgid palgasurve, nii et mullu kasvas see aastases võrdluses ligi 3%. Euroalal, mis on Balti riikide peamine ekspordi sihtkoht, toimus mõningane majandustegevuse rahunemine. Euroala SKP kasv aeglustus: kui 2018. aasta I kvartalis oli kasv hea ehk aastases võrdluses 2,4% (kvartaalses võrdluses 0,4%), siis 2018. aasta III kvartali kasv oli aastases võrdluses vaid 1,6% (kvartaalses võrdluses 0,2%). See kajastas peamiselt väliskaubanduse nõrgemat mõju, suurenevat ebakindlust, samuti mitut ajutist nõudluse (sealhulgas ilmaolude tõttu) ja pakkumisega seotud tegurit, mis hõlmasid ka autotööstuses ilmnevaid raskusi (uute heitkoguste katsemenetlustele üleminek III kvartalis). Selle tulemusena aeglustus euroala aastane majanduskasv, mis oli 2017. aastal olnud 2,5%, mullu aastases arvestuses 2%-le.

Baltimaade majanduskasv on jätkuvalt kiire ning edestab euroala keskmist. Viimaste aastate majanduskasv oli laiapõhjaline ning tugines kõigile peamistele kasvualdkondadele, st sisenõudluse kasvu kiirenemisele, ettevõtete suurenevale huvile leida tootlikke investeeringuid ja eksporditulu kasvule. Eesti majanduskasv aeglustus tunamulluselt tugevalt 4,9%-lt 3,8%-le (aastases arvestuses; aluseks on võetud 2018. aasta I–III kvartal). Lätis jätkus tänu tugevale sisenõudlusele ning ehituse ja jaekaubanduse valdkonna tugevnemisele erakordselt võimas majanduskasv: 2018. aasta esimese kolme kvartali kasvumäär oli keskmiselt 4,7% (2017. aastal aastases võrdluses 4,6%). Nagu Eestis, on ka Leedu keskmisest suurem kasvukiirus aeglustunud küllaltki vähe: Leedu SKP kasvas 2018. aasta esimese kolme kvartali jooksul aastases võrdluses 3,3% (aasta varem oli kasv aastases võrdluses 4,1%). Märgatav aeglustumine III kvartalis tulenes peamiselt ajutistest teguritest (põllumajandust mõjutanud põud), samas kui investeeringud ja tootmine laienesid jõudsalt edasi. Suvekuude järel suurendasid selle piirkonna majanduskasvuga seotud riske kaubanduspingete kasvamise hirm, naftahindade tõus ja arenevate riikide haavatavus. Ehkki tugev nõudlus jääb püsima, võivad eelnimetatud asjaolud mõjutada ekspordiväljavaadetega seotud kindlustunnet ja tellimusi ning vähendada ligitõmbavust investorite silmis. Seni ei ole mõju ettevõtete ja tarbijate kindlustundele olnud kuigi suur. Üldises plaanis on Balti riikide majandusolud jäänud välissektoris puhuvatest vastutuultest hoolimata soodsaks: olukord tööturul muutub pingelisemaks ja töötuse määr on kriisijärgse perioodi madalaimal tasemel.

EESTI MAJANDUS

Eesti avatud majandus on euroala ja Põhjamaade majandusega tugevalt lõimitud ning areneb tänu tugevatele tööturgudele nendega käskäes. Ootuspäraselt aeglustus majanduskasv mullu üksnes mõõdukalt, jäädes aastases võrdluses veidi alla 4%. Peamise positiivse arenguna hakkas eksporditulude kasv nõrga aasta algusega võrreldes II kvartalis kiirenema, eelkõige tänu teenuste ekspordile. Peamiselt hoidis SKP kasvu tagasi investeeringute valdkond, kuna eelnenud aasta näitajad olid väga head (ühikordsed suured investeerimistehingud) ja väliskeskkonna ebakindlus suurenes.

Tööstusharudest andsid kasvu tugevaima panuse ehitus ja ekspordile orienteeritud tootmine, millele järgnesid teadus ja tehnoloogia ning peamised IT-harud. Tootmise lisandväärtuse kasv on jätkunud ning vastupidavaid eksporditellimusi toetab tugev kodumaine nõudlus. Tarbimisvalmidus jäi tugevate tööturgude ja 7% palgakasvu toel oodatult üsna stabiilseks. Samuti aitas kaasa inflatsiooni aeglustumine seoses aasta lõpus toimunud energiahindade langusega. Tarbijad ei ole veel kulutanud hiljutise maksureformi (mis põhimõtteliselt suurendas maksuvaba tulu) tulemusel neile kätte jäänud lisaraha. Hüpoteeklaenu maht on aga stabiilselt kasvanud ning eriti jõuliselt suurenes autode müük. Üldises plaanis on tugev majanduskasv jäänud piiratuks tsükliiliste sise- ja välissektori näitajatega (sealhulgas majanduslik ja tarbijate kindlustunne) aasta lõpuni ülekantavale tempole.

ETTEVÕTTE ÜLEVAADE

TEGEVUSPÕHIMÕTTED

Luminor on Balti riikides tegutsev uue põlvkonna finantsteenuste osutaja, mis võtab arvesse selle piirkonna kultuuri- ja ärikeskkonda, kus tegutsevad kohalikud inimesed ja ettevõtted. Selles piirkonnas pole ühtegi muud sõltumatut ning iseseisvalt toime tulevat panka, kes tegutseks Eestis, Lätis ja Leedus nii ulatuslikult. Luminori eelis on asjaolu, et ta on oluline

kohalik finantsteenuste osutaja, kes tegutseb laiahaardeliselt. Luminori tegevusmudel toetab nii piirkondlikkust, äriarendust ja tõhusust kui ka kohalikku tasandit ja kliendilähedust.

Luminori põhitegevus on Balti riikide ettevõtlike inimeste teenindamine, keskendudes peamiselt nii kohalikele ettevõtetele kui ka ettevõtlikele ja finantsmaailmas tegusatele inimestele. Oleme loomas uue põlvkonna panka, kuna meie eesmärk on luua parem tulevik Balti regiooni inimestele, ettevõtetele, kogukondadele ja riikidele.

Luminor keskendub suurepärasele klienditeenindusele, tugevale kohalikule esindatusele, millel on suurusel tulenevad eelised, andme- ja teadmuspõhisusele, tipptasemel tööle ning tugevale ja tulemuslikkusel põhinevale ettevõttekultuurile, mille juured on panga põhiväärtustes – uudishimus, koostöös ja eesmärgipärasuses. Oma toodete ja teenuste väljatöötamisel tuginevad andmetele ja teadmistele ning teeme koostööd teiste valdkondade ekspertidega.

Luminoril on tugev ja võimekas meeskond, mis koosneb inimestest, kes tahavad organisatsiooni edendada. Oleme ettevõtlikud ja avatud ning hindame kõrgelt koostööd. Loodame kujuneda üheks ihaldusväärseimaks tööandjaks siinses piirkonnas.

RISKIJUHTIMINE JA SISEKONTROLL

Luminoris rakendatakse püsivalt toimivat riskijuhtimise raamistikku ja sisekontrollisüsteeme.

Luminori riskijuhtimistegevus on korraldatud viisil, mis tagab riskide tõhusa juhtimise ning dokumendis „Riskipoliitika ja -strateegia“ sätestatud põhimõtete täitmise.

Luminor tegeleb teda potentsiaalselt ohustavate riskide tuvastamise, hindamise, võtmise ja juhtimisega. Kui olukord on ebaselge, lähtume oma tegevuses ettevaatlikkuse, konservatiivsuse ja mõistlikkuse põhimõtetest. Riskijuhtimise eesmärk on säilitada selline riskiprofiil, mis tagaks tulu ja kahjumi volatiilsuse ennustatavuse. Mõistlike riskijuhtimis põhimõtete rakendamisel ei keskendu Luminor mitte üksnes võimaliku riski minimeerimisele, vaid ka hinnakujunduse parandamisele ja kapitalipaigutuse tõhususele. Luminori riskialane tegevus toimub kooskõlas krediidistrateegia ja riskivalmiduse raamistikuga.

Luminor Eesti hindab ja juhib krediidi-, likviidsus-, turu- ja operatsiooniriski ning muid riske (äririsk, mainerisk), mis tema äritegevust mõjutada võivad. Kõige olulisemaks riskiks oma riskistruktuuris peab Luminor Eesti krediidiriski. Täpsem ülevaade finantsriski hindamisest ja juhtimisest on esitatud aruande punktis „Riskijuhtimine“. Rangetes riskijuhtimise põhimõtetes aruandeperioodil muudatusi ei tehtud. Riskijuhtimisprotsesse täiustatakse pidevalt, võttes arvesse kogu finantssüsteemi parimat tava.

Riskijuhtimise korraldamisel on lähtutud põhimõttest, et vältida tuleb kõiki võimalikke huvide konflikte. Riskijärelevalve funktsioon hoitakse riskide võtmise otsuseid langetavatest ehk nn *front-office* üksustest lahus.

Sisekontroll ehk organisatsiooniliste meetmete, toimingute ja sisekordade süsteem tagab tegevuse tulemuslikkuse ja tõhususe ning mõistliku äritegevuse, vastavuse õigusaktidega, riskide piisava hindamise ja kontrolli ning finants- ja muu teabe usaldusväärsuse ja õigeaegse esitamise.

Luminoris on nõuetekohaselt loodud ja reguleeritud kontrollifunktsioon. Kontrollimisega tegelevad teine kaitseliin, mis koosneb riskikontrolli funktsioonidest (riskianalüüsi, operatsiooniriski, tururiski ja krediidikontrolli osakonnad) ning vastavuskontrolli funktsioonidest (vastavuskontrolli osakond), ja kolmas kaitseliin, mida esindab siseauditi funktsioon (siseauditi osakond). Iga kontrollifunktsioon esitab Luminori juhtkonnale regulaarselt aruandeid.

Riskikomitee annab juhatusel ja nõukogule nõu praeguse ja tulevase riskivalmiduse teemal ning abistab nõukogu riskistrateegia rakendamise kontrollimisel (vt punkt „Teave komiteede tegevuse kohta“).

Luminor Eesti üle teostab vahetut järelevalvet Euroopa Keskpank, mis teeb tihedat koostööd Eesti Finantsinspeksiooniga.

Luminor Eesti järgib asjakohaseid riskijuhtimispõhimõtteid ja õigusakte ning vastab seetõttu kõigile järelevalveasutuste kehtestatud usaldatavusnõuetele.

Andmed usaldatavusnõuete järgimise kohta 31. detsembri 2018. aasta seisuga (%):

Suhtarv	Luminor Eesti, eraldiseisev	Luminor Eesti koos tütarettevõtjatega
Likviidsus (likviidsuskattekindluse LCR)	231,67%	238,02%
Kapitali adekvaatsus	17,49%	18,76%
Suurim positsioon ühe laenuvõtja suhtes	20,84%	19,67%

Andmed usaldatavusnõuete järgimise kohta 31. detsembri 2017. aasta seisuga (%):

Suhtarv	Luminor Eesti, eraldiseisev	Luminor Eesti koos tütarettevõtjatega
Likviidsus (likviidsuskattekindluse LCR)	100,99%	111,70%
Kapitali adekvaatsus	19,33%	17,69%
Suurim positsioon ühe laenuvõtja suhtes	23,65%	24,34%

MAJANDUSAASTA OLULISEMAD SÜNDMUSED

Luminor tegeles 2018. aasta alguses edasi ühinemise õigusliku külje (milles nähti ette pankade täielik lõimimine) järgmiste etappidega, jätkates kõigis kolmes Balti riigis tegevust Eestis asuva peakontori ning Leedus ja Lätis asuvate filiaalide kaudu.

19. veebruaril 2018 tegi Luminor esimesed toimingud eesmärgiga täita õigusliku ümberkujundamisprotsessi tingimusi ning esitas Läti Vabariigi äriregistrile ühinemislepingu projekti ning Eesti Finantsinspeksioonile teated filiaalide avamise kohta Lätis ja Leedus.

29. märtsil 2018 allkirjastasid Luminori pangad Baltimaades piiriülese ühinemise lepingu. Maikuus sai Luminor Euroopa Keskpangalt (EKP) kinnituse, et Läti ja Leedu filiaalid lubatakse asutada ning võivad tegevust alustada.

28. juunil 2018 andis EKP Luminorile ametliku heakskiidu viia lõpule piiriülene ühinemine Baltimaades. Kogu aasta vältel jätkas Luminor tegelemist ühinemise õiguslike aspektidega ning teavitas 2018. aasta novembris eesootavast muudatusest kõiki Läti ja Leedu koostööpartnereid ja kliente.

13. septembril 2018 allkirjastasid DNB Bank ASA, Nordea Bank AB ja Luminor lepingu USA päritolu erakapitalifondiga Blackstone enamusosaluse müügiks Luminor Bank AS-is (Eesti). Tehingu tulemusena omandab Blackstone 60% suuruse enamusosaluse pangas. Nordea ja DNB säilitavad kumbki Luminoris 20% osaluse ning jätkavad Luminori kontserni toetamist pikaajalise rahastamise, asjatundlikkuse ja juhtorganite töös osalemisega. Peale selle sõlmis Blackstone Nordeaga lepingu viimasele jäänud 20% osaluse omandamiseks tulevikus. Tehingu lõpule viimine oleneb Euroopa Keskpanga ja kohalike finantsjärelevalveasutuste heakskiidust ning peaks toimuma 2019. aasta esimesel poolel.

2018. aasta septembris kinnitas reitinguagentuur Moody's Luminor Eestile esmakordse hoiuste krediidi reitingu Baa1 pikaajalise tagatiseta võlakirjade (MTN) reitingu Baa2.

18. oktoobril 2018 toimus esimene avalik võlakirjade emissioon, millega Luminor emiteeris 350 miljoni euro väärtuses kolmeaastase tähtajaga tagamata eelisevõlakirju.

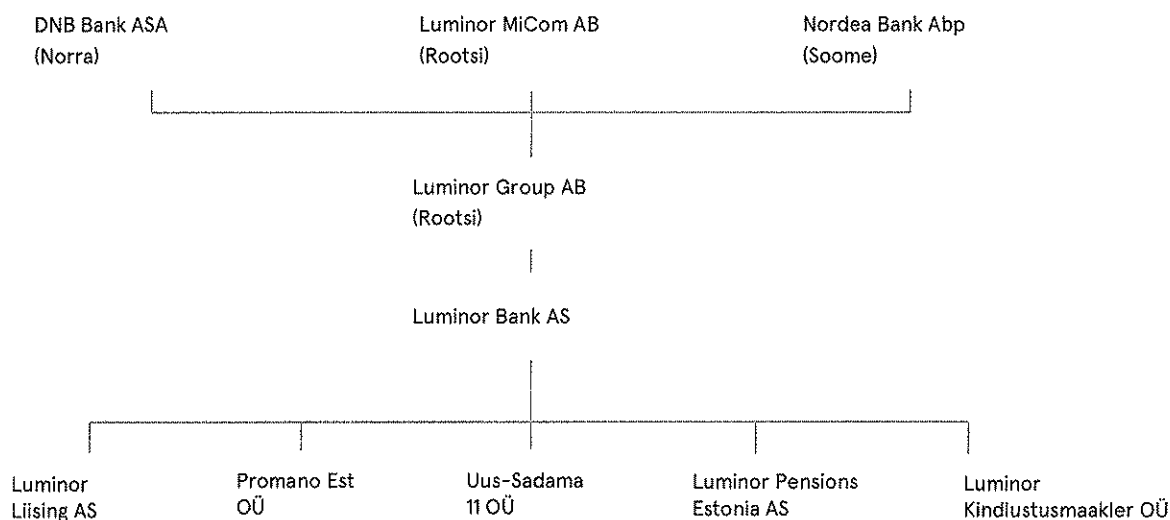
ORGANISATSIOONI STRUKTUUR 31. DETSEMBER 2018 SEISUGA

Kõik Luminori konsolideerimisgrupi ettevõtted kuuluvad Rootsi ettevõttele Luminor Group AB, kes omab tütaretevõtetena krediidiasutusi Eestis, Lätis ja Leedus.

Nordea Bank Abp (ametlik nimi pärast seda kui Nordea Group muutis 1.10.2018 oma asukohamaa Soomeks, enne seda oli ametlik nimi Nordea Bank AB), DNB Bank ASA ja Luminor MiCom AB on Luminori omanikud Rootsis registreeritud valdusettevõtte Luminor Group AB (edaspidi ka: Luminor Group) vahendusel, mille tegevuseesmärk on Luminori Balti äriühingute aktsiate omamine ja haldamine. Nordea Bank Abp-l ja DNB Bank ASA-l on Luminor Groupis võrdsed hääleõigused. Nordea Bank Abp-le kuulub 56,2%, DNB Bank ASA-le 43,6% ja MiCom AB-le 0,2% varalistest õigustest, mis peegeldavad pankade proportsionaalset panust Luminor Groupi tehingu lõpule viimisel 1. oktoobril 2017.

Luminor MiCom AB on Rootsis registreeritud osaühing, mille ülesandeks on hoida 0,2% Luminor Group AB aktsiaid, mis kuuluvad Luminor Groupi kõrgemale juhtkonnale ja moodustavad seeläbi osa panga võtmeisikutele pakutavast motivatsioonipaketist.

Luminor Eesti omanikud ja organisatsiooniline struktuur

Luminor Eesti tütaretevõtjate tegevusalad

Luminor Liising AS	Liisingud ja faktooring
Promano Est OÜ	Varahaldus
Uus-Sadama 11 OÜ	Varahaldus
Luminor Pensions Estonia AS	II ja III samba pensionifondid
Luminor Kindlustusmaakler OÜ	Kindlustusmaakler

JAEPANGANDUS

Luminori kaubamärgi väärtus peitub selle tihedas seotuses oma klientide ja osutatavate teenustega. 2018. aasta lõpuks oli Luminor Eestil umbes 116 000 jaepanganduse klienti. Kogu 2018. aasta vältel püsisid keskmised laenude ja hoiuste mahud stabiilsel tasemel. Meie eesmärk on saada oma sihtklientidele kodupangaks, pakkudes neile professionaalset nõustamist ja suurepärase klienditeenindust. Hea kliendikogemuse pakkumine ja klientide vajadustele vastamine on Luminori jaoks väga oluline. Müügitulu suurendamiseks korraldas Luminor Eesti kogu aasta jooksul hooajalisi kampaaniaid eesmärgiga suurendada tarbimislaenude võtmist, aktiveerida olemasolevaid kliente ja meelitada ligi uusi kliente.

Luminor jätkab toodete ja teenuste automatiseerimist ja digiteerimist, et vastata klientide vajadustele ja ootustele. Kontoris käimise asemel kasutavad kliendid oma igapäevastes pangatehingutes aina sagedamini nutitelefone ja digiseadmeid. Luminor lükkas käima uue harukontorite kontseptsiooni, mille raames muudeti Kuressaare kontor sularahatuks nõustamiskontoriks ning enamik kliendikohtumistest ja aktiivsest kliendisuhtlusest toimub kaugsidekanalite kaudu.

ÄRI- JA KORPORATIIVKLIENTIDE SEGMENT

2018. aastal teenindas Luminor Estonia jätkuvalt oma olulisi äri- ja korporatiivklientide segmenti kliente. Sellesse segmenti kuuluvad nii peamiselt kohalikel turgudel tegutsevad väikeettevõtjad kui ka rahvusvahelise haardega suureettevõtjad. Meie klientide vajadustele kohandatud finantstooted ja -teenused võimaldavad neil efektiivselt tegutseda ja kasvada.

2018. aasta lõpuks oli Luminor Eestil umbes 21 000 äri- ja korporatiivklienti. Laenude ja hoiuste portfelli kasvas veidi tänu Eesti üldisele positiivsele majanduskeskkonnale.

2018. aastal kasvatas Luminor Eesti sihipärase uute klientide meelitamiseks korraldatud kampaaniate abil oluliselt müügitugevust äriklientide segmentides. Üks kampaaniatest kutsus korteriühistuid ja olemasolevaid liisingukliente üles avama konto Luminor Eestis.

Meie korporatiivkliendid hindavad meie poolt nende vajadustele kohandatud finantstooted ja suhtepanganduse kontseptsiooni. Seega keskendus Luminor Eesti korporatiivklientide segmentis kliendiportfellide ja hoiuste mitmekesistamisele ning kontrollis üle nende klientide rahapesuvastased sisekorrad.

Kogu aasta vältel koostas Luminor regulaarselt makromajanduslikke väljavaateid, et jagada teavet värskemate makromajanduslike suundumuste kohta ning toetada seeläbi kohalikku kogukonda ja otsustajate ringi. Lisaks sellele korraldas Luminor 27. septembril 2018 korporatiivklientidele eraviisilise hommikusöögi, kus jagati teavet värskemate makromajanduslike suundumuste kohta.

13. oktoobril 2018 korraldas Luminor oma iga-aastase kliendiürituse, et tugevdada suhet sihtklientidega äri-, korporatiiv- ja eraklientide segmentides.

Kogu 2018. aasta jooksul tegeles Luminor senisest intensiivsemalt äri- ja korporatiivklientide segmenti kuuluvate sihtklientidega. Tegevuse hulka kuulusid piirkondlikud kliendiseminarid, messid ja konverentsid, millega toetati Luminori kuvandi teadvustamist ja Luminor Eesti esitlemist uue põlvkonna pangana. Luminor Eestil oli partnerlusleping TMW Creative Impact konverentsi, Äripäeva konverentside, Eesti Maamessi ja Eesti tööstusmessiga Instrutec 2018. Samuti algatas pank koostöös Eesti Meedia ja maakondlike arenduskeskustega Julge Ettevõtja preemia, millega tunnustatakse tugevaid kohalikke ja piirkondlikke ettevõtjaid oma äritegevuse märkimisväärse uuendamise eest.

PRIVAATPANGANDUS

Meie privaatpanganduse klientidega seotud tegevus keskendub igapäevastele pangatehingutele ja säästuportfelli kasvatamisele. Aitame kõrge netoväärtusega eraisikutel ja nende perekondadel oma vara kasvatada, hallata ja säilitada.

2018. aasta lõpuks oli Luminor Eestil umbes 1 000 privaatpanganduse klienti. Kogu aasta lõikes kasvasid Luminor Eesti privaatpanganduse segmendi hoiused 28,8 miljonilt eurolt 262,5 miljonile eurole (+12,3%) ning valitsetavad varad kokku 22,3 miljonilt eurolt 418,6 miljonile eurole (+5,6%).

2018. aastal esitles Luminori privaatpangandus oma uut identiteeti ning alustas Luminori privaatpanganduse brändi implementeerimisega.

LIISING

Sõidukite, rasketehnika ja muude varade liisingut ning eraisikute ja äriklientide varade rahastamist pakutakse tütarettevõttele Luminor Liising AS kaudu. Luminor Liising AS-s on kaks müügiüksust: müüjakooostööüksus, mis keskendub koostööle vara müüjatega, ja pangakooostööüksus, mis keskendub koostööle erinevate panga müügiosakondadega.

Igapäevast müügitgevust toetati kogu 2018 aasta jooksul aktiivselt koostöös edasi-müüjatega ning läbi panga oma kanalite ettevõtetele ning eraklientide segmendile.

PENSIONID

Luminor pakub teise ja kolmanda samba pensioni ning tööandjapensioni fondide valitsemise teenuseid tütarettevõtja Luminor Pensions Estonia AS kaudu. Eestis on pensionite segment keskendunud tööandjapensionide edendamisele, samuti suurendatakse Eesti inimeste teadlikkust selle kohta, et rahvastik vananeb ja pensioniiga pikeneb, ning antakse soovitusi pensioniskeemide abil tulevase heaolu suurendamiseks. 2018. aasta jooksul suurendas Luminor Pensions investeringuid klientide paremasse teavitamisse pensionifondide kohta.

2018. aasta lõpuks ulatus valitsetavate varade maht 317 miljoni euroni (2017: 313 miljonit eurot), olles aastases võrdluses kasvanud 4 miljoni euro võrra (+1,2%).

Luminori Eesti pensionifondid on nii teise kui ka kolmanda samba fondide arvestuses turu parimate tulemustega pensionifondide seas. 2018. aasta lõpuks oli kliendiportfellis 51 000 klienti.

15. septembril 2018 tähistasid Luminor Eesti esimesed pensionifondid kümne tegutsemisaasta täitumist väga tublide tulemustega: kümne aasta tulemuste paremusjärjestuses olid need tipus, edestades konkurente nii teise kui ka kolmanda samba fondide arvestuses. 31. oktoobril 2018 kutsus Luminor Pensions Estonia järelevalveasutuste ja ajakirjanduse esindajaid hommikukohvile, kus toimusid paneeldiskussioonid Eesti pensionisüsteemi seisundi ja tulevikuväljavaadete teemal.

TOOTE- JA DIGIARENDUS

Luminori eesmärk on saada oma klientidele kodupangaks. Klientidele pakutavad teenused keskenduvad igapäevapangandusele ja säästmisele. Igapäevapanganduse teenuste juures on olulisel kohal sujuv klienditeenindus ja tänapäevased digikanalid. Luminor soovib saada oma klientidele ühtseks kontaktpunktiks kõigis finantsasjades.

2018. aastal keskendusime ühinemisjärgsete protsesside lõpule viimisele ning kummagi panga süsteemide üleviimisele ühtsesse süsteemi. Oleme tegelenud ühinenud pankade teenuste ja kliendipakkumiste lihtsustamise ja ühtlustamisega.

Digivaldkonnast rääkides võtsime möödunud aastal kasutusele mitu digilahendust, millega täiustasime kliendikogemust ning valmistasime ette platvormi meie teenuste ja toodete edasiseks digitaaliseerimiseks.

2018. aastal võtsime Läti ja Leedu klientide jaoks kasutusele uue tuvastusabivahendi Smart-ID. Selle kasutajad ei pea enam meeles pidama keerulisi paroole ega kandma kaasas koodikaarte või PIN-kalkulaatoreid; tuvastusprotsess on turvaline, lihtne ja kiire ning annab klientidele positiivse elamuse. Smart-ID vastab klientide ootustele tänapäevase panganduse suhtes ja on järgmine samm meie ümberkujundamisprotsessis. Eestis võetakse Smart-ID kava järgi kasutusele 2019. aastal.

Eelmisel aastal kujundasime ümber oma digikanalid – internetipanga, mobiilirakenduse ja veebiplatvormid. Ehkki ühinemine toimus juba 2017. aastal, töötasime ikka veel ühinenud pankade kaubamärkide alt ja erinevatel veebiplatvormidel. Ühtlustamise tulemusena tekkis kuue varasema platvormi asemel üks ühtne veebiplatvorm, mis pakub klientidele meie teenuseid ja toimib mõlema varasema panga IT-platvormidel. Avalikel lehekülgedel kõigile klientidele pakutav teave on nüüd kõigis kolmes riigis ühtlustatud. Seeläbi leiavad kliendid vajaliku teabe lihtsamini ning saavad parema juurdepääsu meie teenustele ja toodetele.

2018. aasta jooksul jätkasime valmistumist osutatavate teenuste digimiseks ja lihtsustamiseks ning alustasime uue keskse IT-platvormi kasutuselevõttu eesmärgiga töötada välja uued digikanalid. Ühtne integreeritud platvorm kõigi tulevaste digitoimingute jaoks võimaldab meil klientidega paremini suhelda ning muuta teenuste ja toodete tellimise protsess lihtsamaks. See platvorm võimaldab meil integreerida kõik praegu osutatavad digiteenused. Usume, et see lahendus aitab meil oma kliente paremini tundma õppida ning seeläbi pakkuda just neile kohandatud lahendusi.

ETTEVÕTJA SOTSIAALNE VASTUTUS

Luminori eesmärk on luua parem tulevik nii oma klientide ja ettevõtete jaoks kui ka neis kogukondades ja riikides, kus me elame ja tegutseme. Luminor peab vajalikuks aidata kaasa kohalike kogukondade arengule.

Luminor soovib võtta arvesse äriühingu üldjuhtimise põhimõtteid, sotsiaalseid tingimusi ja keskkonda kõigis oma toimingutes, sealhulgas toodete ja teenuste arendamisel, nõustamisteenuste ning müügi-, investeerimis- ja krediidiotsuste tegemisel ning muus tegevuses. Me ei aita kaasa inim- ega tööõiguste rikkumisele, korruptsioonile, suure keskkonnakahju tekitamisele ega muudele potentsiaalselt ebaeetilistele toimingutele.

Luminorile on oluline, et pangandussektor pakuks eetilisi tooteid ja teenuseid, ning me vastutame selle eest, kellele ja kuidas tooteid ja teenuseid pakutakse.

Luminor jagab oma ettevõtja sotsiaalse vastutuse põhimõtteid nelja peamisesse valdkonda:

- Äriühingu üldjuhtimine
- Töötajad
- Kliendid, tooted ja teenused
- Keskkond ja kohalik kogukond

Äriühingu üldjuhtimine

Luminor järgib äriühingu üldjuhtimise põhimõtteid, mille hulka kuuluvad järgmised aspektid:

- kõrged eetikastandardid ja äriühingu usaldusväärne üldjuhtimine;
- selge ja avatud teabevahetus kõigi sihtrühmadega;
- täisleppimatus korruptsiooni suhtes ja korruptsioonivastased kaitsemeetmed, mis põhinevad läbipaistvusel ning tõendatavusel;
- regulaarne suhtlus kõigi huvirühmadega (töötajad, kliendid, aktsionärid, ametivõimud ja muud avalik-õiguslikud asutused, tarnijad ning müüjad) keskkonna, ühiskonna ja üldjuhtimisega seotud teemadel.

Töötajad

Luminor järgib sotsiaalse vastutustunde põhimõtteid, mille hulka kuuluvad järgmised aspektid:

- täielik kinnipidamine rahvusvaheliselt tunnustatud inimõigustest;
- väärtusahela üle vaatamine eesmärgiga tuvastada selliste inimõiguste tegelik ja võimalik rikkumise risk, mis on äriühingu toimimiseks tööandja, investori, laenuandja või ostjana vahetult olulised ning sellega otseselt seotud;
- tegutsemine selle nimel, et tekiks avatud suhtlus kaasatud isikute ja muude huvirühmadega, samuti selle tagamine, et kaasatud isikud saaksid kasutada oma õigust tõhusaks kaebuste lahendamiseks mõistlikus kaebuste menetlemise korras, või sel eesmärgil koostöö tegemine;
- töötajate mitmekesisuse edendamine ja etnilise päritolu, usu, seksuaalse sättumuse, funktsionaalse võimekuse, vanuse või soo põhjal diskrimineerimise välistamine;
- keeldumine investeerimisest või laenude pikendamisest seoses selliste äriühingutega, kes toodavad selliseid relvi, mille tavapärane kasutamine rikub humanitaarõiguse aluspõhimõtteid;
- sotsiaalselt kasulike eesmärkide toetamine ja oluliste sotsiaalsete väärtuste tagamine nendes valdkondades ning tööstussektorites, kus Luminor tegutseb.

Kliendid, tooted ja teenused

Luminor järgib parimaid tavasid, tagab eetilise koostöö klientidega ning sotsiaalselt vastutustundlike toodete ja teenuste arendamise, mille hulka kuulub:

- kliendi vajaduste põhjalik analüüs ning heauskus Luminori toodete ja teenuste pakkumisel;
- eetiline investeerimine ja varahaldus, mille puhul järgitakse keskselt heakskiidetud ning avalikustatud eetilise investeerimise suuniseid;
- mõistlikud krediitpõhimõtted ja põhjalik riskianalüüs;
- pragmaatiline lähenemine ärinõustamises ja müügitgevuses, mis tagab õiglase, avatud ning riskiteadliku suhtluse klientidega.

Keskkond ja kohalik kogukond

Luminor arvestab kliima ja meid ümbritseva keskkonnaga, mis sisaldab:

- tegutseb nii, et oleks võimalik mõõta, aruandluses kajastada ja käsitleda ilmastikuriski, mis äriühingule avaldub nii otseselt tema tegevuse tulemusel kui ka kaudselt investori ja laenuandja rollis tegutsedes;
- tegutseb võimalikult energiatõhusalt;
- toetab pidevaid keskkonnaga seotud parendusi ning järgib ametiasutustelt saadud ja pangas kehtestatud nõudeid seoses väliskeskkonnaga;
- muudab enda kui omaniku/investori, laenuandja ja ostja kaudse keskkonnamõju võimalikult väikseks;
- propageerib suuremat keskkonnavalast vastutustundlikkust ning aitab välja töötada ja levitada keskkonnahoidlikke ja kestlikke tehnoloogiaid ning lahendusi;
- julgustab ja kindlustab avatud suhtlust kohalike kogukondadega.

RAHAPESUVASTANE TEGEVUS

Luminor on otsustanud teenindada eeskätt kliente, kes on Baltimaades tugevalt esindatud ja nende riikidega tihedalt seotud. Luminor keskendub Balti klientide teenindamisele ning seab endale sealjuures eesmärgiks klientide tausta täieliku läbipaistvuse, klienditundmise nõudega seotud andmete kättesaadavuse ja tegevuse majandusliku mõttekuse. Luminor suhtub rahapesu ja teiste majanduskuritegudega seotud riskidesse täisleppimatusega. Riskide tuvastamiseks, juhtimiseks ja kontrollimiseks on Luminor välja töötanud ja kasutusele võtnud põhjalikud meetmed. Luminor järgib rahvusvahelise sanktsiooni seadusi ning järgib suuniseid, soovitusi ja standardeid, mille on kehtestanud kohalikud seadusandjad ja järelevalveorganid, asjakohased rahvusvahelised organisatsioonid ning iga Balti riigi kohalik pangaliit ja rahapesu andmebüroo.

Meie vastavuskontrolli ja rahapesuvastase võitluse tegevusüksuste tegutsemispiirkond on kogu Baltikum ning neil on pädevuskeskused ja äärmiselt kogenud eksperdid järgmistes valdkondades: andmekaitse, rahapesuvastase tegevuse / terrorismi rahastamise tõkestamise uurimine, FATCA, IT-vastavuskontroll ja digikanalid, aus äritegevus, pangatooted ja uute toodete arendamine. Luminori rahapesuvastase võitluse, vastavuskontrolli ja finantskuritegudega võitlemise üksustes töötab üle saja eksperdi, kes jälgivad pingsalt, et organisatsiooni raamistik ja protsessid vastaksid nõuetele.

OLULISED SÜNDMUSED PÄRAST 31. DETSEMBRIT 2018

2. jaanuaril 2019 jõudis lõpule Luminori piiriülene ühinemine, mille järel jätkab pank kõigis Balti riikides tegevust Eestis registreeritud panga ning selle Läti ja Leedu filiaalide kaudu. Ühinemisel läksid kõik Luminor Läti ja Luminor Leedu varad, õigused ja kohustised üle Eestis registreeritud Luminor Bank ASile. Pank jätkab senist tegevust Lätis ja Leedus kohalike filiaalide kaudu.

Alates 2. jaanuarist 2019 on Luminor Bank ASi Läti ja Leedu filiaali hoiustajate hoiused ning investeerimisteenuste klientide finantsinstrumendid tagatud hoiuste tagamise ja investorikaitse skeemi alusel, mille on loonud ja mida haldab Eesti Tagatisfond.

Luminor Bank ASi uus struktuur:

Group structure

Shareholder level

DNB Bank ASA
Norway 43.6% shares
49.9% voting rights

Luminor MiCom AB
Sweden 0.2% shares
0.2% voting rights

Nordea Bank Abp
Finland 56.2% shares
49.9% voting rights

Luminor Group AB
Sweden 100%

Luminor Group AS
Estonia 100%

Latvian branch

Lithuanian branch

99.92%

SIA Realm 100%

SIA Baltic Imašums 100%

100% of SIA "BALTĪK ĪPAŠUMS" (Latvia) sharecapital is owned by SIA "Realm" (Latvia)

SIA Tricleta 100%

99,92826 % of SIA "Tricleta" (Latvia) share capital is owned by Luminor Bank AS (Latvia); 0.07174 % is owned by SIA "Realm" (Latvia).

SIA Skanstes 12 100%

SIA Promano Lat 100%

SIA Salvus 1-6 100%

Five SPVs companies in Latvia: SIA Salvus, SIA Salvus 2, SIA Salvus 3, SIA Salvus 4, SIA Salvus 6

Luminor Finance SIA 100%

Previous name: SIA Lidostr RE

Luminor Lizings SIA 100%

ALD Automotive SIA 25%
25% of "ALD Automotive" SIA (Latvia) sharecapital is owned by Luminor Lizings SIA (Latvia).

Luminor Lizings Latvija SIA 100%

Luminor Asset Management IPAS 100%

Luminor Latvijas atklātais pensiju fonds AS 100%

Luminor Kindlus-tusmaukler OÜ 100%

Uus-Sadama 11 OÜ 100%

Promano Est OÜ 100%

Luminor Lixing AS 100%

ALD Automotive Eesti AS 25%

Luminor Pensjons Estonia AS 100%

UAB Intractus 100%

UAB Industrius 0.08%

UAB Gėlužės projektai 100%

UAB Luminor Bustas 100%

PROMANO LIT UAB 100%

RECURSO UAB 100%

UAB Luminor Lizingas 100%

ALD Automotive UAB 25%

UAB Luminor Investicijų valdymas 100%

Note: Luminor Bank AS (Latvia) owns also 22.61 % of AS "Kreditinformācijas Birojs" (Latvia).

Uus, lihtsustatud struktuur ja juhtimismudel võimaldavad pangal langetada otsuseid kiiremini, loovad suurepäraseid piiriülese koostöö võimalusi ning suurendavad tõhusust.

Pärast ühinemise lõpule viimist 2. jaanuaril 2019 on Luminoril uus organisatsiooniskeem ja juhtimisstruktuur ning juhtkondades uued liikmed. Erkki Raasuke jätkab Luminori kontserni tegevjuhina ja Nils Melngailis jääb nõukogu esimeheks.

Luminor Bank ASi uus juhtimisstruktuur:

Luminor Bank ASi nõukogu

- Nils Melngailis, nõukogu esimees
- Bjørn Erik Naess, nõukogu liige
- Jørgen Christian Andersen, nõukogu liige
- Michael Jackson, nõukogu liige
- Trygve Young, nõukogu liige

23. jaanuaril 2019 määrati Luminor Bank ASi nõukogusse veel kaks liiget – Ari Kaperi ja Nadine Faruque.

Luminor Bank ASi juhatus

- Erkki Raasuke, juhatuse esimees
- Christian Wallentin, juhatuse liige, finantsjuht, finantsdivisjoni juht
- Kristina Siimar, juhatuse liige, toodete ja teenuste arendusvaldkonna juht
- Kerli Gabrilovica, juhatuse liige, Luminori Läti filiaali juht
- Andrius Načajus, juhatuse liige, Luminori Leedu filiaali juht
- Hannu Saksala, juhatuse liige, riskijuhtimise valdkonna juht

31. jaanuaril 2019 astus Christian Wallentin finantsjuhi, finantsdivisjoni juhi ja juhatuse liikme kohalt tagasi ning lahkus Luminorist. Pärast Wallentini tagasiastumist sai finantsjuhi kohusetäitjaks ümberkujundamise korraldamise büroo juht Tina Kukka, kes hakkas finantsdivisjoni juhtima oma seniste tööülesannete kõrvalt. Praegu tegeleb Luminor uue alalise finantsjuhi leidmisega.

Varem igas Balti riigis eraldi loodud alalised komiteed jätkavad tegevust järgmiste ühtsete kontserni tasandi komiteedena: auditikomitee, riskikomitee, ametisse määramise komitee ja töötasude komitee.

Piiriülese ühinemise lõpule viimise järel on Luminor tegelenud tegevusmudeli ümberkorraldamisega. 7. jaanuaril 2019 otsustas Luminor liikuda ümberkujundamise järgmisse etappi, millega kaasneb tegevusmudeli muutmine. Tegevusmudeli ümberkujundamiseks lihtsustab pank oma struktuuri ja otsustusprotsessi, ühtlustab ja konsolideerib IT-valdkonda, tugevdab kontrollimehhanisme ning tegutseb senisest tõhusamalt, paindlikumalt ja lahendustele orienteeritumalt. 2019. aasta jooksul lihtsustab Luminor oma tegevusmudelit ja vähendab töötajate arvu kõigil tasanditel, sealhulgas juhtkonnas. Hetkel olemasolevast umbes kolmest tuhandest töötajast koondatakse Eestis umbes 130 töötajat, Lätis 250 töötajat ja Leedus 420 töötajat.

Ümberkujundamisprotsessi käigus toimuv tehnoloogiliste platvormide konsolideerimine, äritegevuse optimeerimine, toodete ja teenuste portfelli lihtsustamine ning tõhususe suurendamine võimaldavad Luminoril oluliselt vähendada tegevuskulusid, parandada klienditeeninduse kvaliteeti ja suurendada võimekust investeerida tulevikku.

FINANTSTULEMUSED

PÕHINÄITAJAD (tuhandetes eurodes)	31.12.2018	31.12.2017
Puhaskasum	25 095	12 814
Keskmine omakapital	468 377	287 029
Omakapitali tootlus (ROE), %	5,4	4,5
Varad, keskmine	3 828 926	2 214 842
Varade tootlus (ROA), %	0,7	0,6
Neto intressitulu	69 957	27 212
Intressi kandvate varade keskmine maht	3 794 325	2 219 176
Puhasintressimarginaal, %	1,8	1,2
Hinnavahe, %	1,8	1,2
Kulude ja tulude suhtarv, %	69,4	57,2

Selgitused

Märkus näitajate võrreldavuse kohta: DNB ja Nordea Baltikumi äride ühendamise 2017. aasta oktoobris avaldas finantstulemustele ja tegevusfookusele märkimisväärset mõju. Ühendamiseelne konsolideeritud finantsinformatsioon kajastab vaid DNB asjakohaste üksuste konsolideeritud tulemusi, kuid alates 1. oktoobrist 2017 ka Nordea varade ja kohustiste omandamisest tulenevat mõju. Ühendamise tagajärjel on konsolideeritud finantstulemuste võrreldavus ajavahemikus jaanuar–detsember 2017 ja jaanuar–detsember 2018 ühendamise mõju tõttu piiratud.

Luminor Bank AS-i omanikele kuuluv keskmine omakapital = (omakapital aruandeaasta lõpus + omakapital eelmise aruandeaasta lõpus) / 2

Omakapitali tootlus (ROE) = puhaskasum / keskmine omakapital * 100%

Varad, keskmine = (varad aruandeaasta lõpus + varad eelmise aruandeaasta lõpus) / 2

Varade tootlus (ROA) = puhaskasum / varad, keskmine * 100

Intressi kandvate varade keskmine maht = (intressi kandvate varade keskmine maht aruandeaasta lõpus + intressi kandvate varade keskmine maht eelmise aruandeaasta lõpus) / 2

Neto intressimarginaal = neto intressitulu / intressi kandvate varade keskmine maht * 100

Hinnavahe = intressi kandvate varade tootlus – intressi kandvate kohustiste kulu

Intressi kandvate varade tootlus = intressitulu / intressi kandvate varade keskmine maht * 100

Intressi kandvate kohustiste kulu = intressikulud / intressi kandvate kohustiste keskmine maht * 100

Kulude ja tulude suhtarv = tegevuskulud kokku / tulud kokku * 100

Luminor on suutnud säilitada oma äritegevuse arengutempot ja lõimida samal ajal oma tegevust, et saavutada 2018. aastal hea finantstulemus. Kogutulu oli 93,4 miljonit eurot (2017: 33 miljonit eurot), millest puhasintressitulu moodustas 70 miljonit eurot (2017: 27,2 miljonit eurot). 2018. aastal olid tegevuskulud kokku 64,9 miljonit eurot (2017: 18,9 miljonit eurot). Majandusaasta puhaskasum oli 25,1 miljonit eurot (2017: 12,8 miljonit eurot).

KREDIIDIKVALITEET

Endiselt keskendutakse jõuliselt laenuportfelli kvaliteedile ja eesmärk on saavutada mitmekesine laenamisstruktuur. Luminor pöörab eriti suurt tähelepanu sellele, et määrata kindlaks nõuetekohased ja vastuvõetavad riskikriteeriumid, mida kohaldatakse krediidiotsuste tegemisel ja protsesside jälgimisel, et säilitada krediidiriski optimaalne tase.

2018. aastal säilitati kogu laenuportfelli stabiilsus ja selle keskmes oli hea krediitkvaliteet. Jätkusid pingutused portfelli õige suuruse määramiseks ja ümberhindamiseks tagamaks, et iga üksiku riskipositsiooni riskiga korrigeeritud kasumlikkus oleks piisav. Portfelli hea kvaliteedi suundumust toetab viivislaenu väiksem osakaal, hoolimata standardi IFRS 9 kohasest maksejõuetuse ulatuslikumast määralusest. Allahinnatud laenu määr oli 2018. aasta lõpus 3,4% (2017. aasta lõpus 4,0%) ning bilansilised allahindlused moodustasid kokku 34,4 miljonit eurot (2017: 43,7 miljonit eurot), moodustades 31,1% (2017: 33,8%) allahindluste määra.

Luminor vaatab oma krediidiriski strateegiat pidevalt läbi ja ajakohastab seda, et säilitada kindel krediidikultuur ja varade hea kvaliteet.

LAENUPORTFELL

2018. aasta lõpus oli Luminor Eesti laenuportfelli suurus 3,2 miljardit eurot (2017: 3,2 miljardit eurot). Mittefinantsettevõtetele antud laenud moodustasid 51% ja eraklientidele antud laenud 44% laenuportfellist. Luminori laenu turuosa Eestis oli ligikaudu 16%.

HOIUSED JA SÄÄSTUD

Klientide hoiused (arvestamata krediitdiasutuste hoiuseid) ulatusid 31. detsembri 2018. aasta seisuga kokku 1,7 miljardi euroni (2017: 1,6 miljardit eurot). Mittefinantsettevõtete hoiused moodustasid 49% ja eraklientide hoiused 29% Luminor Eesti hoiuste portfelli. Enamik hoiustest kuulub Eesti residentidele ja 99% kõikidest hoiustest ELi residentidele. Luminori hoiuste turuosa Eestis oli ligikaudu 10%.

Laenu ja hoiuste suhtarv vähenes 2018. aastal 186% võrrelduna 2017. aasta vastava suhtarvuga 196%. Eesmärk on parandada suhtarvu veelgi ning selleks püütakse leida rohkem hoiustajaid ja suurendada eraklientide hoiuste osakaalu.

RAHASTAMINE

Luminori üks põhieesmärke on luua jätkusuutlik ühendatud panganduskontsern. Selle saavutamise üks põhieeldusi on emaettevõtjate rahastamise (s.t. võrdne rahastus DNB Bank ASA ja Nordea Bank Abp poolt) järkjärguline asendamine muude rahastamise vormidega – st hoiuste ja hulgirahastamisega kolmandatelt isikutelt. Luminor on iserahastavaks panganduskontserniks muutumisel saavutanud reaalseid tulemusi.

2018. aasta septembris kinnitas Moody's Luminor Eestile tagamata keskpika tähtajaga võlakirjaemissiooni reitinguks Baa2. Reitingu kinnitamisele järgnes 350 miljoni euro ulatuses tagamata võlakirjade avalik emissioon, kusjuures võlakirjade tähtaeg on kolm aastat ja intressimäär 1,50%. Nimetatud võlakirjad on noteeritud Iirimaa väärtpaberibörsil Euronext Dublin. Hoolimata sellest, et emissiooni ajal oli turg ebastabiilne, suutis Luminor äratada huvi Euroopa investorites ja seda toetas ka suur kohalik nõudlus.

Aastases võrdluses suutis Luminor Eesti suurendada oma hoiusebaasi 76 miljoni euro võrra 1 725 miljoni euroni (31. detsembril 2017: 1 649 miljonit eurot). Muude rahastamisallikate kõrval kasutatakse ka emaettevõtjate rahastamist. Emaettevõtjate rahastamist pakuvad kaks emapanka sündikaatlaenuna, kumbki 50% ulatuses. Lisaks kasutuses olevale rahastamisele on Luminoril 31. detsembri 2018. aasta seisuga ka spetsiaalne kasutamata krediidiliin summas 85 miljonit eurot (31. detsembril 2017: 168 miljonit eurot). Kõik kolm Baltikumi üksust jagavad emaettevõtte finantseerimise limiite, rahastamine põhineb *treasury* jaotusele.

Luminor Eesti rahastamist optimeeritakse lühi- ja pikaajalise rahastamise vahel ning eesmärk on üle 100%line stabiilse netorahastamise kordaja (NSFR). 31. detsembril 2018 oli nimetatud kordaja 112,0% (31. detsembril 2017: 101,5%). NSFRiga seotud hüpoteeklaenud, mis kvalifitseerusid 35% või madalama riskikaaluga, on arvatud 85% nõutava stabiilse rahastamise (RSFi) teguriga.

LIKVIIDSUS

Luminor Eesti struktuurne likviidsusrisk on konservatiivne ja tasakaalustatud ning nõuetekohaselt kohandatud praeguse majandus- ja õigusloomekeskkonnaga. Lühiajalist likviidsusriski mõõdetakse likviidsuskattekindaja (LCR) abil, mida arvutatakse Euroopa Pangandusjärelevalve delegeeritud õigusaktide alusel. Luminor Eesti likviidsuskattekindaja oli 31. detsembri 2018. aasta seisuga 238% (31. detsembril 2017: 112%). Likviidsuspuhver, mis koosneb delegeeritud õigusaktide alusel ülikliivsetest varadest, ulatus 31. detsembri 2018. aasta seisuga 675 miljoni euroni (31. detsembril 2017: 212 miljonit eurot). Madalate intressimäärade tõttu, mis ei toeta Luminor Eesti likviidsuspuhvri hoidmist võlakirjades, hoiti 31. detsembri 2018. aasta seisuga 698 miljonit eurot Eesti Pangas (31. detsembril 2017: 192 miljonit eurot).

KAPITAL

Luminor Eesti kapitaliseerimine on piisav, et tagada kontserni finantsstabiilsus ja täita äristrateegia elluviimiseks vajalikku kapitalivajadust. Luminor Eesti koguomavahendite suhtarv oli 31. detsembri 2018. aasta seisuga 18,8% (31. detsembril 2017: 17,7%), mis ületab piisavalt pangasisest sihtmäära 17,0% ja kohaldatavates õigusnõuetes esitatud näitajat 14,8%.

Koguomavahendite suhtarv on täielikult kaetud esimese taseme põhiomavahenditega (CET1). Regulaarsed omavahendid moodustasid 31. detsembri 2018. aasta seisuga 465 miljonit eurot (31. detsembril 2017: 445 miljonit eurot). Krediidi- ja tururiski arvutamiseks kasutab Luminor Eesti kapitali adekvaatsuse arvutustes standardmeetodit. Operatsiooniriski arvutatakse baasmeetodi alusel.

31. detsembril 2018 oli finantsvõimenduse määr, mida arvutatakse CRR alusel, 11,3% (31. detsembril 2017: 11,7%). Finantsvõimenduse määr saadakse panga esimese taseme omavahendite koguarvu jagamisel koguriskipositsiooniga (sealhulgas varade ja bilansiväliste kohustiste riskipositsiooniga).

Koguriskipositsioon

Tuhandetes eurodes	31 Detsember 2018	31 Detsember 2017
KOGURISKIPOSITIOON KOKKU	2 478 320	2 517 074
1. Riskiga kaalutud vara krediidiriski ja vastaspoole krediidiriski puhul	2 282 043	2 322 026
1.1 Standardmeetod (SA)	2 282 043	2 322 026
1.1.1 Esimese taseme põhiomavahenditena (CET1) aktsepteeritavad kapitaliinstrumendid v.a. väärtpaberite positsioonid	2 282 043	2 322 026
Nõuded keskvalitsuste või keskpankade vastu	9	0
Piirkondlikud omavalitsused või kohalikud omavalitsused	10 345	8 789
Nõuded krediitiasutuste ja investeerimisühingute vastu	22 433	53 950
Nõuded äriühingute vastu	1 133 858	1 161 641
Jaenõuded	443 002	508 870
Tagatud kinnisvara hüpoteegiga	382 974	370 846
Maksejõuetusega riskipositsioonid	127 559	78 707
Omakapital	1 526	1 482
Muud kirjed	160 337	137 743
Koguriskipositsioon valuutakursside ja tarbekaupade puhul	0	0
Koguriskipositsioon operatsiooniriski puhul	193 307	193 307
Koguriskipositsioon krediitväärtuse korrigeerimise puhul	2 970	1 741

2019. AASTA PRIORITEEDID

Luminori põhitegevus on Balti riikide ettevõtlike inimeste teenindamine, keskendudes peamiselt nii kohalikele ettevõtetele kui ka ettevõtlikele ja finantsmaailmas tegusatele inimestele.

Pärast Luminori asutamist püstitas Luminori juhatuse 2018. aasta alguses uued strateegilised eesmärgid. Luminori üheks suuremaks eesmärgiks on viia lõpule ühinemisega seotud tegevused ning ehitada üles ühtne ja toimiv organisatsioon. Luminor keskendub suurepärasele klienditeenindusele, mis põhineb andmetel ja teadmistel, tugevale kohalikule esindatusele, millel on suurusest tulenevad eelised, tiptasemel tööle ning tugevale ja tulemuslikkusele põhinevale ettevõttekultuurile, mille juured on meie põhiväärtustes – uudishimus, koostöös ja eesmärgipärasuses. Luminor mõõdab oma tulemuslikkust omakapitali tootluse, kulude ja tulude suhtarvu, esimese taseme põhiomavahendite suhtarvu ja aastase krediidiriski kulu alusel.

See lähtepunkt mõjutab paljusid meie strateegilisi valikuid ning lühi- ja keskpikka tegevust, kuid oleme oma järgmiste põhiliste strateegiliste prioriteetide saavutamisel sihikindlad:

- parimad kliendikogemused, sealhulgas uus tootevalik ja kvaliteetsem klienditeenindus;
- uute digikanalite kasutuselevõtmine: Luminor on digitaalsete toodete, teenuste ja kanalitega traditsiooniline pank. Luminor soovib saada täielikult digitaliseeritud pangaks, millel on nüüdisaegsed tehnoloogilised platvormid;
- kindla nõuetele vastavuse / rahapesu tõkestamise põhimõtete tagamine;
- infotehnoloogia süsteemide konsolideerimine ja tegevuse sõltumatus (kaugenemine emapankadest ning klientide üleviimine ühele kohalikule platvormile);
- kapitalitõhususe suurendamine ja bilansipõhine riskijuhtimine;
- kvaliteetsed oskused ja juhtimine.

ÜHINGUJUHTIMISE ARUANNE

Ühingujuhtimise aruanne on koostatud kooskõlas Eesti raamatupidamise seaduse nõuetega ning sisejuhtimist käsitlevate Euroopa Pangandusjärelevalve suunistega (edaspidi: EBA suunised)¹.

Luminor Eesti on võtnud oma kohustuseks äriühingu üldjuhtimise usaldusväärsete põhimõtete järgimise, et hoida ja arendada meie väärtusi ja meie tegevuse jätkusuutlikkust. Nimetatud põhimõtted tagavad selguse otsustusprotsessides ja vastutusvaldkondades ning loovad raamistiku sisekontrolliks ja riskijuhtimiseks. Äriühingu üldjuhtimise eeskirjad aitavad tagada, et Luminor tegevust juhitakse nõuetekohasel ja kasumlikul viisil ning klientide, aktsionäride, töötajate ja kõikide teiste pangasiseste ja -väliste sidusrühmade parimates huvides.

Äriühingu üldjuhtimise põhimõtete koostamisel olid lähtepunktideks meie strateegia ja suur tähelepanu Balti turgudele – äriühingu üldjuhtimine peab toetama meie tegevusmudelit, mille eesmärk on toetada piirkondlikkust, äriarendust ja tõhusust, aga ka kohalikku tasandit ja isiklikku suhet klientidega.

Luminor otsib järjepidevalt võimalusi oma tõhususe ja jätkusuutlikkuse parandamiseks ning sellest tulenevalt vaadatakse Luminori üldjuhtimise ja haldamise põhimõtteid korrapäraselt üle ja vajadusel neid muudetakse.

¹ Sisejuhtimist käsitlevate suuniste lõpparuanne, Euroopa Pangandusjärelevalve, EBA/GL/2017/11. Asub aadressil: <https://eba.europa.eu/documents/10180/1972987/Final+Guidelines+on+Internal+Governance+%28EBA+GL+2017-11%29.pdf/eb859955-674a-4af9-bdcd-aaa664994889>.

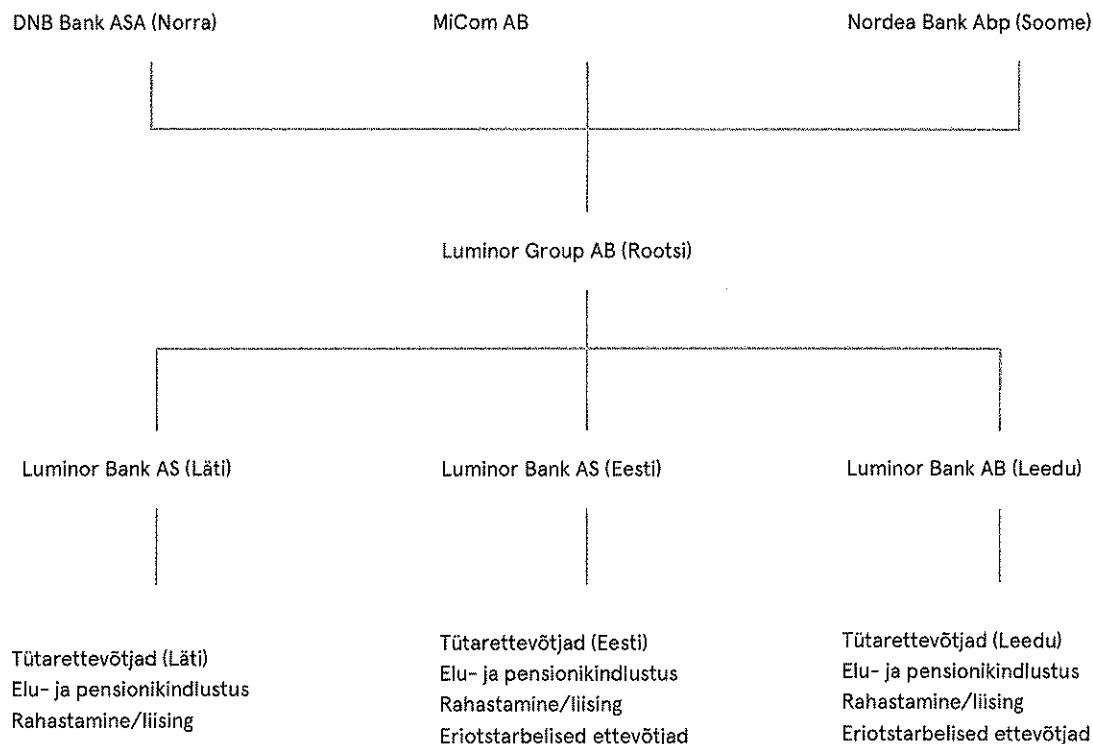
KONTSERNI ÕIGUSLIK STRUKTUUR

Luminori tegevus Balti riikides on koondatud Rootsis asutatud finantsvaldusettevõtja Luminor Group AB alla, kes oli 2018. aastal Luminor Bank ASi ainuaktsionär.

Luminor Bank ASil on üksnes üht liiki aktsiad (nimelised lihtaktsiad), mis kuulusid 2018. aastal täielikult Luminor Group AB-le. Iga aktsia nimiväärtus on üks euro, see annab üldkoosolekul ühe hääle ning igal aktsionäril on õigus osaleda üldkoosolekul ja kasumi jaotamisel.

Luminori põhikirja muutmine on üldkoosoleku ainupädevuses ja selleks on vaja vähemalt 2/3 üldkoosolekul esindatud hääletest.

Luminoril on mitu tütarettevõtjat, sealhulgas pensionifondi valitseja, liisinguettevõtte, eriotstarbelised ettevõtjad, kellele kuuluvad tagasinõutud varad, kindlustusmaakler ja kinnisvaramaakler. Allpool on esitatud kogu panganduskontserni üldise õigusliku struktuuri skeem 2018. aasta lõpu seisuga.

13. septembril 2018 sõlmisid DNB Bank ASA, Nordea Bank AB (publ) (mis ühines 1. oktoobril 2018 äriühinguga Nordea Bank Abp), Luminor Group AB ja Blackstone aktsiate ostu-müügilepingu, mille tulemusel omandas Blackstone 60,1% Luminori aktsiatest. Omandamistehing ei ole veel lõpule viidud ja see oleneb paljudest tingimustest, muu hulgas sellest, millal asjaomased lepingupooled saavad kõik vajalikud seadusjärgsed nõusolekud ja load ning millal lõpeb „Ühe panga“ projekt. Selle aruande kuupäeva seisuga püüavad lepingupooled viia tehingu lõpule 2019. aasta esimeses pooles.

JUHTIMISSTRUKTUUR

Ülevaade Luminori juhtimisstruktuurist

Luminori põhikirja kohaselt täidavad Luminori juhtimisülesandeid kolm juhtorganit: aktsionäride üldkoosolek (üldkoosolek), nõukogu ja juhatus. Nõukogu tegevust toetavad erinevad komiteed.

Aktsionäride üldkoosolek on Luminori kõrgeim otsustusorgan, mille kaudu saavad aktsionärid kasutada oma õigusi, mis tulenevad Luminori aktsiatest. Üldkoosolekud toimuvad vähemalt kord aastas. 2018. aastal peeti Luminoris seitse üldkoosolekut, sealhulgas korraline üldkoosolek, mis toimus 29. märtsil 2018.

Kooskõlas Eesti seadusenõuetega on Luminoril kaheastmeline juhtimisstruktuur, kus:

- (tegevülesanneteta) järelvalvefunktsiooni täidab nõukogu;
- (tegevülesannetega) juhtimisfunktsiooni täidab juhatus.

Juhatuse liikmed ei saa samal ajal tegutseda nõukogu liikmetena. Olenemata eeltoodust võivad juhatuse liikmed nõukogu kutsel osaleda nõukogu või nõukogu moodustatud komiteede koosolekutel või neid koosolekuid vaadelda.

Juhatuse või nõukogu liikmeks võib valida või määrata vaid isikuid, kellel vajalikud teadmised, oskused, kogemused, haridus, kutsealane sobivus ja laitmatu ärialane reputatsioon.

Juhtide valimise või määramise teel tagab Luminor, et juhtorganite koosseis on piisavalt mitmekesine ja kooskõlas pangas kehtestatud mitmekesisuse põhimõtetega. Sõltumatute arvamuste ja kriitiliste mõtlemise esile kutsumiseks on panga juhtorganid mitmekesised nii ea, soo, geograafilise päritolu kui ka haridusliku ja kutsealase tausta poolest. Selle eesmärk on tagada erisuguseid arvamusi ja kogemusi. Pangasisesed ülesanded jagatakse juhtorganite liikmete vahel haridusliku ja kutsealase tausta alusel.

Ametikohtade ülemineku kavandamise korra loomise kaudu tagab Luminor, et kehtestatud on kõik vajalikud kavad ja tegevuskorrad, mis aitavad toime tulla juhtorganite liikmete äkilise või ootamatu puudumise või lahkumisega. Ametikohade ülemineku kavandamisega tagatakse otsuste tegemise järjepidevus ning samuti välditakse seeläbi olukorda, kus liiga palju juhatuse liikmeid tuleb välja vahetada korraga.

Nõukogu toetavad konkreetsetes valdkondades erikomiteed. Nimetatud komiteed on moodustatud kõikidel juhtudel, mil Luminoril on olnud kohustus moodustada asjakohased komiteed kohaldatavate õigusaktide alusel. Luminori juhtorganid moodustavad komiteesid ka siis, kui komiteede moodustamine suurendab tõhusust ja võimaldab põhjalikumalt keskenduda konkreetsetele valdkondadele või kui see on muul viisil vajalik või soovitatav juhtorganite kohustuste tulemuslikuks täitmiseks.

Luminor tagab kohustuste ja ülesannete selge jaotamise asjakohaste komiteede vahel komiteesid reguleerivate pangasiseste eeskirjade alusel. Igal komiteel on panga asjakohase juhtorgani dokumenteeritud volitused, sealhulgas on dokumenteeritud komitee kohustuste ulatus, ning iga komitee kehtestab nõuetekohase töökorra.

Ülesannete delegeerimine komiteedele ei vabasta panga juhtorganeid mingil viisil nende ülesannete ega kohustuste kollektiivsest täitmisest.

Luminori kõikide juhtorganite ja Luminori komiteede otsused dokumenteeritakse ja salvestatakse nõuetekohaselt.

Allpool on esitatud Luminori juhtorganite ja neid toetavate komiteede üksikasjalikum kirjeldus.

Nõukogu

Nõukogu põhikohustused on aktsionäride huvide esindamine, järelevalve juhatuse tegevuse ja Luminori tegevuse üle ning otsuste tegemine strateegilistes küsimustes ja asjaoludes, mis väljuvad igapäevase äritegevuse raamidest. Luminori nõukogu kontrollib, et panga ja selle juhatuse tegevus oleks kooskõlas kohaldatavate õigusaktidega, Luminori sise-eeskirjadega ja Luminori juhtorganite kehtestatud muude eeskirjadega. Samuti hoolitseb nõukogu selle eest, et juhatuse määrab kindlaks riskid ning jälgib ja kontrollib kindlaksmääratud riskide suurust. Peale selle on nõukogu ülesanne Luminori strateegia jälgimine ja selle konstruktiivne kritiseerimine.

Nõukogu ülesanded võib kokku võtta järgmiselt:

- juhatuse otsuste läbivaatamine ja vaidlustamine;
- Luminori juhtimisraamistiku tõhususe tagamine;
- Luminori riskikultuuri ja tegevusjuhendi jälgimine ja täitmise järelevalve;
- nõuetekohase sisekontrolli raamistiku rakendamise ja finantsaruandluse jälgimine;
- siseauditi kava rakendamise jälgimine auditi ja vastavuskontrolli komitee kaudu.

Nõukogu valib üldkoosolek. Kõiki nõukogu liikmeid tuleb enne nende valimist hinnata ja kõik liikmed peavad saama panga heakskiidu. Peale selle hindavad nõukogu liikmeid ka Eesti Finantsinspeksioon ja Euroopa Keskpank oma sobivuse ja nõuetekohasuse nõuete alusel.

Luminori põhikirja alusel koosneb nõukogu viiest kuni kümnest liikmest, kelle ametiaeg on viis aastat. Et Luminor saaks täita Euroopa Majanduspiirkonnas asuvatele krediidiasutustele kehtestatud head tava, valitakse nõukogusse piisav arv liikmeid, kes on Luminorist ja selle tegevjuhtkonnast sõltumatud. Selle eesmärk on tagada, et kõikide pangasiseste ja -väliste sidusrühmade huvidega arvestatakse ning et tegeliku või võimaliku huvide konflikti korral tehakse sõltumatuid hinnanguid.

Nõukogu liikmed peavad valima endi hulgast nõukogu esimehe. Esimees koordineerib nõukogu tööd ja hoolitseb selle eest, et teabevahetus oleks nõukogus ning muude juhtorganite ja komiteedega tõhus. Samuti vastutab esimees nõukogu üldise tulemusliku toimimise eest. Esimees soodustab ja edendab avatud ja kriitilist arutelu ning tagab, et otsustusprotsessi käigus oleks võimalik avaldada eriarvamusi ja nende üle arutleda ning et nõukogu otsuseid tehakse usaldusväärselt ja teadlikult. 2. oktoobril 2017 määrati nõukogu esimeheks Erkki Raasuke.

2018. aastal koosnes nõukogu liikmetest, kellel on laialdased kogemused Balti panganduse ja tehnoloogia valdkonnas. All toodud tabelis on esitatud nõukogu iga liikme kohta aasta, mil ta algselt nõukogusse valiti.

Nimi	Ametiaeg	Ametikoht
Erkki Raasuke	2. oktoober 2017 – 1. jaanuar 2019	esimees
Christian Wallentin	2. oktoober 2017 – 1. jaanuar 2019	liige
Hannu Saksala	2. oktoober 2017 – 1. jaanuar 2019	liige
Marillin Pikaro	2. oktoober 2017 – 1. jaanuar 2019	liige
Mari Möis	2. oktoober 2017 – 1. jaanuar 2019	liige

Nõukogu koosolekud toimuvad vastavalt vajadusele, kuid vähemalt üks kord kvartali jooksul. 2018. aastal pidas nõukogu 26 koosolekut.

Nõukogu teeb iga aasta enesehindamisi, nagu on kirjeldatud ja täpsustatud Luminori sisedokumentides. Vajaduse korral kaalub nõukogu sõltumatuks hindamiseks välise osalise kaasamist. 2018. aastal toimus nõukogu enesehindamine pangasiseselt.

Juhatus

Juhatus on Luminori täitevorgan, kelle peamised ülesanded on sätestatud põhikirjas ja juhatuse protseduurireeglites. Juhatuse põhikohustused on panga juhtimine, selle asjaajamise korraldamine ja panga esindamine. Juhatuse kannab lõplikku vastutust finantsteenuste osutamise eest kooskõlas kohaldatavate õigusaktidega, nõukogu kehtestatud strateegiate elluviimise eest ning strateegiate rakendamise ja nõuetekohasuse korrapärase analüüsimise eest koostöös nõukoguga. Juhatuse peaks eelduste kohaselt kriitiliselt läbi vaatama ja hindama talle esitatud ettepanekuid, selgitusi ja teavet ning tegema usaldusväärseid ja teadlikke otsuseid. Juhatuse annab igakülgset aru nõukogule ja teavitab nõukogu korrapäraselt mis tahes olukorra hindamiseks vajalikest asjaoludest ning riskidest ja arengusuundadest, mis mõjutavad või võivad mõjutada panka.

Luminori põhikirja alusel koosneb juhatuse kolmest kuni kümnest liikmest, kelle ametiaeg on kolm aastat. Juhatuse liikmed valib ja kutsus tagasi nõukogu. Kõiki juhatuse liikmeid peab hindama nomineerimiskomitee ja liikmed kiidab heaks nõukogu ning Eesti Finantsinspeksioon ja Euroopa Keskpang. Nõukogu määrab juhatuse esimehe juhatuse liikmete seast.

Luminori juhib piirkonnajuht (kohalik tegevjuht), kes on ühtlasi juhatuse esimees.

2018. aastal koosnes juhatuse kolmest liikmest, kelle nõukogu oli valinud ametisse kolmeks aastaks. Selle perioodi jooksul kutsus nõukogu tagasi kolm juhatuse liiget ja määras ametisse kolm uut liiget:

- 7. juulil 2018 kutsuti juhatusest tagasi Ivar Kallast ja määrati juhatuse liikmeks Sander Klaos;
- 9. septembril 2018 kutsuti juhatusest tagasi Kairi Evard ja 10. septembril määrati juhatuse liikmeks Monika Peetson;
- 11. novembril 2018 kutsuti juhatusest tagasi Monika Peetson ja 12. novembril 2018 määrati juhatuse liikmeks Andrius Nacajus.

All toodud tabelis on esitatud juhatuse iga liikme ametiaeg juhatuses 2018. aastal.

Nimi	Ametiaeg	Ametikoht
Gunnar Toomemets	1. jaanuar 2018 – 31. detsember 2018	esimees
Ivar Kallast	1. jaanuar 2018 – 7. juuli 2018	liige
Kairi Evard	1. jaanuar 2018 – 9. september 2018	liige
Sander Klaos	1. juuli 2018 – 31. detsember 2018	liige
Monika Peetson	10. september 2018 – 11. november 2018	liige
Andrius Nacajus	12. november 2018 – 31. detsember 2018	liige

Juhatuse koosolekud toimuvad vähemalt kord kuus. 2018. aastal pidas juhatuse 46 koosolekut.

Nõukogu komiteed

Nõukogu on eelkirjeldatud põhimõtete alusel moodustanud järgmised komiteed, mis tegutsesid 2018. aastal:

- auditi ja vastavuskontrolli komitee;
- riskikomitee;
- nomineerimiskomitee;
- töötasukomitee.

Nõukogu kehtestab ja kinnitab oma komiteede suhtes kohaldatavad tegevuskorrad ning teeb järelevalvet nende rakendamise üle. Nimetatud tegevuskordade eesmärk on tagada komiteede sisemine toimimine ja kirjeldada nõuetekohast teabevahetust (sealhulgas soovitude ja järelduste dokumenteerimist) ning iga komitee ja nõukogu, pädevate asutuste ja teiste osaliste vahelisi alluvussuhteid. Nimetatud komiteede tegevust ja nende volitusi reguleerivad asjakohased sise-eeskirjad.

Auditi ja vastavuskontrolli komitee

Auditi ja vastavuskontrolli komitee eesmärk on aidata nõukogul kontrollida, analüüsida ja jälgida, et Luminoril ja selle tütarettevõtjatel on usaldusväärne sisekontrolli, halduse ja riskijuhtimise süsteem, ning tagada, et finantsaruandlus on usaldusväärne ja objektiivne ning vastab kohaldatavatele seadustele, määrustele ja raamatupidamisstandarditele. Samuti kontrollib auditi ja vastavuskontrolli komitee Luminori välisaudiitori sõltumatust ja objektiivsust. 29. mail 2018 valis nõukogu 2018. ja 2019. aasta põhikirjajärgseks audiitoriks PwC.

Auditi ja vastavuskontrolli komitee koosneb vähemalt kolmest liikmest, kes valitakse üldjuhul nõukogu liikmete seast. Kui nõukogu otsustab määrata auditi ja vastavuskontrolli komiteesse liikme, kes ei kuulu nõukogusse, peab see liige olema asjakohaste õigusaktide tähenduses sõltumatu. Vähemalt üks auditi ja vastavuskontrolli komitee liige peab olema tegutsenud raamatupidamise või auditeerimise valdkonnas kauem kui kolm aastat. 2018. aastal olid auditi ja vastavuskontrolli komitee liikmed Marilyn Pikaro (esimees), Mari Mõis ja Hannu Saksala.

Auditi ja vastavuskontrolli komitee koosolekud toimuvad vähemalt kord kvartalis. 2018. aastal pidas auditi ja vastavuskontrolli komitee 12 koosolekut.

Riskikomitee

Riskikomitee kohustused on:

- määrata Luminori riskivalmidus;
- aidata juhatusel määrata asjakohased riskipiirangud;
- tagada kapitali optimaalse struktuuri moodustamine, tõhus riskijuhtimine ja kontrolli;
- optimeerida Luminori varade ja kohustiste struktuuri, et riski ja tootluse suhe oleks vastuvõetav;
- analüüsida Luminori pakutavate finantstoodete ja -teenuste ning Luminori ärimudeli vahelist kooskõla ning Luminori riskistrateegiat ja -valmidust;
- hinnata riske, mis on seotud Luminori pakutavate olemasolevate ja uute finantstoodete ja -teenustega, ning analüüsida nimetatud toodetele ja teenustele määratud hindade ja nendelt teenitava kasumi kooskõla;
- hinnata sise- või välisaudiitorite soovitusi ning kontrollida võetud meetmete nõuetekohast rakendamist;
- kontrollida, analüüsida ja hinnata, kuidas avaldavad välis- ja sisesündmused mõju Luminori riskiprofiilile tavapärastes ja stressiolukordades.

Riskikomitee koosneb vähemalt kolmest liikmest, kes valitakse nõukogu liikmete seast. Riskikomitee liikmetel peavad olema piisavad kogemused ja teadmised Luminori riskistrateegia ning selle rakendamise järelevalve vallas. 2018. aastal olid riskikomitee liikmed Hannu Saksala (esimees), Mari Mõis, Marilyn Pikaro ja Erkki Raasuke. 2018. aastal pidas riskikomitee üheksa koosolekut.

Nomineerimiskomitee

Nõukogu nomineerimiskomitee põhikohustused on teha kindlaks juhatuse liikmete parimad kandidaadid ja esitada nad nõukogule heakskiitmiseks ning hinnata juhatuse struktuuri, tulemuslikkust, teadmisi, oskusi ja kogemust kollektiivselt ja iga liikme puhul eraldi.

Nomineerimiskomitee koosneb vähemalt kolmest liikmest, kes valitakse nõukogu liikmete seast. 2018. aastal olid nomineerimiskomitee liikmed Erkki Raasuke (esimees), Mari Mõis ja Christian Wallentin.

Nomineerimiskomitee koosolekud toimuvad vähemalt kord aastas. 2018. aastal pidas nomineerimiskomitee kuus koosolekut.

Töötasukomitee

Nõukogu töötasukomitee põhikohustused on kontrollida, kas Luminori tasustamissüsteemid vastavad üldiselt tõhusa riskijuhtimise põhimõtetele ning kas need vähendavad ülemäära riskide võtmist.

Sellest tulenevalt on töötasukomitee ülesanded järgmised:

- vaadata läbi tasustamise ja tulemustasu maksmise põhimõtted ja tavad;
- kontrollida riski- ja vastavuskontrolli funktsiooni eest vastutavate tippjuhtide muutuvtasu;
- koostada otsuseid, mida juhtorganid teevad muutuvtasu kohta.

Töötasukomitee koosneb vähemalt kolmest liikmest, kes valitakse nõukogu liikmete seast. 2018. aastal olid töötasukomitee liikmed Erkki Raasuke (esimees), Mari Möis ja Christian Wallentin.

Töötasukomitee koosolekud toimuvad vähemalt kord aastas. 2018. aastal pidas töötasukomitee üheksa koosolekut.

Sisekontrolli raamistik and funktsioonid

Luminor arendab kultuuri, mis soodustab positiivset suhtumist riski- ja vastavuskontrolli, vastab Luminori äritegevuse eripäradele ning hõlmab kogu Luminori organisatsiooni, sealhulgas kõiki juhtorganeid, äriilise ja siseüksusi, tegevuse edasiandmist ja turustuskanaleid, ning säilitab seda kultuuri. Sisekontrolli raamistik koosneb kahest alustalast. Esiteks vastutavad erinevad äriüksused selliste riskide juhtimise ja kontrollimise eest, millega nad oma tegevuses kokku puutuvad. Teiseks on Luminor moodustanud sisekontrolli funktsioonid. Need hõlmavad riskijuhtimise, vastavuskontrolli ja siseauditi funktsioone ning neil on nõuetekohased ja piisavad volitused ning juurdepääs juhtorganitele, et täita oma eesmärgi ja ülesandeid sisekontrolli raamistikus. Riskijuhtimise ja vastavuskontrolli funktsioone kontrollib Luminori siseauditi funktsioon.

Siseauditi funktsiooni juhi määrab ametisse ja kutsub tagasi nõukogu. Riskijuhtimise funktsiooni juhi ja vastavuskontrolli juhi määrab ametisse ja kutsub tagasi juhatuse esimees ning selle kiidab heaks nõukogu.

Sisekontrolli funktsioonid esitavad nõukogule ja/või juhatusele vähemalt kord kvartalis korrapäraseid kirjalikke aruandeid, milles käsitletakse peamisi riske ja puudusi, mille nad on kindlaks teinud kooskõlas kohaldatavate õigusaktidega. Aruanded sisaldavad iga uue kindlakstehtud puuduse puhul asjakohaseid kaasnevaid riske, mõjuhinna, soovitusi ja võetavaid parandusmeetmeid. Nõukogu kontrollib leide õigel ajal ja tõhusalt ning nõuab piisavate parandusmeetmete võtmist. Riskijuht ja vastavuskontrolli juht annavad aru panga juhatusele ning neil on võimalus suhelda ka otse nõukoguga (nõukogu komiteede kaudu või otse). Peale nimetatud korrapärase aruannete suhtlevad Luminori juhtorganid põhilistel riskiteemadel pidevalt otse riskijuhtiga.

Riskijuhtimise funktsioon

Riskijuhtimise funktsioon on panga keskne organisatsiooniline allüksus, mis on üles ehitatud selliselt, et see saab rakendada riskipõhimõtteid ja kontrollida riskijuhtimise raamistikku. Sisekontrolli ning riskide käsitlemise ja juhtimisega seotud ülesanded ja kohustused põhinevad Luminoris kolme kaitseliini mudelil:

- esimene kaitseliin koosneb pidevast riskijuhtimisest ja sisekontrollist äriorganisatsioonis ja igapäevatoos. Iga äriüksus vastutab igapäevase riskijuhtimise eest oma valdkonnas ja portfelli kvaliteedi eest kehtestatud riskivalmiduse piirides;
- teine kaitseliin hõlmab sõltumatut kontrolli- ja aruandlusfunktsiooni, kellel on volitused kontrollida, kas esimene kaitseliin tegutseb kokkulepitud põhimõtete alusel;
- kolmanda kaitseliini eest vastutab siseauditi funktsioon, kes koostab sõltumatuid hinnanguid riskijuhtimise kui terviku kohta ning esimese ja teise kaitseliini vastutusalasse kuuluva riskijuhtimise kohta.

Riskijuhtimise funktsioon on kontserni keskne ja sõltumatu riskijuhtimise üksus. Funktsiooni juhib ja haldab riskijuht, kes kannab üldist vastutust riskijuhtimise funktsiooni kontrollimise eest Luminoris ja annab aru nõukogule.

Vastavuskontrolli funktsioon

Vastavuskontrolli funktsioon vastutab vastavusriskide sõltumatu kindlakstegemise, hindamise ja jälgimise ning sellekohase aruandluse eest. Samuti vastutab vastavuskontrolli funktsioon siseraamistiku ning kohaldatavate õigusnormide ja standardite täitmise eest. Vastavuskontrolli funktsioon tegutseb nõukogu heakskiidetud regulaarse tegevuskava alusel, milles käsitletakse aruandeperioodil tehtavat tegevust. Regulaarsed tegevuskavad esitatakse ka juhatusale.

Vastavuskontrolli funktsiooni juhib ja haldab vastavuskontrolli juht, kes kannab üldist vastutust vastavusriskide kontrollimise eest Luminoris ja annab aru nõukogule.

Siseauditi funktsioon

Siseauditi funktsioon on panga tegevjuhtkonnast sõltumatu funktsioon, mille moodustab ja mille üle teeb järelevalvet nõukogu. Siseauditi funktsioon moodustab kolmanda kaitseliini. Siseauditi reguleerimisalasse kuulub kogu Luminori tegevus ja kõik Luminori üksused, sealhulgas edasiantud tegevus. Siseauditi funktsioon tagab nõukogule usaldusväärse, sõltumatu ja objektiivse kontrolli Luminori juhtimis-, riskijuhtimis- ja sisekontrolli protsesside tõhususe üle esimeses ja teises kaitseliinis. Siseauditi funktsioon esitab auditileiud ja -aruanded asjakohase valdkonna juhtkonnale, vastutavatele juhatuse liikmetele ja juhatuse esimehele. Siseaudit on ka usaldusväärse kontrollikultuuri peamine edendaja Luminoris.

Siseauditi funktsioon tegutseb aastase auditikava alusel, mis põhineb riskipõhisel käsitusviisil ning on koostatud sõltumatult juhatusest ja panga muudest töötajatest. Auditikava kiidab heaks nõukogu.

Siseauditi funktsioon järgib rahvusvahelisi auditeerimisstandardeid. Siseaudiitoritel ei ole otsest tegevusega seotud vastutust auditeeritava tegevuse eest ega auditeeritava tegevusega seotud volitusi.

Siseauditi juht kannab üldist lõplikku vastutust panga siseauditi eest. Siseauditi juht ja siseauditi töötajad määratakse ametisse ja kutsutakse tagasi nõukogu otsuse alusel.

Siseauditi funktsioonil on täielik, vaba ja piiramatu juurdepääs kõikidele funktsioonidele, andmetele, varaobjektidele, ruumidele, agentidele ja töötajatele, sealhulgas isikutele, kes osutavad panga tegevust täiendavaid teenuseid, ning kõikidele dokumentidele ja kogu teabele, mida siseauditi funktsioon peab vajalikuks oma kohustuste täitmiseks.

MITMEKESISUSE PÕHIMÕTTED

Luminor on algusest peale võtnud oma kohustuseks mitmekesise meeskonna rajamise ning sõltumatute arvamuste ja kriitilise mõtlemise soodustamise.

Luminori põhimõtted on:

- luua keskkond, kus individuaalseid erinevusi ja kõikide meeskonnaliikmete panust tunnustatakse ja hinnatakse ning kus edendatakse väärikust ja iga töötaja austamist;
- edendada töökohal võrdõiguslikkust, mis soodustab koostööd ning aitab luua klientidele, sidusrühmadele, töötajatele ja ühiskonnale äriilist väärtust (sealhulgas kohaldada võrdseid valikukriteeriume ja tingimusi töötajate värbamisel, kehtestada võrdse töö eest võrdne palgatase jne);
- mitte sallida töökohal esineda võivat diskrimineerimisel põhinevat hirmutamist, kiusamist, patuoinaste otsimist, ohvistamist, ahistamist ja seksuaalset ahistamist ning võtta meetmeid töötajate kaitsmiseks eeltoodu eest;
- julgustada igaüht, kes tunneb, et teda on diskrimineeritud, oma murest rääkima, et võimaldada parandusmeetmete võtmist.

Luminori personaliosakond on rakendanud tavaid, et hinnata ja edendada juhtide ja töötajate värbamisel mitmekesisuse aspekte (sooline mitmekesisus, erinevate geograafiliste asukohtade esindatus, pädevused jne). Et kohaldada põhimõtet, mille kohaselt makstakse võrdse töö eest võrdset palka, järgitakse värbamisel ja palgade läbivaatamisel erinevatel ametikohtadel eelnevalt kindlaks määratud palgataset.

ETTEVÕTTE VÄÄRTUSED JA TEGEVUSJUHE

Luminoris on vastavuse üks põhielemente tugev ettevõtte- ja riskikultuur. Luminori jaoks on tähtis, et juhtorganite liikmed ja töötajad mõistavad ja järgivad Luminori väärtusi ja eetikastandardeid ning vastavusriski juhtimise põhimõtteid. 2018. aastal võeti vastu tegevusjuhend, milles kirjeldatakse väärtusi ja oodatavat käitumist järgmiselt.

- Professionaalsus: pühendumine isikliku käitumise, ausa äritegevuse ja klienditeeninduse rangeimatele standarditele.
- Otsekohesus: hoiame kõik lihtsa ja pretensioonituna; teeme seda, mida teha lubasime; räägime ausalt ja selgelt.
- Optimism: näeme inimestes head, jääme truuks oma eesmärgile ja usume, et alati saab paremini.
- Uudishimu: küsime alati „miks“, et oma püüdluste, motivatsiooni ja pettumuste kohta rohkem teada saada.
- Koostöö: lõhume organisatsioonilisi barjääre ja aitame üksteist, et saavutada paremaid tulemusi.

Luminor püüab järgida kõrgeimaid eetilisi ja ametialase käitumise standardeid ning nõuab kõigilt oma töötajatelt, et nad loeksid tegevusjuhendi läbi ja tegutseksid selle vaimus.

HUVIDE KONFLIKTI JUHTIMINE

Luminor on koostanud ja rakendanud sise-eeskirjad, et tuvastada, vältida ja juhtida kõikide struktuuriüksuste, funktsionaalsetele valdkondade ja äriprotsesside kaudu Luminori kogu äritegevusega seotud huvid konfliktide. 2018. aastal kehtestatud huvid konfliktide vältimise ja juhtimise poliitikas võttis Luminor endale kohustuse tegutseda alati õiglaselt ja professionaalselt ning teha kõik võimaliku, et tuvastada, vältida ja juhtida huvid konfliktide, mis on seotud klientide, töötajate, äripartnerite ja teiste sidusrühmadega, ning tagada kõigi sidusrühmade õiglane kohtlemine. Poliitikas käsitletakse võimalike huvid konfliktide juhtimist institutsioonilisel tasandil, sealhulgas näiteks altkäemaksu ja korruptsiooni tõkestamise, turu kuritarvitamise tõkestamise, töötajate premeerimise põhimõtete, hankereeglite, hüvede jne valdkonnas. Rakendatakse ülesannete lahususe üldpõhimõtet. Jõulise ühtse hankemenetluse raamistiku tagamiseks on Luminor kehtestanud sise-eeskirjad eesmärgiga osta tooteid läbipaistvalt, õigel ajal, tõhusalt ja tulemuslikult. 2018. aastal korraldati selle eesmärgi saavutamiseks töötajatele asjakohane koolitus.

Kõigilt töötajatelt eeldatakse huvid konfliktide vältimise ja juhtimise poliitikas toodud reeglite järgimist. Peale selle on kõik töötajad kohustatud korrapäraselt andma aru oma majanduslikest huvidest, täites selleks välise huvid deklaratsiooni.

AUDIITORID

Luminor Bank AS-i audiitor on 2018. aastast PricewaterhouseCoopers AS. Juhtivaudiitor on Ago Vilu. Luminor Bank AS täidab audiitori rotatsiooni nõuet.

Lisaks kohustuslikule auditeerimisele on kontserni audiitor 2018. aastal pakkunud teenuseid, mis on nõutavad vastavalt krediitdiasutuste seadusele, väärtipaberituru seadusele ja äriseadustikule ning muid kindlusandvaid teenuseid, mis on lubatud vastavalt audiitortevuse seadusele Eesti Vabariigis.

KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE 31. DETSEMBER 2018 LÕPPENUD MAJANDUSAASTA KOHTA

KONSOLIDEERITUD KOONDKASUMIARUANNE 31. DETSEMBER 2018 LÕPPENUD MAJANDUSAASTA KOHTA

(tuhandetes eurodes)	Lisad	2018	2017*
Intressitulu efektiivse intressimäära meetodil	6	52 798	18 670
Muu samalaadne tulu	6	29 461	12 364
Intressikulu ja samalaadne kulu	6	-12 302	-3 822
Neto intressitulu		69 957	27 212
Komisjoni- ja teenustasutulu	7	19 548	5 529
Komisjoni- ja teenustasukulu	7	-4 545	-1 119
Neto komisjoni- ja teenustasutulu		15 003	4 410
Netotulu valuutatehingutelt		3 547	970
Muud tegevustulud	8	5 128	899
Muud tegevuskulud	9	-216	-460
Muu tegevustulu (-kulu) kokku		8 459	1 409
Tegevuskasum (-kahjum) kokku		93 419	33 031
Palgad ja muu tööjõukulu	10	-34 601	-11 110
Muud üldhalduskulud	11	-28 274	-6 920
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum ja väärtuse muutus	19, 20	-1 980	-856
Tegevuskulud kokku		-64 855	-18 886
Klientidele antud laenude neto (allahindlus)/tühistamine	16, 34	4 949	98
Kasumiosa investeeringutelt sidusettevõttesse		192	69
Kasum enne maksustamist		33 705	14 312
Tulumaksukulu	24	-8 610	-1 497
Aruandeperioodi kasum		25 095	12 815
Koondkasum		25 095	12 815
Kasumi jaotumine:			
Panga aktsionäridele		25 095	12 815
Panga aktsionäridele kuuluv kasum		25 095	12 815
Aktsiate (osakute) kaalutud keskmine arv		937 653	937 653
Tulu aktsia kohta- tava ja lahustatud (EUR aktsia kohta)		26,76	13,67

*2017 aasta finantstulemused sisaldavad ühinenud pankade numbreid - 9 kuu DNB andmeid ja 3 kuu Luminori andmeid.

Arvestuspõhimõtted ja lisad lehekülgedel 36-121 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialed for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials I.S.
Kuupäev/date 11.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

KONSOLIDEERITUD FINANTSSEISUNDI ARUANNE SEISUGA 31. DETSEMBER 2018

(tuhandetes eurodes)	Lisad	31.12.2018	31.12.2017
Varad			
Sularaha ja nõuded keskpangale	12	701 963	199 250
Nõuded teistele krediidiasutustele	13	109 208	148 893
Tuletisinstrumendid	14	2 330	4 161
Finantsvarad õiglases väärtuses läbi kasumiaruande	29	4 356	4 526
Laenud klientidele	15, 16	3 212 788	3 221 001
Investeeringud sidusettevõttesse	18	1 509	1 465
Muud varad	17	24 654	13 169
Immateriaalne põhivara	19	2 965	4 226
Materiaalne põhivara	20	798	591
Varad kokku		4 060 571	3 597 282
Kohustised			
Krediidiasutuste laenud ja hoiused	21	1 471 984	1 397 509
Klientide hoiused	22	1 724 550	1 648 598
Väljastatud võlakirjad	23	351 235	65 007
Tuletisinstrumendid	14	2 312	4 161
Maksukohustised	24	7 587	381
Muud kohustised	25	25 284	17 452
Eraldised	26	3 098	1 942
Kohustised kokku		3 586 050	3 135 050
Omakapital			
Aktiivkapital	27	9 376	9 376
Ülekurs	27	402 141	402 141
Jaotamata kasum		62 340	50 424
Muud reservid		664	291
Panga aktsionäridele kuuluv omakapital kokku		474 521	462 232
Kohustised ja omakapital kokku		4 060 571	3 597 282

Arvestuspõhimõtted ja lisad lehekülgedel 36–121 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

KONSOLIDEERITUD OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE 31. DETSEMBER 2018 LÕPPENUD MAJANDUSAASTA KOHTA

(tuhandetes eurodes)	Lisad	Aktsia kapital	Ülekurs	Muud reservid	Eelmiste perioodide jaotamata kasum	Omakapital kokku
Algsaldo seisuga 1. jaanuar 2017		9 376	92 505	0	9 944	111 825
Dividendid	27	0	0	0	-5 989	-5 989
Reservkapitali suurendamine	27	0	309 636	291	-291	309 636
Koondkasum kokku		0	0	0	12 815	12 815
Nordeaga ühinemisest tulenenud muudatused	33	0	0	0	33 945	33 945
Lõppsaldo seisuga 31. detsember 2017		9 376	402 141	291	50 424	462 232
Muutused seoses IFRS 9 esmase rakendamisega	3	0	0	0	-12 806	-12 806
Korrigeeritud algsaldo seisuga 1. jaanuar 2018		9 376	402 141	291	37 618	449 426
Koondkasum kokku		0	0	0	25 095	25 095
Muud	27	0	0	373	-373	0
Lõppsaldo seisuga 31. detsember 2018		9 376	402 141	664	62 340	474 521

Arvestuspõhimõtted ja lisad lehekülgedel 36–121 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE ARUANNE 31. DETSEMBER 2018 LÕPPENUD MAJANDUSAASTA KOHTA

(tuhandetes eurodes)	Lisad	2018	2017
Äritegevuse rahavood			
Kasum enne tulumaksu		33 705	14 311
Korrigeerimised:			
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum ja väärtuse langus	19, 20	1 980	856
Klientidele antud laenude neto (allahindlus)/tühistamine	16, 34	-5 203	52
Eraldiste muutus		255	63
Intressitulu	6	-82 259	-31 034
Intressikulu	6	12 302	3 822
Kahjum/ (kasum) valuutakursside muutusest		2 243	-970
Rahavoog äritegevusest enne äritegevusega seotud varade ja kohustiste muutust		-36 977	-12 899
Finantsvarade õiglase väärtuse muutus			
Laenud klientidele muutus	15	2 568	20 877
Nõuete muutus teistelt krediidiasutustelt		-21 500	-18 344
Kohustiste muutus teistele krediidiasutustele	21	-116 524	142 901
Muutus tagatisena panditud nõuetes emattevõtjale	13, 31	37 647	26 117
Muutus muudes varades	17	-11 549	-1 878
Klientide deposiitide muutus	22	76 055	-599 098
Muutus muudes kohustistes	25	7 219	4 764
Saadud intressid		83 319	18 436
Makstud intressid	25	-9 909	-1 875
Makstud tulumaks	24	-1 801	-1 497
Rahavood äritegevusest kokku		8 502	-422 585
Rahavood investeerimistegevusest			
Materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamine	19, 20	-923	-764
Materiaalse ja immateriaalse põhivara müük		0	19
Omandatud sidusettevõtte		0	-69
Muutused Nordea Eesti filiaaliga ühinemisel	33	0	127 417
Rahavood investeerimistegevusest kokku		-923	126 603
Rahavood finantseerimistegevusest			

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Aktiivakapitali suurendamine	27	0	309 636
Makstud dividendid	27	0	-5 989
Väljastatud võlakirjad	23	347 840	65 000
Väljastatud võlakirjade tagasimaksed		-65 000	0
Teistelt pankadelt saadud pikaajalised laenud	21	200 000	0
Teistelt pankadelt saadud pikaajaliste laenude tagasimaksed	21	-9 000	0
Rahavood finantseerimistegevusest kokku		473 840	368 647
Neto raha ja selle lähendite muutus		481 419	72 666
Raha ja raha lähendid aasta alguses	12,13	292 082	219 417
Väluutakursside mõju rahale ja raha lähenditele		-2 243	0
Neto raha ja selle lähendite muutus		481 419	72 666
Raha ja selle lähendid perioodi lõpul	12,13	771 258	292 082
Raha ja selle lähendid koosnevad:		31.12.2018	31.12.2017
Kassa	12,13	3 699	7 245
Nõuded keskpangale ilma kohustusliku reservita	12,13	698 264	192 005
Likviidsed hoiused teistes krediidiasutustes tähtajaga kuni 3 kuud		69 295	92 832
		771 258	292 082

Arvestuspõhimõtted ja lisad lehekülgedel 36–121 on konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD

1. OLULISED ARVESTUSPÕHIMÕTTED

TEAVE ETTEVÕTTE KOHTA

Luminor Bank AS on kohalik krediidasutus, mille ainuomanikuks on Luminor Group AB ning lõppomanikeks ja emaettevõtjateks Nordea Bank AB, DNB Bank ASA ja Luminor MiCom AB. Luminori ametlik juriidiline aadress on Liivalaia 45, 10145 Tallinn, Eesti Vabariik.

1. oktoobril 2017 ühendasid Nordea Bank AB (Rootsi äriühing, registreerimisnumber 516406-0120) ja DNB Bank ASA (registreerimisnumber 984 851 006) pärast järelevalveasutuste kõigi heakskiitude ja konkurentsiameti nõusoleku saamist oma äritegevuse Baltimaades ning asutasid ühisomandis oleva panga Luminor. Äritegevuse üleminekuga anti Nordea Bank AB Leedu filiaali, Nordea Bank AB Läti filiaali ja Nordea Bank AB Eesti filiaali varad ja kohustised, sealhulgas Balti riikides asuvate liisingu-, pensioni- ja probleemsete varadega tegelevate ettevõtete aktsiad üle Luminor Bank AB-le (varasema nimega AB DNB bankas), Luminor Bank ASile Lätis (varasema nimega DNB banka AS) ja Luminor Bank ASile Eestis (varasema nimega Aktsiaselts DNB Pank).

2018. aastal toimus Luminori kontsernis ümberkujundamine, mille eesmärk on koondada Luminori kontserni kogu Baltimaade äritegevus Eestis asuvasse krediidasutusse Luminor Bank AS. Selle käigus jääb Luminor Bank AS Eestis alles, kuid Luminor Bank AB Leedus ja Luminor Bank AS Lätis lõpetavad oma tegevuse ning ühendatakse Eestis asuva Luminor Bank ASiga. Kooskõlas nii Eestis, Lätis kui ka Leedus rakendatava Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2017. aasta direktiiviga (EL) 2017/1132 äriühinguõiguse teatavate aspektide kohta taotletakse piiriülest ühinemist. Kõik nimetatud tütarettevõtjate varad ja kohustised antakse kooskõlas asjakohaste õigusaktidega üldõigusjärgluse alusel üle Eestis tegutsevale Luminor Bank ASile ja pärast piiriülese ühinemise registreerimist lakkab iga tütarettevõtja juriidilise isikuna tegutsemast.

2. jaanuaril 2019 jõudis lõpule Luminori piiriülene ühinemine, mille järel jätkab pank kõigis Balti riikides tegevust Eestis registreeritud panga ning selle Läti ja Leedu filiaalide kaudu. Ühinemisel lähevad kõik Luminor Läti ja Luminor Leedu varad, õigused ja kohustised üle Eestis registreeritud Luminor Bank ASile. Pank jätkab senist tegevust Lätis ja Leedus kohalike filiaalide kaudu.

Käesolevas aastaaruandes tähendab sõna „pank“ (või „Luminor Bank AS“) ettevõtet Luminor Bank AS. Sõna „kontsern“ viitab Luminor Bank ASi ja selle tütarettevõtjate konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandele.

2018. aasta 31. detsembri seisuga (ja 2017. aasta 31. detsembri seisuga) omas pank järgmisi tütarettevõtjaid:

- Luminor Liising AS (liisingud ja faktooring),
- Luminor Pensions Estonia AS (fondivalitsemine),
- Promano Est OÜ (kinnisvarahaldus),
- Uus-Sadama 11 OÜ (kinnisvarahaldus),
- Luminor Kindlustusmaakler OÜ (kindlustusmaakleri teenused).

2018. aasta 31. detsembri seisuga kuulus pangale kõigis tütarettevõtjates 100% osalus.

31. detsembril 2018 lõppenud majandusaasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on avaldamiseks heaks kiidetud juhatuse poolt ning esitatakse 19. märtsil 2019 aktsionäridele kinnitamiseks. Aktsionäridel on õigus jätta juhatuse koostatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kinnitamata ja nõuda uue konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamist. Panga aktsionäridel või teistel ei ole õiguseid muuta aasta aruannet peale selle esitamist.

Luminor Bank ASi raamatupidamise aastaaruanne on koostatud inglise keeles. Kui eesti- ja muukeelsete versioonide sõnastuses on erinevusi, siis lähtutakse ingliskeelsest versioonist.

KOOSTAMISE ALUSED

Panga raamatupidamise aastaaruanne ja kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Euroopa Liidu vastu võetud rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega (IFRS ehk International Financial Reporting Standards). Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud soetusmaksumuse printsiibil, välja arvatud finantsinstrumendid, mida hinnatakse õiglases väärtuses läbi kasumiaruande ja õiglases väärtuses läbi muu koondkasumi.

Olulisemad konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes kasutatud arvestuspõhimõtted on toodud allpool. Neid põhimõtteid on järjepidevalt kasutatud kõikide esitatud perioodide kohta, kui ei ole teisiti märgitud. See ei kehti arvestuspõhimõtete muutuste kohta, mis tulenevad 1. jaanuaril 2018 jõustunud standarditest IFRS 9 ja IFRS 15.

Kui asjakohastes arvestuspõhimõtetes pole sätestatud teisiti, liigitatakse konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kirjete esitusviisi või liigitamise muutmisel ümber ka asjakohased eelmiste perioodide summad.

Panga arvestus- ja aruandlusvaluuta on euro ja kõik summad on esitatud tuhandetes eurodes, kui ei ole teisiti märgitud.

Käesoleva raamatupidamise aastaaruande koostamise ajaks on avaldatud uued IFRS-id ning teatud standardite muudatused ja tõlgendused, mille rakendamine on ettevõttele 1. jaanuaril 2019 või hiljem algavatel aruandeperioodidel kohustuslik. Nende standardite ülevaade ja panga juhatuse hinnang uute standardite ja tõlgenduste rakendamise mõju kohta on toodud lisas 3.

Konsolideerimata aruannetes on tütarettevõtjad kajastatud soetusmaksumuses, millest on maha arvatud allahindlused. Muud arvestuspõhimõtted on samad, mida on rakendatud konsolideeritud aruannetes.

Majandusaasta aruandes on tehtud järgnevad parandused eelneva aruande perioodi kohta:

- **Konsolideeritud finantsseisundi aruanne seisuga 31. detsember 2017:**
Real "Nõuded teistele krediitiasutustele" (Lisa 13) suurenes summas 56 060 tuhat eurot, mis oli eelnevalt kajastatud Tagatisena panditud nõuded emaeettevõttele all summas 37 647 tuhat eurot ja laenu klientidele all summas 18 413 tuhat eurot. Samade bilansiridade summa oli seisuga 31. Detsember 2016 seisuga 0, seega ei ole kohustust tuua välja kolmandat algbilanssi seisuga 1. jaanuar 2017.
- **Konsolideeritud rahavoogude aruanne 31. detsember 2017 lõppenud perioodi kohta:**
Varasemalt oli muutus väljastatud võlakirjadest summas 65 000 tuhat eurot kajastatud rahavoogude aruandes äritegevuse all. Kuna vastav rahavoog on IAS7 järgi „finantseerimistegevus“ on 65 000 tuhat eurot tõstetud finantseerimistegevuse alla.

Tulemusena vähenesid rahavood äritegevusest 31. detsember 2017 lõppenud perioodi kohta ning suurenesid 65 000 tuhande euro võrra rahavood finantseerimistegevusest.

KONSOLIDEERIMISE ALUSED

Tütarettevõtjad on investeerimisobjektid, sealhulgas struktureeritud üksused, mida kontsern kontrollib, sest i) kontsernil on õigus juhtida investeerimisobjektide olulist tegevust, mis mõjutab märkimisväärselt nende kasumit, ii) kontsern on avatud või tal on õigused investeerimisobjektides osalemisest tulenevale muutuvale kasumile ning iii) kontsern saab kasutada oma mõjuvõimu investeerimisobjektide üle, et mõjutada investori tootluse suurust. Kui hinnatakse, kas kontsernil on mõjuvõim teise üksuse üle, võetakse arvesse sisuliste õiguste, sealhulgas võimalike sisuliste hääleõiguste, olemasolu ja mõju. Õigus on sisuline, kui selle omanikul on investeerimisobjekti olulise tegevuse juhtimist käsitlevate otsuste tegemisel reaalne võimalus seda õigust kasutada. Kontsernil võib olla mõjuvõim investeerimisobjekti üle ka siis, kui talle ei kuulu investeerimisobjektis hääleõiguste enamus. Sellisel juhul hindab kontsern oma hääleõiguste suurust hääleõiguste teiste omanike osaluste suuruse ja jaotuse suhtes, et määrata kindlaks, kas tal on faktiline mõjuvõim investeerimisobjekti üle. Teiste investorite kaitsva

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only
Initialed/initials <u>I.S.</u>
Kuupäev/date <u>11.03.2019</u>
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

olemusega õigused, näiteks õigused, mis on seotud investeerimisobjekti tegevuse põhjapanevate muutustega või mida kohaldatakse üksnes erandlikel asjaoludel, ei takista kontsernil investeerimisobjekti kontrollimast. Tütarettevõtjad konsolideeritakse alates kuupäevast, mil kontroll läheb üle kontsernile, ning dekonsolideeritakse alates kuupäevast, mil kontroll peatub.

Tütarettevõtjate (välja arvatud need, mis omandatakse ühise kontrolli all olevatelt osalistelt) omandamise kajastamiseks kasutatakse omandamise meetodit. Äriühenduses omandatud eristatavaid varasid ning ülevõetud kohustisi ja tingimuslike kohustisi mõõdetakse nende õiglasest väärtusest omandamise kuupäeva seisuga, olenemata võimaliku mittekontrolliva osaluse suuruselt.

Kontsern mõõdab mittekontrollivat osalust, mis moodustab olemasoleva osaluse ja annab selle omanikule likvideerimise korral õiguse netovara proportsionaalsele osale, üksikute tehingute kaupa kas a) õiglasest väärtusest või b) mittekontrollivast osalusest tuleneva netovara proportsionaalse osana, mis kuulub omandatavale. Mittekontrollivat osalust, mis ei moodusta olemasolevat osalust, mõõdetakse õiglasest väärtusest.

Firmaväärtust mõõdetakse omandatava netovara mahaarvamise teel omandatava eest ülekantud kogutasust, omandatava mittekontrolliva osaluse suuruselt ja vahetult enne omandamise kuupäeva omandatavas hoitud osaluse õiglasest väärtusest. Negatiivset summat (negatiivset firmaväärtust) kajastatakse kasumiaruandes pärast seda, kui juhtkond on uuesti hinnanud, kas ta on tuvastanud kõik omandatud varad ning kõik võetud kohustised ja tingimuslikud kohustised, ning läbi vaadanud nende mõõtmise asjakohasuse.

Omandatavale ülekantud tasu mõõdetakse loovutatud varade, emiteeritud kapitaliinstrumentide ja kantud või võetud kohustiste õiglasest väärtusest, sealhulgas tingimuslikest tasukokkulepetest tulenevate varade ja kohustiste õiglasest väärtusest, kuid mõõtmisest jäetakse välja omandamisega seotud kulud, näiteks nõustamis-, õigus-, hindamis- ja sarnaste kutseteenuste kulud. Kapitaliinstrumentide emiteerimisega kaasnevad tehingukulud arvatakse maha omakapitalist, võlakirjade emiteerimisega kaasnevad tehingukulud arvatakse maha nende bilansilisest jääkmaksumusest ning kõik muud omandamisega seotud tehingukulud kantakse kulusse.

Ettevõtete vahelised tehingud ning kontserni äriühingute vaheliste tehingute saldod ja realiseerimata kasum kõrvaldatakse. Samuti kõrvaldatakse realiseerimata kahjum, kui kulu pole võimalik sisse nõuda. Pank ja kõik selle tütarettevõtjad kasutavad ühtseid arvestuspõhimõtteid, mis on kooskõlas kontserni põhimõtetega.

Sidusettevõtjad Sidusettevõtjad on üksused, mille üle kontsernil on (otsene või kaudne) märkimisväärne mõju, kuid mille üle kontsernil puudub kontroll. Üldjuhul on kontsernil sidusettevõtjas 20–50% hääleõigustest. Investeeringuid sidusettevõtjatesse kajastatakse kapitaliosaluse meetodil ning need võetakse algselt arvele soetusmaksumuses. Sidusettevõtjate bilansiline jääkmaksumus hõlmab omandamisel kindlaks määratud firmaväärtusest, millest on maha arvatud akumulieeritud krediitkajuh. Sidusettevõtjatest saadavad dividendid vähendavad sidusettevõtjatesse tehtud investeeringu bilansilist väärtust. Muid omandamisjärgseid muutusi kontserni osas sidusettevõtja netovaras kajastatakse järgmiselt: i) kontserni osa sidusettevõtjate kasumis või kahjumis kajastatakse majandusaasta konsolideeritud kasumiaruandes sidusettevõtjate tulemi osana, ii) kontserni osa muus koondkasumis kajastatakse muus koondkasumis ja see esitatakse eraldi, iii) kõiki muid muutusi kontserni osas sidusettevõtjate netovara bilansilises väärtuses kajastatakse kasumiaruandes sidusettevõtjate tulemi osana. Kui aga kontserni osa sidusettevõtja kahjumis on võrdne selle osalusega sidusettevõtjas (sealhulgas tagamata nõuded) või ületab seda, ei kajasta kontsern edasist kahjumit, kui tal ei ole tekkinud kohustusi või kui ta ei ole tasunud makseid sidusettevõtja eest.

Kontserni ja tema sidusettevõtjate vaheliste tehingute realiseerimata kasum kõrvaldatakse kontsernile sidusettevõtjates kuuluva osaluse ulatuses. Samuti kõrvaldatakse realiseerimata kahjum, kui tehinguga ei tõendata üle antud vara väärtuse vähenemist.

Tütarettevõtjate, sidusettevõtjate või ühisettevõtete võõrandamine Kui kontserni kontroll või märkimisväärne mõju lõppeb, hinnatakse ülejäänud osalus üksuses õiglasest väärtusest ümber ning bilansilise väärtuse muudatust kajastatakse kasumiaruandes. Õiglane väärtus on esialgne bilansiline väärtus allesjäänud osaluse edasisel kajastamisel sidusettevõtja,

ühisettevõtte või finantsvarana. Lisaks võetakse summasid, mis on varem kajastatud muu koondkasumi all, selle üksuse puhul arvesse nii, nagu oleks kontsern seonduvad varad ja kohustised otse võõrandanud. See võib tähendada, et varem muu koondkasumi all kajastatud summad viiakse üle kasumiaruandesse.

Kui osalust sidusettevõtjas vähendatakse, kuid märkimisväärne mõju jääb alles, liigitatakse vajaduse korral kasumiaruandesse ümber üksnes proportsionaalne osa varem muu koondkasumi all kajastatud summadest.

ARUANDLUSVALUUTA

Kõigi kontserni kuuluvate üksuste raamatupidamise aastaaruannete kirjed on mõõdetud kasutades üksuse esmase majanduskeskkonna valuutat (arvestusvaluuta). Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud eurodes, mis on ühtlasi ka panga ja tütarettevõtjate aruandlus- ja esitusvaluuta.

Kõik välisvaluutas fikseeritud rahalised varad ja kohustised arvestatakse ümber eurodesse aruandeperioodi lõpus kehtiva ametliku Euroopa Keskpanka vahetuskursi alusel. Ümberarvestusel tekkinud kasumid ja kahjumid kajastatakse aruandeperioodi kasumiaruandes. Soetusmaksumuses kajastatavad mitterahalised kirjed arvestatakse ümber tehingu toimumise päeval kehtiva vahetuskursi alusel, õiglasel väärtuses kajastatavad varad aga õiglase väärtuse määramise kuupäeval kehtiva vahetuskursi alusel.

Välisvaluutatehingud võetakse arvele tehingu toimumise päeval kehtiva vahetuskursi alusel. Välisvaluutatehingute arveldamisest tekkivad valuutakursi vahed kajastatakse kasumiaruandes nende arveldamisel arveldamise päeval kehtiva vahetuskursi alusel.

TULUDE JA KULUDE KAJASTAMINE

Intressitulu ja -kulu

Intressitulu ja -kulu kajastatakse kõikide võlainstrumentide puhul tekkepõhiselt efektiivse intressimäära meetodi alusel. Selle meetodi alusel periodiseeritakse intressitulu või -kulu osana kõik lepingupoolte vahel makstud või saadud tasud, mis on efektiivse intressimäära olemuslikeks komponentideks, tehingukulutused ning kõik muud lisatasud või allahindlused.

Efektiivse intressimäära olemuslikud tasud hõlmavad algseid tasusid, mida pank saab või maksab seoses finantsvara loomise või omandamisega või finantskohustiste emiteerimisega, näiteks tasud krediitkõlblikkuse hindamise eest, garantiide või tagatise hindamise ja kajastamise eest, instrumendiga seotud tingimuste läbirääkimise eest ning tehingudokumentide töötlemise eest. Kohustustasud, mida kontsern saab selleks, et anda laenu turu intressimäära alusel, moodustavad osa efektiivsest intressimäärast, kui on tõenäoline, et kontsern hakkab konkreetse laenukokkuleppe pooleks ja ei müü kokkuleppes tulenevat laenu vahetult pärast siduvate laenukohustiste tekkimist. Kontsern ei määratle siduvaid laenukohustisi õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavate finantskohustistena.

Krediitkahjumite tõttu langenud väärtusega ostetud või tekkinud finantsvarade puhul on sisemine intressimäär näitaja, mille alusel diskonteeritakse eeldatavad rahavood (sealhulgas esialgne eeldatav krediitkahjum) esmasel kajastamisel määratud õiglasel väärtusesse (tavaliselt ostuhind). Selle tulemusel korrigeeritakse sisemist intressimäära krediidiga.

Intressitulu arvutamiseks rakendatakse sisemist intressimäära finantsvarade bilansilisele brutojääkmaksumusele, välja arvatud i) krediitkahjumite tõttu langenud väärtusega finantsvarade puhul (3. faas), mille puhul arvutatakse intressitulu efektiivse intressimäära rakendamise teel korrigeeritud soetusmaksumusele, millest on maha arvatud eeldatava krediitkahju eraldis, ja ii) krediitkahjumite tõttu langenud väärtusega ostetud või tekkinud finantsvarade puhul, mille puhul rakendatakse korrigeeritud soetusmaksumusele algset krediidiga korrigeeritud sisemist intressimäära.

Teenustasu- ja vahendustasutulu

Teenus- ja komisjonitasud kajastatakse lineaarselt hetkel kui teenuseid osutatakse ning kui klient kasutab kontserni hüvesid.

Sellisteks tuludeks on tasud kontohoolduse, kontoteenuste, kontotellimuste, portfelli- ja muude varahalduse nõustamisteenuste ja teenustasude, varahalduse ja finantsplaneerimise teenuste eest või tasud laenude teenindamise eest kolmandate isikute nimel (välja arvatud EIR-i puhul) Muutuvtasu kajastatakse ainult sel määral, mil juhtkond otsustab, et oluline ümberpööramise toimumine on ebatõenäoline.

Muude teenustasu- ja vahendustasu tulused kajastatakse hetkel kui Kontsern on rahuldanud nende täitmiskohustuse, mis tekib tavaliselt aluseks oleva teenuse täitmisel. Saadud teenustasu või vahendustasu summa või nendest tekkinud nõude summa väljendab tehingu summat, mis on määratletud eraldiseisvate täitmiskohustustena. Selline tulu tekib siis kui tehakse ära kliendi eest välisvaluuta ostu või müügi tehing, töödeldakse maksetehinguid, arveldatakse sularahas, kogutakse või makstakse välja sularaha ning samuti ka vahendustasude korral.

Teenustasu- ja vahendustasukulu

Teenustasu- ja vahendustasukulu kajastatakse pärast teenuse saamist ja kui kohustis on tekkinud.

Tegevustulud

Tegevustulud kajastatakse tekkepõhiselt.

Tegevuskulud

Tegevuskulud kajastatakse tekkepõhiselt.

Dividenditulu

Dividenditulu kajastatakse kasumiaruandes vastava nõudeõiguse tekkimisel.

VÄLISVALUUTA ÜMBERARVESTAMINE

Välisvaluutas toimunud tehingud kajastatakse eurodes tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Euroopa Keskpanga vahetuskursi alusel. Välisvaluutas fikseeritud rahalised varad ja kohustised arvestatakse ümber eurodesse perioodi lõpus kehtiva ametliku vahetuskursi alusel. Kõik pärast tehingu toimumise kuupäeva valuutakursside muutumisest tekkinud kasumid ja kahjumid kajastatakse koondkasumiaruandes valuutatehingutest saadud kasumi või kahjumina.

Peamised kontserni ja panga bilansi koostamisel kasutatud Euroopa Keskpanga ametlikud vahetuskursid (euro suhtes) on järgmised.

Teatamise kuupäev	NOK	USD
Seisuga 31. detsember 2018	9,9483	1,1450
Seisuga 31. detsember 2017	9,8403	1,1993

ETTEVÖTTE TULUMAKS

Tulumaksuseaduse kohaselt ei maksustata Eestis ettevõtete aastakasumit, mistõttu ei eksisteeri ka selliseid ajutisi erinevusi varade ja kohustiste maksustamisbaasi ja bilansiliste jääkväärtuste vahel, millelt võiks tekkida edasilükkunud tulumaksuvara või -kohustisi. Puhaskasumi asemel maksustatakse jaotamata kasumist väljamakstavaid dividende netodividendina väljamakstud summalt. Dividendidelt tasumisele kuuluvat ettevõtte tulumaksu kajastatakse kuluna samal perioodil, mil

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialed for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials I.S.
Kuupäev/date 11.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

dividendid välja kuulutatakse, sõltumata dividendide tegelikust väljamaksmise kuupäevast või perioodist, mille eest dividendide makstakse.

1. aprillist 2018 on krediitiasutuste kvartali raamatupidamisliku kasumi ettevõtte tulumaksu määr 14%. Tulumaks tuleb tasuda järgneva kvartali kolmanda kuu 10. päevaks. Kui kasum on jaotatud, tuleb maksta veel täiendavat tulumaksu kuni 6%, mis teeb maksumääraks kokku kuni 20%. Lisamaksu määr on olemas dividendimaksete korrapärasusest. Kui dividendide ei maksta, ettemakstud maksu ei tagastata.

MUUD MAKSUD

Muud maksud kajastatakse kasumiaruandes muude kulude all.

RAHA JA PANGAKONTOD KESKPANKADES

Raha ja raha lähenditena kajastatakse rahavoogude aruandes kassas olevat sularaha ning kasutavaid hoiuseid keskpankades ja teistes krediitiasutustes, mille tähtaeg on lühem kui kolm kuud ja millel puudub oluline väärtuse muutuse risk. Nimetatud raha ja raha lähendid on esitatud rahavoogude aruandes.

FINANTSINSTRUMENDID

Liigitamine ja mõõtmine

Finantsinstrumendid, mille väärtuse muutus toimub õiglase väärtuse muutumisel läbi kasumiaruande, on esialgselt kajastatud nende õiglases väärtuses. Teisel finantsinstrumendid on esialgselt kajastatud õiglases väärtuses, millest on maha lahutatud tehingu kulud. Esialgne õiglane väärtus on parim alus õiglase väärtuse määramisel. Esialgsel kajastamisel saadud kasum või kahjum kajastatakse ainult siis kui õiglasel väärtusel ja tehingu hinnal ehk teiste samalaadsete tehingute turu hind või hindamistehnika, mille sisendid sisaldavad ainult turul jälgitavaid andmeid, vahe. Pärast esialgset kajastamist kajastatakse ECL (eeldatava krediitkahjumi mudel) allahindlus finantsinstrumentidele mida hinnatakse korrigeeritud soetusmaksumuses (AC).

Finantsvara järgnev mõõtmine on olemas kontserni poolt esmasel kajastamisel tehtud liigitamisest.

Esmasel kajastamisel võidakse finantsvarad liigitada ühte alltoodud kategooriatest:

- õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõdetud finantsvarad;
- muu koondkasumi (OCI) kaudu õiglases väärtuses mõõdetud finantsvarad;
- korrigeeritud soetusmaksumuses mõõdetud finantsvarad.

Finantsinstrumendid liigitatakse kontserni finantsvarade juhtimise ärimudeli ja finantsvarade lepingupõhiste rahavoogude omaduste alusel. Kontsern võib määratleda finantsvarasid, mis vastavad kriteeriumidele, mille kohaselt mõõdetakse neid korrigeeritud soetusmaksumuses või õiglases väärtuses läbi muu koondkasumi, esmasel kajastamisel õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõtmise võimaluse kaudu eeldusel, et see vastab konkreetsetele kvalifitseerimiskriteeriumidele (Kontsernil ei ole seisuga 31. detsember 2018 instrumente, mida esmaselt kajastamisel õiglases väärtuses läbi kasumiaruande). Peale selle võib kontsern otsustada teatud põhikapitali instrumentidesse tehtud investeeringute esmasel kajastamisel, mida muul juhul mõõdetaks õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande, et järgnevat muutusi kajastatakse nende õiglases väärtuses läbi muu koondkasumi.

Esmasel kajastamisel liigitatakse finantskohustised ühte alltoodud kategooriatest:

- korrigeeritud soetusmaksumuses mõõdetud finantskohustised;
- õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõdetud finantskohustised.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only
Initialid/initials <u>J.S.</u>
Kuupäev/date <u>11.03.2019</u>
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Finantskohustist liigitatakse õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõdetud finantskohustisena, kui see:

- vastab kauplemiseks hoitava kohustise definitsioonile ja
- määratakse esmasel kajastamisel õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõtmise võimaluse kaudu.

Kõik ülejäänud finantskohustised liigitatakse korrigeeritud soetusmaksumuses mõõdetud kohustistena.

Õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõdetav finantsvara või -kohustis

Kaubeldavad väärtpaberid

Kaubeldavad väärtpaberid on väärtpaberid, mis omandatakse eesmärgiga saada kasumit hinna lühiajalistest kõikumistest või vahendaja müügmarginaalist või kui need lisatakse portfelli, mille puhul on esinenud lühiajalist kasumivõtmist.

Kaubeldavad väärtpaberid liigitatakse õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõdetud finantsvaradeks.

Kaubeldavad väärtpaberid võetakse algselt arvele õiglasel väärtuses, mis põhineb noteeritud ostuhindadel. Kogu seonduvat realiseeritud ja realiseerimata kasumit ja kahjumit kajastatakse tehingutelt saadava puhastulu või -kulu all. Saadud dividende kajastatakse dividenditulu all.

Kõiki ostu- või müügitehinguid, mis tehakse kaubeldavate väärtpaberitega, mis antakse üle õigusaktidega kehtestatud või kokkuleppeliselt kujunenud ajavahemiku jooksul (tavapärasel turutingimustel toimuv ost või müük), kajastatakse arvelduspäeval. See on kuupäev, mil vara antakse kontsernile või kontserni poolt üle.

Tuletisinstrumendid

Tuletisinstrumendid, mis hõlmavad valuutaforvardeid, vahetustehinguid, (kirjutatud ja ostetud) optsioone ja muid tuletisinstrumente, võetakse algselt arvele õiglasel väärtuses ja neid mõõdetakse hiljem uuesti õiglasel väärtuses. Õiglane väärtus määratakse turul jälgitavatel sisenditel põhineva mudeli alusel. Kõiki tuletisinstrumente kirjendatakse finantsvaradena, kui nende õiglane väärtus on positiivne, ja finantskohustistena, kui nende õiglane väärtus on negatiivne. Tuletisinstrumentide õiglase väärtuse muutused lisatakse tehingutelt saadavale puhastulule.

Korrigeeritud soetusmaksumuses mõõdetud finantsvarad

Laenud

Laenud liigitatakse korrigeeritud soetusmaksumuses mõõdetud finantsvaradeks, eeldusel et need vastavad järgmistele kriteeriumidele:

- neid hoitakse ärimudel raames, mille eesmärk saavutatakse lepingupõhiste rahavoogude kogumisega (kogumiseks hoidmise ärimudel);
- nende lepingupõhised rahavood on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed;
- kontsern ei määratle neid esmasel kajastamisel õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõtmise võimaluse kaudu.

Eelnimetatud kriteeriumitele vastavaid laene mõõdetakse korrigeeritud soetusmaksumuses ja nende suhtes kohaldatakse IFRS 9 kohast väärtuse languse mudelit.

Laenud võetakse arvele arvelduspäeval, mil raha laenuvõtjatele ette makstakse. Laene kirjendatakse lepingu sõlmimise kuupäevast kuni arvelduspäevani bilansiväliste kirjetena.

Korrigeeritud soetusmaksumuses mõõdetud finantskohustised

Laenud, hoiused ja emiteeritud võlakirjad

Kõiki finantskohustisi (laene, hoiuseid, emiteeritud võlakirju) kajastatakse algsest õiglasest väärtusest ning antavate ja võetavate laenude puhul ilma otseselt seostatavate tehingukuludeta. Pärast esmast kajastamist kajastatakse intressi kandvaid laene, hoiuseid ja kontserni emiteeritud võlakirju korrigeeritud soetusmaksumuses efektiivse intressimäära meetodi alusel. Kasum ja kahjum kajastatakse kasumiaruandes pärast seda, kui kohustiste kajastamine lõpetatakse, ning ka efektiivse intressimäära meetodi alusel. Korrigeeritud soetusmaksumuse arvutamisel võetakse arvesse omandamisega seotud allahindlusi või lisatasusid ning makstud või saadud tasusid, mis on efektiivse intressimäära olemuslikeks komponentideks. Efektiivse intressimäära kohane korrigeerimine lisatakse kasumiaruandesse puhasintressituluna.

Finantsinstrumentide väärtuse langus

IFRS 9 kohaseid vara väärtuse languse nõudeid kohaldatakse järgmiste finantsinstrumentide suhtes:

- korrigeeritud soetusmaksumuses mõõdetud finantsvarad,
- rendinõuded,
- lepinguline vara,
- siduvad laenukohustised ja finantsgarantiilepingud.

Väärtuse languse mudeli rakendusalasle kuuluvate finantsinstrumentide puhul arvutatakse eeldatava krediidikahju allahindlust järgmiselt:

- finantsinstrumendid, mille krediidirisk ei ole pärast esmast kajastamist oluliselt suurenenud (või finantsinstrumendid, mille krediidirisk on madal) – eeldatava krediidikahju allahindlus arvutatakse summas, mis on võrdne 12 kuu eeldatava krediidikahjuga,
- finantsinstrumendid, mille väärtus ei ole krediidikahjumite tõttu langenud, kuid mille krediidirisk on pärast esmast kajastamist oluliselt suurenenud – eeldatava krediidikahju allahindlus arvutatakse summas, mis on võrdne kehtivusaja eeldatava krediidikahjuga,
- krediidikahjumite tõttu langenud väärtusega finantsinstrumendid – eeldatava krediidikahju allahindlus arvutatakse summas, mis on võrdne kehtivusaja eeldatava krediidikahjuga,
- krediidikahjumite tõttu langenud väärtusega ostetud või tekkinud varad – eeldatava krediidikahju allahindlus arvutatakse summas, mis on võrdne kehtivusaja eeldatava krediidikahjuga, olenemata krediidiriski muutustest finantsvarade kestuse jooksul.

Krediidikahjum on lepingu alusel kontsernile tasumisele kuuluvate kõigi lepinguliste rahavoogude ja kontserni poolt eeldatavalt kättesaadavate rahavoogude vahe (sh kogu raha puudujääk), mis on diskonteeritud algse efektiivse intressimääraga (või krediidikahjumite tõttu langenud väärtusega ostetud või tekkinud finantsvara korral krediidiga korrigeeritud efektiivse intressimääraga). Kontsern prognoosib rahavoogusid, arvestades finantsinstrumendi kõiki lepingulisi tingimusi (näiteks ettemakseid, pikendusi, ostuoptsioone või muid sarnaseid optsioone) instrumendi eeldatava kehtivusaja jooksul. Arvesse võetavad rahavood sisaldavad rahavooge hoitava tagatise müügist või muudest krediidikvaliteeti parandavatest kokkulepetest, mis kuuluvad lahutamatu lepingutingimuste hulka.

Eeldatav krediidikahjum on krediidikahjumite kaalutud keskmine, kus kaaludena kasutatakse vastavaid kohustuste täitmata jätmise riske. Kehtivusaja eeldatav krediidikahjum on eeldatav krediidikahjum, mis tuleneb kõigist finantsinstrumendi kehtivusajal võimalikest kohustuste täitmata jätmise juhtudest. 12 kuu eeldatav krediidikahjum on finantsinstrumendi kehtivusaja eeldatava krediidikahjumi osa, mis vastab finantsinstrumendiga seotud kohustuste täitmata jätmise tagajärjel 12 kuu jooksul pärast aruandekuupäeva tekkida võivale eeldatavale krediidikahjumile.

Kontsern hindab igal aruandekuupäeval, kas finantsinstrumendi krediidirisk on esmasest kajastamisest alates oluliselt suurenenud, analüüsides finantsinstrumendi eeldatava kehtivusaja jooksul esineva kohustuste täitmata jätmise riski muutust. Nimetatud hinnangu andmiseks võrdleb kontsern finantsinstrumendiga seotud kohustuste täitmata jätmise riski aruandekuupäeval finantsinstrumendiga seotud kohustuste täitmata jätmise riskiga esmase kajastamise kuupäeval ning võtab arvesse liigsete kulude või pingutusteta kättesaadavat mõistlikku ja põhjendatud informatsiooni, mis viitab krediidiriski olulisele suurenemisele pärast esmast kajastamist.

Finantsvara puhul, mille väärtus on aruandekuupäeval krediidikahjumite tõttu langenud, kuid mis ei ole krediidikahjumite tõttu langenud väärtusega ostetud või antud vara, mõõdab kontsern eeldatavat krediidikahju vara bilansiline brutojääkmaksumuse ja finantsvara algse efektiivse intressimääraga diskonteeritud hinnanguliste tulevaste rahavoogude nüüdisväärtuse vahena. Seda korrigeerimist kajastatakse kasumiaruandes väärtuse langusest tingitud kasumi või kahjumina.

Finantsvara väärtus on krediidikahjumite tõttu langenud, kui on toimunud üks või mitu sündmust, mis avaldavad kahjulikku mõju kõnealuse finantsvara eeldatavatele tulevastele rahavoogudele. Finantsvara väärtuse langemist krediidikahjumite tõttu tõendavad muu hulgas jälgitavad andmed järgmiste sündmuste kohta:

- emitendi või võlgniku olulised finantsraskused;
- lepingu rikkumine, näiteks kohustiste mittetäitmine või tähtajaks tasumata jätmine;
- laenuvõtja laenuandja(te) poolt laenuvõtja finantsraskustega seotud majanduslikel või lepingulistel põhjustel laenuvõtjale järeleandmis(t)le tegemine, mida laenuandja(d) ei oleks muul juhul teinud;
- laenuvõtja pankrot või muu finantsiline ümberkorraldamine muutub tõenäoliseks;
- finantsvara aktiivse turu kadumine finantsraskuste tõttu või
- finantsvara ost või väljaandmine suure allahindlusega, mis peegeldab tekkinud krediidikahjumit.

Üksiku konkreetse sündmuse kindlakstegemine võib osutuda võimatuks – pigem võib mitme sündmuse ühine mõju põhjustada finantsvara väärtuse languse krediidikahjumite tõttu.

Eeldatava krediidikahju mudeli rakendusalasasse kuuluvad ka finantsgarantiid ja siduvad laenukohustised. Siduvate laenukohustiste puhul võtab kontsern arvesse siduvate laenukohustiste seotud laenu krediidiriski muutusi. Finantsgarantiilepingute puhul võtab kontsern arvesse muutusi riskis, et konkreetne võlgnik jätab lepingukohustised täitmata.

Tasaarvestamine

Finantsvarad ja -kohustised tasaarvestatakse ning netosumma kajastatakse finantsseisundi aruandes vaid juhul, kui kontsernil on kajastatud summade tasaarvestamiseks juriidiliselt rakendatav õigus ning kontsern kavatseb kas tasaarvestada netoalusel või realiseerida vara ja tasuda kohustise samaaegselt. Nimetatud tasaarvestamise õigus a) ei tohi olla tingitud tulevases sündmusest ja b) peab olema juriidiliselt rakendatav kõikides järgmistes oludes: i) tavapärase äritegevuses, ii) kohustuste täitmata jätmise korral ja iii) maksejõuetuse või pankroti korral.

Riskimaandamisarvestus

Riskimaandamissuhte alustamisel määratleb ja dokumenteerib kontsern formaalselt riskimaandamissuhte, mille puhul ta soovib riskimaandamisarvestust rakendada, ning kontserni riskijuhtimise eesmärgi ja riskimaandamise strateegia.

Dokumentatsioon sisaldab riskimaandamisinstrumendi ja riskimaandamisobjekti määratlust, maandatava riski olemust ja seda, kuidas kontsern hindab, kas riskimaandamissuhe vastab riskimaandamise efektiivsuse nõuetele (kaasa arvatud riskimaandamise ebaefektiivsuse allikate analüüs ja maandamise suhtarvu kindlakstegemise meetod). Riskimaandamissuhe on kooskõlas riskimaandamisarvestuse kohaldamise kriteeriumitega, kui see vastab kõikidele järgmistele riskimaandamise efektiivsuse nõuetele:

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only
Initialed/initials <u>LS</u>
Kuupäev/date <u>11.03.2019</u>
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

- riskimaandamisobjekti ja riskimaandamisinstrumendi vahel on majanduslik suhe,
- krediidiriski mõju ei ole kõnealuselt majanduslikust suhtest tulenevate väärtuse muutuste jaoks domineeriva tähendusega,
- riskimaandamissuhte maandamise suhtarv langeb kokku arvuga, mis tuleneb kontserni tegelikult maandatud riskimaandamisobjektide arvust ja riskimaandamisinstrumentide arvust, mida kontsern tegelikult kasutab sellise arvu riskimaandamisobjektide riski maandamiseks.

Kontsern kasutab õiglase väärtuse riski maandamist. Õiglase väärtuse risk maandatakse, kui maandatakse kajastatud vara või kohustise või kajastamata siduva kohustuse õiglase väärtuse muutustele avatud positsioonide riski.

Riskimaandamisinstrumendi õiglase väärtuse muutust kajastatakse kasumiaruandes. Maandatavast riskist tulenev riskimaandamisobjekti õiglase väärtuse muutus võetakse arvele riskimaandamisobjekti bilansilise väärtuse osana ja seda kajastatakse samuti kasumiaruandes.

Korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud objektidega seotud õiglase väärtuse riskimaandamise korral amortiseeritakse bilansiline väärtus kasumiaruandes riskimaandamisobjekti järelejäänud tähtaja jooksul, kasutades efektiivse intressimäära meetodit. efektiivse intressimäära kohast amortiseerimist võib alustada kohe pärast korrigeerimist ja mitte hiljem, kui lõpetatakse riskimaandamisobjekti korrigeerimine selle õiglase väärtuse muutustega, mis on seotud maandatava riskiga.

Kui riskimaandamisobjekti kajastamine lõpetatakse, kajastatakse amortiseerimata õiglast väärtust kohe kasumiaruandes. Kui eelnevalt kajastamata siduv kohustus on määratletud riskimaandamisobjektina, kajastatakse maandatavast riskist tulenev siduva kohustuse kumulatiivne õiglase väärtuse muutus varana või kohustisena koos vastava kasumi või kahjumi kajastamisega kasumiaruandes.

Finantsinstrumentide õiglase väärtus

Õiglase väärtus on hind, mis saadaks vara müümisel või tuleks tasuda kohustise üleandmisel turuosaliste vahel mõõtmiskuupäeval toimuva korrapärase tehingu käigus. Õiglase väärtuse mõõtmine põhineb eeldusel, et vara müümise või kohustise üleandmise tehing toimub kas:

- vara või kohustise tähtsaimal turul või
- tähtsaima turu puudumisel vara või kohustise jaoks kõige soodsamal turul.

Tähtsaim või kõige soodsam turg peab olema kontsernile juurdepääsetav.

Vara või kohustise õiglast väärtust mõõdetakse eelduste alusel, mida kasutaksid vara või kohustise hinna kujundamisel turuosalised, kui turuosalised tegutsevad oma parimates majanduslikes huvides.

Mitterahalise vara õiglase väärtuse mõõtmisel võetakse arvesse turuosalise suutlikkust luua majanduslikke hüvesid, kasutades vara parimal viisil või müües selle teisele turuosalisele, kes kasutaks vara parimal viisil.

Kontsern kasutab hindamismeetodeid, mis on antud tingimustes asjakohased ja mille puhul on piisavalt andmeid õiglase väärtuse mõõtmiseks, maksimeerides asjakohaste jälgitavate sisendite kasutamist ja minimeerides mittejälgitavate sisendite kasutamist. Kui finantsseisundi aruandes kajastatud finantsvarade ja -kohustiste õiglast väärtust ei ole võimalik aktiivsete turgude andmete põhjal tuletada, tehakse õiglase väärtus kindlaks mitmesuguste hindamistehnikate abil, kus kasutatakse erinevaid matemaatilisi mudeleid. Võimalusel saadakse nende mudelite sisendid jälgitavatelt turgudelt, kuid nende puudumisel määratakse õiglase väärtus hinnanguliselt.

Intressi kandvate finantsinstrumentide õiglast väärtust hinnatakse diskonteeritud rahavoogude alusel, kasutades sarnaste tingimuste ja riskiomadustega instrumentide intressimäärasid. Väheaktiivsete turgude puhul on õiglase väärtuse mõõtmiseks kehtestatud eraldi hindamismeetodid.

Finantsvarade ja -kohustiste kajastamise lõpetamine

Finantsvara (või selle osa või sarnaste finantsvarade rühma osa) kajastamine lõpetatakse, kui:

- kaotatakse õigus antud varast tulenevatele rahavoogudele; või
- kontsern on kas võõrandanud oma õigused varast tulenevatele rahavoogudele või need säilitanud, kuid on võtnud läbi tagatisega kokkuleppe kohustuse tasuda saadud rahavood täies mahus olulise viivitusega kolmandale osapoolale; ning
- kontsern on kas a) võõrandanud sisuliselt kõik varaga kaasnevad riskid ja hüved või b) ei ole kõiki riske ja hüvesid võõrandanud, kuid ei ole neid ka säilitanud, vaid on võõrandanud kontrolli vara üle.

Kui kontsern on võõrandanud oma õigused varast tulenevatele rahavoogudele või on sõlminud tagatisega kokkuleppe, kuid ei ole kõiki varaga kaasnevaid riske ja hüvesid ei võõrandanud ega ka säilitanud ega võõrandanud ka kontrolli vara üle, kajastatakse vara ulatuses, milles kontsern jätkuvalt varas osaleb. Jätkuvat osalust, mille sisuks on võõrandatud varale antud garantiid, mõõdetakse kas vara algses bilansilises väärtuses või maksimumsummas, mida kontsern võib olla kohustatud tagasi maksuma, olenevalt sellest, kumb on madalam.

Kui jätkuva osaluse sisuks on võõrandatud vara kohta kirjutatud ja/või ostetud optsioon (sh sularahas arveldatav optsioon või muu sarnane eraldis), on kontserni jätkuva osaluse suurus selle ülekantud vara summa, mille kontsern võib tagasi osta, välja arvatud õiglases väärtuses mõõdetava vara kohta kirjutatud müügioptsiooni (sh sularahas arveldatav optsioon või muu sarnane eraldis) korral, mille puhul on kontserni jätkuva osaluse suurus piiratud ülekantud vara õiglase väärtuse või optsiooni täitmishinnaga sõltuvalt sellest, kumb on madalam.

Kontsern võib mõningatel juhtudel finantsvarade lepingutingimusi muuta. Kontsern hindab, kas lepinguliste rahavoogude muutmine on märkimisväärne. Olukorras, kus läbirääkimised olid tingitud vastaspoole finantsraskustest ja suutmatusest teha algselt kokkulepitud makseid, võrdleb kontsern esialgseid ja muudetud eeldatavaid rahavoogusid varadega, vaadates kas vara riskid ja hüved on oluliselt erinevad lepingulistest muudatustest. Kui riskid ja hüved ei muutu, ei erine muudetud vara oluliselt algsest varast ja muudatus ei too kaasa kajastamise lõpetamist. Kontsern arvestab bruto bilansilise väärtuse ümber diskonteerides muudetud lepingulised rahavood algse efektiivse intressimäära alusel ning kajastab kasumi või kahjumi muutuse kasumiaruandes.

Finantskohustise kajastamine lõpetatakse selle täitmisel, tühistamisel või aegumisel.

Kui finantsvara lepingupõhised rahavood muutuvad oluliselt, loetakse sellist muutmist esialgse vara kajastamise lõpetamiseks ja uue finantsvara arvelevõtmiseks ning erinevust vastavate bilansiliste jääkmaksumuste vahel kajastatakse kasumiaruandes. Finantsvara muutmise korral, mis ei too kaasa kajastamise lõpetamist, arvutab kontsern finantsvara bilansilise brutojääkmaksumuse ümber ning kajastab muudatusest tingitud kasumit või kahjumi.

Kui olemasolev finantskohustis asendatakse sama laenuandja teise kohustisega, millel on märkimisväärselt erinevad tingimused, või kui olemasoleva kohustise tingimusi oluliselt muudetakse, loetakse sellist asendamist või muutmist esialgse kohustise kajastamise lõpetamiseks ja uue kohustise arvelevõtmiseks ning erinevust vastavate bilansiliste jääkmaksumuste vahel kajastatakse kasumiaruandes.

Restruktureeritud laenud

Pank püüab alati laenu pigem restruktureerida kui tagatist omandada. Selleks muudetakse peamiselt laenuvõtjale koostatud maksegraafikut sel moel, et see vastaks laenusaaaja maksevõimele (nt ajutiselt vähendades põhiosa tagasimakseid, pikendades makseperioodi), või lepitakse kokku uued laenu tingimused. Pärast tingimuste kokku leppimist ei loeta laenu enam mittetöötavaks seni, kuni laenuvõtja uutest tingimustest kinni peab. Selliseid laene jälgitakse pidevalt veendumaks, et kõiki kriteeriume täidetakse ning tulevaste maksete laekumine on tõenäoline; seotud intressid ja teenustasud kogutakse ja kajastatakse samamoodi nagu teiste töötavate laenude puhul.

Ülevõetud tagatisvarad

Panga poliitika on varade üle võtmist võimalusel vältida ning kasutada seda võimalust vaid äärmuslikel juhtudel. Ülevõetud varade puhul tuleb esmalt kindlaks teha, kas ülevõetud vara oleks parem kasutada oma sisemisteks tegevusteks või tuleks see maha müüa. Varad, mis on kasulikud sisemisteks tegevusteks, kantakse üle vastava varaklassi alla kas tagatud originaalvara ülevõetud väärtuses või jääkmaksumuses, olenevalt sellest, kumb on madalam. Varad, mida on kasulikum 12 kuu jooksu maha müüa, kantakse kohe müügivalmis varade alla kas nende üle võtmise kuupäeva õiglasest väärtuses, millest on arvatud maha müügikulutused, või bilansilises väärtuses, olenevalt sellest, kumb on madalam.

Tagatisvarade õiglane väärtus

Tagatisvarade väärtus on reguleeritud krediidijuhendiga. Tagatisvarade väärtus tuleb vähemalt kord aastas üle vaadata ja seda tuleb vajadusel korrigeerida. Tagatiseks oleva elamukinnisvara väärtust korrigeeritakse vähemalt kord aastas Eesti kinnistusraamatu hinnastatistika põhjal arvutatud indeksi alusel.

RENDIARVESTUS – KONTSEERN KUI RENDILEANDJA

Otsustamaks, kas kokkulepe on või sisaldab renditegevust, tuleb vaadelda kokkuleppe sisu ning hinnata, kas kokkuleppe täitmiseks on vaja kasutada konkreetseid varasid ja kas kokkuleppes sisaldub õigus vara kasutada.

Kapitalirent

Kapitalirendi tingimustel renditud varade puhul kajastatakse rendimaksete nüüdisväärtust nõudena. Debitoorse võlgnevuse brutosumma ja nõude nüüdisväärtuse vahet kajastatakse realiseerimata finantstuluna. Renditulu jagatakse rendiperioodile netoinvesteeringu meetodil arvestusega, et tulumäär oleks igal ajahetkel kapitalirendi netoinvesteeringu jäägi suhtes sama.

Kasutusrent

Kasutusrendiks liigitatakse rendid, mille puhul kõiki olulisi vara omandiõigusega seonduvaid riske ja hüvesid üle ei kanta. Tingimuslikud renditasud kajastatakse nende teenimise perioodi tuluna. Renditulu kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt tuluna.

RENDIARVESTUS – KONTSEERN KUI RENTNIK

Kasutusrent

Rendimaksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kuluna, välja arvatud juhul, kui mingi muu süstemaatiline alus väljendab kontserni varade kasutamise ajalist jaotumist paremini.

FAKTOORINGUNÕUDED

Faktooringunõuete hindamisel järgitakse laias laastus samu põhimõtteid, mis kehtivad finantsvarade puhul. Väärtuse langusele viitavad asjaolud on faktooringunõuete puhul samasugused nagu laenude puhul.

Faktooringutehingud on finantseerimistehingud, kus kontsern võimaldab lepingupartneritel oma finantsvahendeid kasutada, andes nendele üle õiguse müügitehingutest tulenevatele nõuetele. Kontsern saab õiguse ostja poolt tasumisele kuuluvatele nõuetele vastavalt müügilepingule. Faktooringu näol on tegemist nõuete edasiandmisega. Sõltuvalt faktooringulepingu tingimustest nõustub ostja kas sellega, et talle lähevad üle ka kõik nõude omandiõigusega kaasnevad riskid ja hüved (regressiõigusega faktooring), või ta säilitab õiguse kõik riskid ja hüved kokkulepitud tähtaja jooksul müüjale tagasi anda (regressiõigusega faktooring). Kui kõik nõudega seotud õigused kontsernile ei kuulu, kajastatakse tehing finantseeringuna. Nõuet kajastatakse finantsseisundi aruandes kuni laekumise või regressiõiguse aegumiseni. Kui leping müüjapoolset garantiid ei sisalda ning kontsernile lähevad nõude müümise hetkel üle ka kõik õigused, kajastatakse tehingut nõude omandamisena

selle õiglases väärtuses. Edaspidi mõõdetakse nõudeid nende korrigeeritud soetusmaksumuses. Nõuet kliendi vastu kajastatakse alates ostu-müügilepingu faktoormisest, st nõude omandamisest.

Faktooringunõudeid mõõdetakse korrigeeritud soetusmaksumuses, mis võrdub esmasel kajastamisel mõõdetud summaga, millest on arvatud maha põhiosa tagasimaksed. Lepingutasu kajastatakse vastava lepingu kehtivuse perioodi jooksul intressitulu all. Kõnealuse meetodi rakendamisel saadud summa on ligilähedane sellele, mis saadakse efektiivse intressimäära meetodit kasutades. Ebatõenäoliselt laekuvate nõuete allahindlust näidatakse finantsseisundi aruande asjakohasel real selle negatiivses väärtuses ning kajastatakse sarnaselt laenuudega.

MATERIAALNE PÕHIVARA

Materiaalset põhivara kajastatakse soetusmaksumuses, millest on arvatud maha akumulieeritud kulum ja vara väärtuse langusest tulenevad kahjumid.

Kui varaobjekti bilansiline väärtus on suurem kui tema eeldatav kaetav väärtus, hinnatakse varaobjekt viivitamata alla tema kaetavale väärtusele.

Kulumit arvestatakse lineaarsel meetodil, mille alusel kantakse vara soetusmaksumus selle hinnangulise kasuliku eluea jooksul kuludesse. Kasutatakse järgmisi amortisatsioonimäärasid.

Kategooria	Aastane määr
Seadmed	20%
Võrgu- ja arvutitehnika	25-33%
Sisustus	16-33%
Sõidukid	15-20%

Hooldus- ja remondikulud kantakse koondkasumiaruandesse nende tekkimisel. Varade lõppväärtused ja kasulikud eluead vaadatakse üle ja vajadusel korrigeeritakse raporteerimise perioodi lõpus.

Renditud vara parendamiskulutused kapitaliseeritakse ja amortiseeritakse kas selle kasuliku eluea või järelejäänud rendilepingu perioodi jooksul lineaarselt olenevalt sellest, kumb on lühem.

IMMATERIAALNE PÕHIVARA

Immateriaalset põhivara kajastatakse vaid juhul, kui selle soetusmaksumust on võimalik usaldusväärselt mõõta, kontsern omab selle üle mõne möödunud sündmuse tagajärjel kontrolli ning on tõenäoline, et varaga seotud tulevane majanduslik kasu laekub pangale. Kontsern omab vara üle kontrolli siis, kui tal on õigus kontrollida sellest ressursist saadavat tulevast majanduslikku kasu ja ta võib piirata teiste ligipääsu nimetatud kasule.

Eraldi omandatud immateriaalne põhivara võetakse algselt arvele soetusmaksumuses. Äriühenduse käigus omandatud immateriaalse põhivara soetusmaksumus on selle õiglane väärtus omandamiskuupäeva seisuga. Pärast esmast arvelevõttu kajastatakse immateriaalset põhivara soetusmaksumuses, millest on arvatud maha akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse languse katteks tehtud eraldised.

Immateriaalne põhivara jaguneb piiratud ja piiramatul kasuliku elueaga varaks (Kontsernil polnud 31. detsember 2018 ja 31. detsember 2017 seisuga piiramatul kasuliku elueaga immateriaalset põhivara). Piiratud kasuliku elueaga immateriaalset põhivara amortiseeritakse lineaarselt vara kasuliku majandusliku eluea jooksul. Piiratud kasuliku elueaga immateriaalse põhivara amortisatsiooniperiood ja -meetod vaadatakse läbi vähemalt iga majandusaasta lõpus peegeldamaks kõnealuste varade tarbimismudelit. Amortisatsiooni periood on võrdne lepingu kehtivusajaga mis on 3-5 aastat.

ERALDISED

Eraldis kajastatakse juhul, kui kontsernil on möödunud sündmusest tulenev eksisteeriv juriidiline või faktiline kohustus, on tõenäoline, et selle kohustuse täitmise tulemusena majanduslikku kasu sisaldavad ressursid vähenevad, ning kohustuse summat on võimalik usaldusväärselt hinnata. Eraldiste kajastamisel lähtutakse juhtkonna hinnangust ressursside vähenemise ning kasutatud ressursside eraldisega seotud allikatest (sh garantiidest, tagatistest või kindlustuskokkulepetest) hüvitamise tõenäosuse, ulatuse ja aja kohta.

Kontserni töötajate jaoks arvutatakse töötajate puhkusetasude eraldised iga töötaja väljateenitud, kuid kasutamata puhkusepäevade ja sotsiaalkindlustuskulusid sisaldava keskmise paiga alusel.

BILANSIVÄLISED KIRJED (FINANTSGARANTIID JA KREDIIDIKOHUSTISED)

Tavapärase äritegevuse käigus puutub kontsern kokku järgmiste bilansiväliste finantsinstrumentidega: laenude pikendamise kohustised, finantsgarantiid ning kaubandusega seotud akreditiivid. Selliseid finantsinstrumente kajastatakse bilansis siis, kui nendega seotud tasud või maksed on laekunud või tehtud.

Kontsern võtab väljaantud finantsgarantiid algselt arvele nende õiglasest väärtusest, mida näitab tavaliselt saadud tasude hulk. See summa amortiseeritakse lineaarselt garantii eluea jooksul. Järgnevatel bilansipäevadel mõõdetakse garantiisid kas i) algselt kajastatud summa amortiseerimata jäägi või (ii) krediidi kahjumina.

Akreditiivid on panga ja kontserni poolt klientide nimel antud kirjalikud korraldused, mis võimaldavad kolmandal isikul panga ja kontserni volitusel kokkulepitud tingimustel ja ulatuses raha saada.

SEOTUD OSAPOOLED

Seotud osapoolteks loetakse osapooli, kellest üks omab teise üle kontrolli või olulist mõju finants- ja äritegevust puudutavate otsuste tegemisel.

Seotud osapooled on aktsionärid, nõukogu ja juhatuse liikmed, juhtkonna võtmeisikud, nende lähisugulased ja enamusosalusega ettevõtted ning sidusettevõtted.

Emaettevõteteks loetakse Luminor Group ABd ning lõppomanikke ehk DNB Bank ASAd ja Nordea Bank ABd.

Ettevõtte tavapärase äritegevuse käigus tehakse seotud osapooltega mitmeid pangatehinguid. Need hõlmavad näiteks laenude andmist, hoiustamist, välisvaluutatehinguid ja finantsinstrumente. Kõik sellised tehingud on toimunud kommertstingimustel ja turuhindade alusel.

Kontsernis kasutatava definitsiooni kohaselt on isik või selle isiku lähedased pereliikmed aruandva majandusüksusega seotud, kui see isik:

- omab aruandva majandusüksuse üle kontrolli või ühist kontrolli,
- omab aruandva majandusüksuse üle märkimisväärset mõju või
- on üks aruandva majandusüksuse või aruandva majandusüksuse emaettevõtte juhtkonna võtmeisikutest.

Lisateave seotud osapoolte kohta on esitatud lisas 31.

SÜNDMUSED PÄRAST FINANTSSEISUNDI ARUANDE KUUPÄEVA

Kui aruandekuupäevajärgsed mittekorrigeerivad sündmused on olulised, võib nende avalikustamata jätmine mõjutada majanduslikke otsuseid, mida kasutajad raamatupidamise aastaaruande alusel teevad. Seepärast avalikustab kontsern

aruandekuupäeva järgsete mittekorrigeerivate sündmuste iga olulise kategooria kohta sündmuse laadi ja hinnangu selle finantsmõju kohta või märke, et sellist hinnangut pole võimalik anda.

Aruandeperioodi viimasest päevast kuni käesoleva konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande allkirjastamiseni pole toimunud sündmusi, mis nõuaksid konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande või selle lisade korrigeerimist või aruandes kajastamist.

2. OLULISED RAAMATUPIDAMISARVESTUSLIKUD HINNANGUD

Kontsern teeb hinnanguid ja eeldusi, mis mõjutavad konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes kajastatud summasid ning varade ja kohustiste bilansilist jääkmaksumust järgmisel majandusaastal. Hinnanguid vaadatakse pidevalt üle, tuginedes juhtkonna kogemustele ja muudele teguritele, sh ootustele tulevikusündmuste kohta, mida peetakse asjaolusid arvestades põhjendatuks. Peale prognoosidel põhinevate hinnangute teeb juhtkond teatud hinnanguid ka arvestuspõhimõtete kohaldamise käigus. Hinnangud, mis mõjutavad konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes kajastatud summasid enim, ja prognoosid, mis võivad põhjustada olulist korrigeerimist varade ja kohustiste bilansilises jääkmaksumuses järgmisel majandusaastal, on järgmised.

FINANTSINSTRUMENTIDE VÄÄRTUSE LANGUS

IFRS 9 muutis põhjalikult krediitkahjumite kajastamise metoodikat. See standard asendas IAS 39 tegeliku krediitkahjumi mudeli eeldatava krediitkahjumi mudeliga (expected credit loss-ECL). Kontsern on kohustatud kajastama krediitkahjumid kõigi laenude ja muude finantsnõuete osas, mida ei kajastata õiglasel väärtuses läbi kasumiaruande ning laenudega seotud bilansiväliskohustuste ja finantsgarantiide osas. Krediitkahjumite arvestuse aluseks on eeldatavad krediitkahjumid, mis on seotud maksujõuetuse tõenäosusega (PD) järgneva kaheteist kuu jooksul, välja arvatud juhul kui krediidirisk on alates vara esmast arvele võtmisest märkimisväärselt suurenenud, sellisel juhul on PD arvestuse aluseks maksejõuetuse tõenäosus vara eluea jooksul. Varadel, mis on soetatud või välja antud langenud krediitkvaliteediga (POCI) korral arvutatakse krediitkahjumid lähtudes maksejõuetuse tõenäosusest vara eluea jooksul, sõltumata instrumendi eluea jooksul toimuvatest tegelikest krediidiriski muutustest. Pank on kehtestanud korra, mille alusel iga aruandeperioodi lõpus hinnatakse, kas krediidirisk on pärast esmast kajastamist märkimisväärselt suurenenud, võttes arvesse finantsinstrumendi maksejõuetuse riski muutust tema järelejäänud eluea jooksul.

Panga ECL arvutused on keeruliste arvutusmodelite tulemused, mis sisaldavad arvukaid muutuvaid eelduseid sisendite osas, mis on omakorda vastastikuselt sõltuvad. ECL-mudelite elemendid, mida peetakse raamatupidamis-otsusteks ja -hinnanguteks, on järgmised:

- krediidiriski olulise suurenemise hindamine ja laenude jaotamine faasi 1, 2 või 3;
- ECLi arvutusmodelite üles ehitamisel kasutatavate raamatupidamislike tõlgenduste ja modelleerimise eelduste hindamine, sealhulgas erinevate valemite ja sisendite valik;
- ECL-mudeli riskiparameetrite modelleerimine ja arvutamine, kaasa arvatud maksejõuetuse tõenäosus (PD), maksejõuetusest tingitud kahju suurus (LGD) ja kogu riskipositsioon maksejõuetuse hetkel (EAD);
- makromajanduslike näitajate kindlaksmääramine ja tulevikku vaatava informatsiooni kaasamine ECL-mudelisse;
- eespool nimetatud näitajate hindamine usaldusväärse tuleviku perioodi osas ja kolme erineva stsenaariumi puhul (lähtepunkt, optimistlik ja pessimistlik) ning nende stsenaariumide tõenäosuste määramine;
- ECL-i hindamine baas- ja riskistsenaariumide alusel tegemaks faas 3 varade individuaalseid hinnanguid ning nende stsenaariumide tõenäosuste määramine.

Väärtuse languse testimiseks mõeldud varad jagunevad sõltuvalt krediitkvaliteedi halvenemise ulatusest kolme faasi. 1. faas hõlmab varasid, mille puhul krediidirisk ei ole oluliselt suurenenud või mis on liigitatud madala riskiastmega (reitingud, mis on liigitatud „Investeeringisjärgu või kõrgemaks“), 2. faas hõlmab varasid, mille puhul krediidirisk on oluliselt suurenenud ja 3. faas sisaldab varasid, mis on klassifitseeritud maksejõuetuks. 3. faasi olulisi varasid hinnatakse individuaalsest väärtuse

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only
Initialed/initials <u>I.S.</u>
Kuupäev/date <u>11.03.2019</u>
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

languse osas, ebaoluliste varade puhul teostatakse kollektiivne hindamine. 1. faasi varade puhul loetakse krediidikahjumid võrdseks kaheteist kuu jooksul tekkivate eeldatavate krediidikahjumitega, faasi 2 ja faasi 3 korral loetakse krediidikahjumid võrdseks lepingu eluea jooksul tekkivate eeldatavate krediidikahjumitega.

IFRS 9 kohaselt on krediidikahjumite suuruse määramisel oluliseks teguriks varade liikumine faasist 1 faasi 2. Luminor kasutab kombineeritud absoluutseid ja suhtelisi (0.6 protsendipunkti ja 2.5 korda) muutusi kaheteist kuu hetke maksujõuetuse tõenäosuses (PD), määramaks olulist krediidiriski suurenemist. Lisaks kantakse faas 2 nõuded, mis on leevendatud tingimustega (forbearance), erijälgimise all olevad ning makseviivitusega üle 30 päeva.

FINANTSINSTRUMENTIDE ÕIGLANE VÄÄRTUS

Kui finantsseisundi aruandes kajastatud finantsvarade ja -kohustiste õiglast väärtust ei ole võimalik aktiivsete turgude andmete põhjal tuletada, tehakse õiglane väärtus kindlaks mitmesuguste hindamistehnikate abil, kus kasutatakse erinevaid matemaatilisi mudeleid. Võimalusel saadakse nende mudelite sisendid jälgitavatelt turgudest, kuid nende puudumisel määratakse õiglane väärtus hinnanguliselt. Täpsemalt on finantsvarade ja -kohustiste õiglast väärtust käsitletud lisas 29.

3. UUTE JA/VÕI MUUDETUD IFRS JA INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING INTERPRETATIONS COMMITTEE (IFRIC) STANDARDITE TÖLGENDUSED

Järgmised uued või muudetud standardid ja tõlgendused muutusid Kontsernile kohustuslikuks alates 1. jaanuarist 2018.

IFRS 9, „FINANTSINSTRUMENTID“ (RAKENDUS 1. JAANUARIL 2018 ALANUD VÕI HILJEM ALANUD ARUANDEPERIOODIDELE)

Kontsern rakendab alates 01. jaanuarist 2018 standardit IFRS 9, mis on välja antud IASB poolt juulis 2014. Antud standardi rakendamine tõi kaasa muudatused raamatupidamise põhimõtetes ja korrigeerimisi varasemalt finantsaruannetes kajastatud summadele. Kontsern ei rakendanud ennetähtaegselt IFRS 9 põhimõtteid ning vastavalt IFRS 9 standardis lubatule, otsustas Kontsern mitte korrigeerida võrdlusandmeid. Kõik korrigeerimised finantsvarade ja finantskohustuste bilansilistele väärtustele ülemineku kuupäeval kajastati läbi eelmiste perioodide jaotamata kasumi algsaldo. IFRS 9 rakendamine tõi endaga kaasa ka täiendavaid muutusi raamatupidamise arvestuspõhimõtetes, mis puudutasid finantsvarade ja finantskohustuste arvele võtmist, klassifitseerimist ja hindamist ning finantsvarade allahindlust.

Uue standardi peamised reeglid on järgmised:

- Finantsvarad tuleb klassifitseerida ühte kolmest mõõtmiskategooriast: varad, mida kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses (AC); varad, mida kajastatakse õiglases väärtuses muutustega läbi muu koondkasumiaruande (FVTCL); ning varad, mida kajastatakse õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande (FVTPL).
- Võlainstrumenti klassifitseerimine sõltub ettevõtte ärimudelil finantsvarade haldamisel ning sellest, kas vara lepingulised rahavood sisaldavad ainult põhiosa- ja intressimakseid („APIM“). Ärimudeli hindamiseks on Kontsern jaganud finantsvarad portfellidesse ja/või alamportfellidesse selle alusel, kuidas sarnaseid finantsvarasid koos hallatakse saavutamaks kindel äriiline eesmärk. Kui võlainstrumenti hoitakse sissenõudmise eesmärgil ja APIM nõue on täidetud, võib instrumenti kajastada korrigeeritud soetusmaksumuses. Võlainstrumentid, mis vastavad APIM nõudele ja mida hoitakse portfellis, kus ettevõtte hoiab varasid nii sissenõudmise kui ka müümise eesmärgil, võib kajastada õiglases väärtuses läbi koondkasumiaruande. Finantsvarad, mis ei sisalda APIM rahavoogusid, tuleb mõõta õiglases väärtuses läbi kasumiaruande (näiteks tuletisinstrumentid). Varjatud („embedded“) tuletisinstrumente ei eraldata enam finantsvaradest, vaid kaasatakse APIM tingimuste hindamisel.
- Omakapitaliinstrumentid tuleb alati kajastada õiglases väärtuses. Samas võib juhtkond teha tagasivõtmatu valiku kajastada õiglases väärtuses muutused läbi muu koondkasumiaruande, eeldusel, et instrumenti ei hoita kauplemiseesmärgil. Kui omakapitaliinstrumenti hoitakse kauplemiseesmärgil, tuleb selle õiglase väärtuse muutused kajastada kasumiaruandes.
- IAS 39 nõuded finantskohustuste klassifitseerimiseks ja mõõtmiseks kanti muutmata kujul üle IFRS 9-ssse. Peamiseks

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only
Initialed/initials <u>I.S.</u>
Kuupäev/date <u>11.03.2019</u>
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

muudatuseks on see, et finantskohustuste puhul, mis on määratud kajastamiseks õiglasest väärtusest läbi kasumiaruande, peab ettevõtte enda krediidiriski muutusest tulenevad õiglase väärtuse muutused kajastama muus koondkasumiaruandes.

- IFRS 9 kehtestab uue mudeli väärtuse languse kahjumite kajastamiseks – eeldatava krediidikahjumi mudeli (ECL). See on „kolme faasiline“ lähenemine, mille aluseks on finantsvarade krediidikvaliteedi muutumine pärast esmast arvele võtmist. Praktikas tähendavad uued reeglid seda, et ettevõtetel tuleb finantsvarade, mille osas ei ole väärtuse languse tunnuseid, arvele võtmisel kajastada koheselt kahjum, mis on võrdne 12-kuulise eeldatava krediidikahjumiga (nõuded ostjatele puhul kogu nende eluea jooksul eeldatava krediidikahjumiga). Kui on toimunud oluline krediidiriski suurenemine, tuleb väärtuse langust mõõta, kasutades kogu eluea jooksul eeldatavat krediidikahjumit, mitte 12 kuu eeldatavat krediidikahjumit. Mudel sisaldab lihtsustusi rendi- ja ostjatele nõuete osas.
- Riskimaandamisarvestuse nõudeid muudeti, et samastada raamatupidamine rohkem riskijuhtimisele. Standard annab ettevõttele valiku rakendada IFRS 9 nõudeid riskimaandamisarvestuse ja jätkata IAS 39 rakendamist kõigi riskimaandamisinstrumentide suhtes, kuna standard ei käsitle praegu makro riskimaandamisarvestust.
- Tuletisinstrumente ei eraldata enam finantsvaradest, vaid need võetakse arvesse APIM tingimuste hindamisel.

IFRS 9 vastuvõtmise mõju

Allpool on kirjeldatud mõju, mida IFRS 9 vastuvõtmine kontserni avaldab.

Finantsinstrumentide klassifitseerimine ja mõõtmine

Finantsvarade ja -kohustiste mõõtmise kategooriat ja bilansilist väärtust IAS 39 ja IFRS 9 kohaselt 2018. jaanuari seisuga võrreldakse järgmiselt:

Finantsvara (tuhandetes eurodes)	Aigne mõõtmiskategooria IAS 39 kohaselt	Uus mõõtmiskategooria IFRS 9 kohaselt	Bilansiline jääkmaksumus IAS 39 kohaselt seisuga 31. detsember 2017	Uus bilansiline jääkmaksumus IFRS 9 kohaselt seisuga 1. jaanuar 2018
Finantsvara				
Raha ja pangakontod keskpankades	Laenud ja nõuded	Korrigeeritud soetusmaksumus	199 250	199 250
Hoiused teistes krediidiasutustes	Laenud ja nõuded	Korrigeeritud soetusmaksumus	148 893	148 888
Läbi kasumiaruande õiglasest väärtusest kajastatud finantsvarad	Õiglane väärtus muutustega läbi kasumiaruande	Õiglane väärtus muutustega läbi kasumiaruande	4 526	4 526
Tuletisinstrumentid*	Õiglane väärtus muutustega läbi kasumiaruande	Õiglane väärtus muutustega läbi kasumiaruande	4 161	2 144
Laenud klientidele	Laenud ja nõuded	Korrigeeritud soetusmaksumus	3 221 001	3 210 268
Finantskohustis				
Tuletisinstrumentid*	Õiglane väärtus muutustega läbi kasumiaruande	Õiglane väärtus muutustega läbi kasumiaruande	4 161	3 310

*tuletisinstrumente ei eraldata enam finantsvaradest, vaid need võetakse arvesse APIM tingimuste hindamisel.

IAS 39 kohase allahindlusreservi IFRS 9-ga vastavusse viimine.

Järgnevas tabelis ühildatakse IAS 39 ilmnenu kahju mudeli kohaselt mõõdetud eelmise perioodi lõpu allahindlusreserv uue allahindlusreserviga, mida mõõdetakse IFRS 9 eeldatava kahjumi mudeliga seisuga 1. jaanuar 2018:

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials 1.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Finantsvara (tuhandetes eurodes)	Allahindlus IAS 39 kohaselt / Eraldis IAS 37 kohaselt	Ümber- klassifitseerimine	Ümberhindlused	Krediidikahju allahindlus IFRS 9 kohaselt
Korrigeeritud soetusmaksumus				
Raha ja pangakontod keskpankades	-	-	-	-
Hoiused teistes krediitiasutustes	0	-	-5	-5
Laenud	-43 699	-	-10 733*	-54 432
Kokku	-43 699	-	-10 738	-54 437

* Muutus (3 061 tuhat eur) võrreldes 2018 6 kuu vahearuandega tuleneb juhtkonna hinnangute muutusest.

Finantskohustised	Eraldis IAS 37 kohaselt	Ümber- klassifitseerimine	Ümberhindlused	IFRS 9 kohane bilansiline jääkmaksumus seisuga 1. jaanuar 2018
Eraldised	650	-	901	1 551
Kokku	650	-	901	1 551

IAS 39 kohase finantsseisundi saldo aruande IFRS 9ga vastavusse viimine.

Järgnevas tabelis viiakse finantsvarade bilansilise jääkmaksumuse varasema mõõtmise kategooria vastavusse nende uue IAS 39 kohase mõõtmise kategooriaga IFRS 9-le üleminekul seisuga 1. jaanuar 2018:

Finantsvara (tuhandetes eurodes)	Bilansiline jääkmaksumus IAS 39 kohaselt seisuga 31. detsember 2017	Ümberklassi- fitseerimine	Ümber- hindlused	IFRS 9 kohane bilansiline jääkmaksumus seisuga 1. jaanuar 2018
Korrigeeritud soetusmaksumus				
Raha ja pangakontod keskpankades				
Lõppsaldo IAS 39 kohaselt ja algsaldo IFRS 9 kohaselt	199 250	-	-	199 250
Hoiused teistes krediitiasutustes				
Lõppsaldo IAS 39 kohaselt	148 893	-	-	-
Ümberhindlus (eeldatava krediidikahju eraldised)	-	-	-5	-
Algsaldo IFRS 9 kohaselt	-	-	-	148 888
Laenud				
Lõppsaldo IAS 39 kohaselt	3 221 001	-	-	-
Ümberhindlus (eeldatava krediidikahju eraldised)	-	-	-10 733	-
Algsaldo IFRS 9 kohaselt	-	-	-	3 210 265
Korrigeeritud soetusmaksumuses mõõdetud finantsvarad – kokku	3 569 144	-	-10 738	3 558 406

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Õiglase väärtus muutustega läbi kasumiaruande				
Läbi kasumiaruande õiglases väärtuses kajastatud finantsvarad				
Lõppsaldo IAS 39 kohaselt ja algsaldo IFRS 9 kohaselt	4 526	-	-	4 526
Tuletisinstrumendid				
Lõppsaldo IAS 39 kohaselt ja algsaldo IFRS 9 kohaselt	4 161	-	-2 017	2 144
Läbi kasumiaruande õiglases väärtuses kajastatud finantsvarad – kokku	8 687	-	-2 017	6 670

Finantskohustised (tuhandetes eurodes)	Bilansiline jääkmaksumus IAS 39 kohaselt seisuga 31. detsember 2017	Ümberklassi- fitseerimine	Ümberhindlused seisuga 31. detsember 2017	IFRS 9 kohane bilansiline jääkmaksumus seisuga 1. jaanuar 2018
Eraldised				
Lõppsaldo IAS 39 kohaselt ja algsaldo IFRS 9 kohaselt	650	-	901	1 551
Deriviivid				
Lõppsaldo IAS 39 kohaselt ja algsaldo IFRS 9 kohaselt	4 161	-	-851	3 310
Finantskohustised – kokku	4 811	-	50	4 861

IFRS 15, „MÜÜGITULU LEPINGUTELT KLIENTIDEGA“ (RAKENDUS 1. JAANUARIL 2018 VÕI HILJEM ALGAVATELE ARUANDEPERIOODIDELE)

Uue standardi põhiprintsiibi kohaselt kajastatakse müügitulu siis, kui kaup või teenus antakse kliendile üle, ning müügitulu kajastatakse tehinguhinnas. Koos müüdud kauba ja teenusega, mis on eristatavad, tuleb kajastada eraldi ning lepinguhinnast antavad hinnaalandused tuleb reeglina allokeerida eraldi elementidele. Kui saadav tasu võib teatud põhjustel muutuda, kajastatakse müügituluna miinimumsumma, kui sellega ei kaasne olulist tühistamise/tagasimaksmise riski. Kliendiga lepingute saamise tagamiseks tehtud kulutused tuleb kapitaliseerida ja amortiseerida perioodi jooksul, mil leping tekitab tulusid. Kontserni juhtkond on hinnanud, et mainitud IFRSi standardi rakendamine ei avalda olulist mõju kontserni finantsaruandele.

IFRS 15 „MÜÜGITULU LEPINGUTELT KLIENTIDEGA“, MUUDATUSED (RAKENDUB 1. JAANUARIL 2018 VÕI HILJEM ALGAVATELE ARUANDEPERIOODIDELE)

Muudatused ei muuda standardi põhiprintsiipe, vaid selgitavad, kuidas neid printsiipe tuleks rakendada. Muudatused selgitavad, kuidas tuvastada teostamiskohustusi (lubadust kliendile üle anda kaup või osutada teenust) lepingus; kuidas määrata, kas ettevõtte on müügitehingu põhiosutaja (principal) (kauba või teenuse pakkuja) või agent (vastutav kauba või teenuse pakkumise korraldamise ees); ning kuidas määrata, kas müügitulu litsentsi andmise eest tuleb kajastada konkreetsel ajahetkel või perioodi jooksul. Neile selgitustele lisaks sisaldavad muudatused kaks täiendavat lihtsustust eesmärgiga vähendada ettevõtte kulusid ja keerukust standardi esmakordsel rakendamisel. Kontserni juhtkond on hinnanud, et mainitud IFRSi standardi rakendamine ei avalda olulist mõju kontserni finantsaruandele.

Muud uued või muudetud standardid või nende tõlgendused, mille rakendamine algab 1. jaanuaril 2018, ei omanud Kontserni jaoks olulist mõju.

4. UUED STANDARDID, TÕLGENDUSED JA NENDE MUUDATUSED

Välja on antud uusi või muudetud standardeid ja tõlgendusi, mis muutuvad Kontserni kohustuslikuks alates 1. jaanuarist 2018 või hilisematel perioodidel ja mida Kontsern ei ole rakendanud ennetähtaegselt

IFRS 16 „RENDILEPINGUD” (RAKENDUB 1. JAANUARIL 2019 VÕI HILJEM ALGAVATELE ARUANDEPERIOODIDELE)

Uus standard sätestab rendilepingute arvelevõtmise, mõõtmise, esitluse ja avalikustamise põhimõtted. Kõikide rendilepingute tulemusena saab rendilevõtja õiguse kasutada vara alates rendilepingu algusest ning – juhul kui rendimakseid tehakse üle perioodi – ka finantseeringu. Sellest tulenevalt elimineerib IFRS 16 rendilepingute klassifitseerimise kasutus- ja kapitalirentideks nagu seda tegi IAS 17 ning selle asemel kehtestab ühe arvestusmudeli rendilevõtjate jaoks. Rendilevõtjad peavad (a) arvele võtma varad ja kohustused kõikide üle 12-kuuliste rendilepingute osas, v.a juhul kui renditav vara on väikese väärtusega; ning (b) kajastama kasumiaruandes kulumit renditavadele varadele ja intressikulu rendikohustustelt. IFRS 16 põhimõtted rendileandjate jaoks jäävad sisuliselt samaks IAS 17 põhimõtetega, ehk et rendileandja jagab jätkuvalt oma rendilepingud kasutus- ja kapitalirentideks ning kajastab neid rendiliike erinevalt.

Kontsern otsustas rakendada standardit kasutades modifitseeritud tagasiulatuvat meetodit. Kontsern otsustas kajastada vara bilansilises väärtuses vara esmasel kasutusele võtmise kuupäeval nagu oleks standard kehtinud antud kuupäeval, kuid diskonteerides vara bilansilist väärtust kasutades antud kuupäeval kehtinud laenuintressi määra. Kontsern kajastas kasutusõiguse vara summas 4 998 tuhat eurot, liisingu kohustuse summas 5 337 tuhat eurot ja mõju omakapitalile seisuga 01. Jaanuar 2019 summas 339 tuhat eurot, vähendades bilansimahtu.

„ENNETÄHTAEGNE TAGASIMAKSE NEGATIIVSE KOMPENSATSIOONIGA” – IFRS 9 MUUDATUSED (RAKENDUB 1. JAANUAR 2019 VÕI HILJEM ALGAVATELE ARUANDEPERIOODIDELE)

Muudatus võimaldab kajastada teatud laene ja võlakirju korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil ka juhul, kui neid võib ennetähtaegselt tagasi maksta summas, mis on väiksem kui korrigeeritud soetusmaksumus, näiteks kui tagasimakse toimub õiglases väärtuses või kui tagasimakse sisaldab mõistlikku kompensatsiooni laenuandjale, olles mõõdetud selle instrumendi järelejäänud eluea toimuva turuintresside kasvu mõju nüüdisväärtuse summas. Lisaks on standardi otsuste aluste (basis of conclusion) osasse lisatud info, mis kinnitab kehtivaid IFRS 9 juhiseid, mis sätestavad, et neid bilansist ei eemaldata, tuleb tekkinud kasum või kahjum kajastada kasumiaruandes. Seetõttu ei saa ettevõtte enamusel juhtudel muuta laenu efektiivset intressimäära laenu järelejäänud elueaks, et vältida laenuitingimuste muutmise hetkel mõju kasumiaruandele. Kontserni juhtkond on hinnanud, et mainitud IFRSi standardi rakendamine ei avalda olulist mõju kontserni finantsaruandele.

Kontserni jaoks ei ole rohkem uusi või muudetud standardeid, mille rakendamine ei ole veel jõustunud ning mille mõju oleks Kontserni materiaalne.

5. ÜLDISED RISKIJUHTIMISPÕHIMÕTTED

PEAMISED EESMÄRGID

Riskijuhtimise eesmärk on säilitada Luminori kontsernis selline riskiprofiil, mis tagaks tulu ja kahjumi volatiilsuse ennustatavuse. Mõistlike riskijuhtimisepõhimõtete rakendamisel ei keskendu kontsern mitte üksnes võimaliku riski minimeerimisele, vaid ka hinnakujuenduse parandamisele ja tõhusale kapitalipaigutusele.

Kontserni riskijuhtimistegevus on korraldatud viisil, mis tagab riskide tõhusa juhtimise ning dokumendis „Riskipoliitika ja -strateegia” sätestatud põhimõtete täitmise.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialed for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials I.S.
Kuupäev/date 11.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Riskijuhtimispõhimõtted on järgmised.

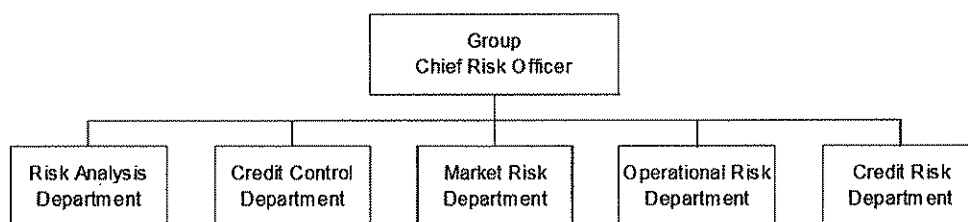
- Riskivastutus: iga pangavaldkond vastutab oma tegevusest tulenevate riskide eest.
- Riskihaldamine: kõigi äriotsuste tegemisel peab arvestama nendega kaasnevaid riske.
- Riskide tuvastamine, hindamine, juhtimine ja nendest teavitamine: kõik olulised riskipositsioonid tuleb tuvastada, neid hinnata ja maandada ning neist teavitada õigel ajal ja täpselt.
- Sisekontrollisüsteem: kontsernis peab olema kasutusel ulatuslik sisekontrollisüsteem, tagamaks, et riskijuhtimine ja -kontroll toimub juhtpõhimõtete, miinimumstandardite, riskivalmiduse, limitide ja volituste kohaselt.

Kontsernil on finantsseisundi taastamise kava, mis vastab pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivile, mille on vastu võtnud Euroopa Parlament. Kava kujutab endast riskivältimise vahendit ja peaks tagama kontserni maksevõime taastamise tõsise stressiolukorra järel ilma ametivõimude või maksumaksjate toetuseta.

Kontsern analüüsib, hindab, võtab ja juhib teda potentsiaalselt ohustavaid riske ning riskikombinatsioone. Kõige olulisemad kontserni ohustavad riskid on krediidi-, turu-, likviidsus-, operatsioonirisk ja muud riskid (äririsk, mainerisk). Kontsentratsiooniriski hinnatakse osana krediidiriskist, muud tüüpi kontsentratsioonid on hindamise kohaselt kontserni jaoks vähem olulised. Vastavusriski käsitletakse operatsiooniriski osana. Tururisk hõlmab valuuta- ja intressiriski.

Riskijuhtimise korraldamisel kontsernis on lähtutud põhimõttest, et vältida tuleb kõiki võimalikke huvide konflikte. Riskijärelevalve funktsioon hoitakse riskide võtmise otsuseid langetavatest ehk nn *front-office* üksustest lahus.

Riskijuhtimise valdkonna organisatsiooniline struktuur:

Suurima varalise riski – krediidiriski – kontrollimise eest vastutavad krediidiriski, krediidikontrolli ja riskianalüüsi osakonnad. Operatsiooniriski kontrollimise ja infoturbe eest kontsernis vastutab operatsiooniriski osakond. Tururiski osakonna ülesanded hõlmavad turu- ja likviidsusrisi kontrollimist. Kõik riskijuhtimise valdkonda kuuluvad organisatsioonilised üksused esindavad teist kaitseliini ja alluvad otse kontserni riskijuhile. Eesti krediidi juht krediidiriski osakonnast tegutseb kohaliku riskijuhina, kes on samuti juhatuse liige.

Riskijuhtimise protsesse ja sisekontrolli tõhusust hindab siseauditi osakond (kolmas kaitseliin).

Sisekontroll ehk organisatsiooniliste meetmete, toimingute ja sisekordade süsteem tagab tegevuse tulemuslikkuse ja tõhususe ning mõistliku äritegevuse, vastavuse õigusaktidega, riskide piisava hindamise ja kontrolli ning finants- ja muu teabe usaldusväärsuse ja õigeaegse esitamise. Juhatuse vastutab kontsernis tõhusa kontrollisüsteemi loomise ja hoidmise eest.

Juhatuse kinnitab riskijuhtimist märkimisväärselt mõjutavad korrad ja riskijuhtimisega seotud riskimaandamise meetmed. Teatud juhtudel, mil see ei ole seaduslike või regulatiivsete nõuetega keelatud, võib vastutuse eeltoodu kinnitamise eest delegerida riskijuhile.

Panga struktuuriväline üksus – riskikomitee – nõustab juhatust ja nõukogu üldise tegeliku ja tulevase riskivalmiduse ja -strateegia ning optimaalse kapitalistruktuuri asjus. Riskikomitee eesmärk on samuti optimeerida panga varade ja kohustiste

struktuuri, et riski ja tootluse suhe oleks vastuvõetav. Riskikomitee kaalub peamisi riskidega seotud protsesse ja teeb nende kohta ettepanekuid. Riskikomiteele esitatakse regulaarselt kõiki riske hõlmavaid aruandeid.

Krediidikomitee on otsustusorgan, kes tegeleb konkreetsete krediidi- ja sundtäitmisuhtumitega ning aitab kaasa mõistliku ja ühetaolise krediidikultuuri arendamisele pangas. Krediidikomitee annab soovitusi oluliste krediidieeskirjade ja soovitava portfelli kvaliteediga seotud eesmärkide seadmise kohta.

KREDIIDIRISK

Krediidirisk on risk, et kontsern võib kanda kahju seetõttu, et kliendid ei suuda täita oma finantskohustisi kontserni vastu. Krediidirisk tekib peamiselt laenuvõtmisest ja on kõige suurem risk kontserni äritegevuses. Krediidirisk tekib ka investeerimistegevusest ja bilansivälistest finantsinstrumentidest nagu laenukohustused, tagatised ja akreditiivid.

Krediidiriski juhtimise peamised elemendid on kontserni krediidipoliitika, äriklientide krediidistrateegia ja eraklientide krediidistrateegia. Nendes dokumentides toodud põhimõtete rakendamise praktilisi aspekte ja otsustusprotsesse reguleerivad äriklientide krediidijuhend ja eraklientide krediidijuhend.

Kontserni peamine eesmärk laenuvõtmises on omada laenuportfelli, mille kvaliteet ja koosseis tagavad nii lühiajalise kui ka pikaajalise kasumlikkuse. Eesmärk on see, et laenuportfelli krediidirisk varieeruks madalast kuni mõõdukani. Krediidikõlblikkuse hindamise aluseks peaks olema kliendi võime oma finantskohustusi täita. Laenu tagastamisega seotud rahavood klientide tegevusest peavad olema arusaadavad ja jätkusuutlikud.

Krediidiotsuseid teevad krediidikomitee ja volitatud isikud neile antud tegevusvolituste alusel, mida on riskiga korrigeeritud. Krediidikomitee otsus laenu andmise kohta peab olema ühehäälnine. Üksikisikute tegevusvolitused on personaalsed ja kompetentsipõhised. Järgitakse nelja silma põhimõtet. Teatud taset ületavad laenud kiidetakse lõplikult heaks koos sõltumatute laenuhalduritega. Väikeste krediitkaardi liimitide / tarbijakrediitide korral võib ühe silmapaari asendada hindamisega.

Kontserni juhtorganitele esitatakse regulaarseid aruandeid võetud krediidiriski taseme ja arengu suundumuste jälgimiseks.

Krediidiriski mõõtmine

(a) Laenud klientidele

Krediidiriski juhtimiseks analüüsitakse klienti põhjalikult enne talle laenu andmist ja jälgitakse teda pärast laenu väljamaksmist.

Riskimudelid on krediidiprotsessi olulised osad ja kontserni krediidiriski juhtimise vahendid. Kontsern mõõdab krediidiriski hindamismudelitega, mis näitavad maksejõuetuse tõenäosust (PD) ja riskiastet ning maksejõuetusest tingitud kahjumäära (LGD) ja maksejõuetuses oleva riskipositsiooni (EAD) parameetreid. Neid hindamismudeleid täiustatakse pidevalt varasemate krediidiriski andmete alusel ja nende usaldusväärsust kontrollitakse (valideeritakse).

Hindamismudeleid, mis näitavad maksejõuetuse tõenäosust (PD) ja riskiastet, kasutatakse vastaspoole maksejõuetuse riski hindamiseks, klientide ja riskipositsioonide laenustrateegiale vastavuse hindamiseks, õige otsustustasandi määramiseks ja regulaarse seireprotsessi raames järelkontrollide tegemise sageduse määramiseks. Hindamiseks kasutatakse kliendi- ja tootesegmendile omaseid hindamismudeleid, mida kohaldatakse homogeensetele kliendirühmadele:

- suurettevõtted;
- ettevõtted;
- väikese ja keskmise suurusega ettevõtted (VKEd);
- mikroettevõtted (nt väikesed ühe omanikuga ettevõtted);

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialed for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials I.S.
Kuupäev/date 11.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

- juriidiliste isikute kinnisvaraprojektid;
- eraisikust kliendid.

Kõik klientidele antud laenu liigitatakse hindamismudelite abil nende riski järgi iga kord, kui laenukohustust uuendatakse, või vähemalt kord aastas, kui ei ole otsustatud teisiti.

Lisaks laenuotsuste tegemisele kasutatakse sisemiste riskimudelite väljundeid laenu hinnastamises, laenuportfelli kvaliteedi jälgimisel ja riskiaruandluses ning ka majandusliku kapitali (riskiga kaalutud kapitali, edaspidi: RAC) arvutamiseks. RACd kasutatakse strateegiliste kapitalipaigutuste tegemiseks, st laenu tegevuse strateegiliste segmentide määramiseks ning kontserni kapitali planeerimiseks ja stressitestide tegemiseks.

Kui suurtele äriklientidele antakse laenu, siis hinnatakse ka laenu riskile kohandatud tulusust kontserni jaoks nii üksiklaenu kui ka kliendi tasandil, st mõõdetakse riskiga korrigeeritud kapitali riskiga korrigeeritud tulusust (RAROC). Samasid RAC-põhise hinnastamise ja RAROC-põhise kasumlikkuse hindamise põhimõtteid kohaldatakse laenuportfelli teistele segmentidele standardiseeritud hinnastamisvahendite või reeglite kaudu. Kõigi kliendi- ja tootesegmentide riskipõhiseid laenu hinnastamise vahendeid jälgitakse regulaarselt ja vajaduse korral ka uuendatakse.

2018. aastal tehti kontsernis jätkuvalt märkimisväärsed jõupingutusi hindamismudelite ja riskiparameetrite ühtse keskkonna rakendamiseks (mis põhineb peamiselt DNB endiste Balti filiaalide väljatöötatud hindamismudelitel ja riskiparameetritel) pärast DNB ja Nordea Baltimaade tegevuse ühendamist 1. oktoobril 2017. Samuti keskendus kontsern sellele, et arendada edasi oma IFRS 9 kohast väärtuse languse meetodit, mis sõltub märkimisväärselt sisemiste riskimudelite väljunditest, mida on kohandatud IFRS 9 eesmärkidele vastavaks.

2018. aastal vaatas kontsern üle ja uuendas oma sisemist meetodit RAC eraldamiseks üksiklaenule ja klientidele, arvestades oma regulatiivseid kapitalinõudeid ja sisemisi kapitaliseerituse tasemeid. Selle tulemusel vaadati üle ka RAC-põhiste hinnastamisotsuste tegemise põhimõtted ja vahendid ning muudeti neid.

Kontsern peab oma töötajate pädevuse suurendamist organisatsioonis tugeva krediidikultuuri loomise eelduseks. Seega osutab ta erilist tähelepanu laenu tegevuses osalevate töötajate sisekoolitusele, kus käsitletakse seda, kuidas kasutada hindamismudeleid, mõista riskiparameetreid, mis moodustavad otsusetegemise lahutamatu osa, ning kasutada riskipõhiseid hinnastamis põhimõtteid.

2018. aastal pöörati suurt tähelepanu laenu tegevuses osalevate töötajate koolitamisele selles, kuidas kasutada hindamismudeleid ja riskiparameetreid, riskipõhiseid hinnastamis põhimõtteid, RAROC-põhist kasumlikkuse mõõtmist, riskiandmete kvaliteedi analüüsimist, ning sellele, kuidas tagada nende teemade ühesugune mõistmine kogu kontsernis. Seda toetas kontserni krediidiriski juhtimise valdkonda reguleerivate sisedokumentide (sealhulgas hiljuti koostatud hindamissuuniste) läbivaatamine, et anda üksikasjalikumaid suuniseid, tagamaks, et kõigil organisatsiooni töötajatel tekiks DNB ja Nordea Baltimaade tegevuse ühendamise järgsel üleminekuperioodil neist ühesugune arusaam.

Kontserni sisemine toimivate klientide hindamise skaala ja väliste reitingute tabel on toodud allpool:

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only	
Intsiaalid/initials	<u> I. S. </u>
Kuupäev/date	<u> 11.03.2019 </u>
PricewaterhouseCoopers, Tallinn	

Reitinguklass	PD vahemik	Standard & Poor's	Moody's	Riskiaste
1	0,01–0,10%	AAA – A-	Aaa – A3	Madal risk
2	0,10–0,25%	BBB+ – BBB	Baa1 – Baa2	
3	0,25–0,50%	BBB-	Baa3	
4	0,50–0,75%	BB+	Ba1	
5	0,75–1,25%	BB	Ba2	Mõõdukas risk
6	1,25–2,00%			
7	2,00–3,00%	BB-	Ba3	Kõrge risk
8	3,00–5,00%	B+	B1	
9	5,00–8,00%	B	B2	
10	8,00–40,00%			Valkimisi
11		B- ja madalam	B3 ja madalam	
12	100%			

(b) Võlakirjad

Kontsernil ei ole seisuga 31. detsember 2018 võlakirju (2017: 34 357 tuhat eurot)

Riskiliimide kontrollimise ja maandamise põhimõtted

(a) Kontsentratsioonirisk

Kontsern juhib, piirab ja kontrollib krediidiriski kontsentratsiooni, eriti seoses üksikute vastaspoolte ja vastaspoolte rühmade ning majandussektoritega. Tööstuse kontsentratsiooniriskid on avalikustatud järgnevas tabelis.

Tööstussektor (% kogu portfelist)	Riskivalmidus	Limiit Q4 2018*
RE sektori limiit	max 15%	30%
sh RE sektori limiit arenduses olevate projektide jaoks	max 15%	10%
Ehitussektori limiit	max 15%	10%
Jaekaubandus	max 15%	20%
Hulgikaubandus	max 15%	20%
Toiduainete töötlemine	max 15%	20%
Metalli töötlemine	max 15%	20%
Muu tootmine	max 15%	20%
Muud tööstussektorid	max 15%	20%

*Samad piirangud kehtisid kogu aruandeperioodi jooksul ja neid ei rikutud.

Äriklientidele kõikide limiitide määramisel on lähtutud konsolideeritud laenuportfelli. Riigi ettevõtteid ei arvestata üheselt kontsentratsiooni limiidi alla.

Ettevõtete all mõeldakse suuri ja keskmise suurusega segmente.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialed for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials I.S.
Kuupäev/date 11.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Kontserni tooteportfell, mida ohustab omavahel seotud laenuvõtjatele ja ühele laenuvõtjale laenu andmisest tulenev krediidirisk, on hästi hajutatud. Alljärgnevas tabelis on avaldatud kõrged riskipiirangud, mis vastavad kapitalinõuete määrulesele (CRR).

	Aksepteeritav kapital, mEUR	Kõrge riskipositsioon, mEUR	Seaduslik laenupiirang, mEUR
Kontsern	462,9	46,3	115,7

Riskipositsioone loetakse kõrgeteks riskipositsioonideks, kui need on võrdsed või ületavad 10% aksepteeritavast kapitalist. Kapitalinõuete määrule kohaselt ei tohiks seaduslik laenupiirang ületada 25% aksepteeritavast kapitalist.

Kapitalinõuete määrule (CRR) kohaselt loetakse asutuse kokkupuudet kliendi või omavahel seotud klientide grupiga kõrgeks riskipositsiooniks, kui selle väärtus on võrdne või ületab 10% selle aksepteeritavast kapitalist.

Lisaks ei tohiks seaduslik laenude piirmäär ületada 25% aksepteeritavast kapitalist. See tähendab, et Luminor ei kanna riskipositsiooni, võttes arvesse krediidiriski maandamise mõju kliendile või omavahel seotud klientide rühmale, mille väärtus ületab 25% selle aksepteeritavast kapitalist.

Majandussektoritele laenamise kontsentratsiooniriski käsitletakse olulise riskina ning seda jälgitakse ja kontrollitakse põhjalikult. Kooskõlas regulatiivsete nõuetega, mille kohaselt tuleb piirata ühele laenuvõtjale või seotud laenuvõtjate rühmale suurte laenude andmist, rakendab kontsern majandussektorite suhtes piiranguid, st võimalik kontsentratsioon teatud majandussektorites on kontserni tasandil piiratud sisemiste laenulimiitide osakaaludega. 2018. aasta ja 2017. aasta lõpu seisuga oli kontserni laenuportfell majandussektorite kaupa hästi hajutatud ja ühtegi kehtestatud limiiti ei rikutud.

Geograafilise kontsentratsiooni riski ei peeta kontserni äritegevuses oluliseks, kuna järgitakse kohalikele klientidele keskendumise põhimõtet.

Kontserni tegevus riskikontsentratsioonide valdkonnas on määratletud krediidistrateegias.

Edaspidi on kirjeldatud mõnesid teisi spetsiifilisi riskikontrolli ja -maandamise meetmeid

(b) Tagatis

Krediidiriski maandamiseks nõuab kontsern antud laenude suhtes tagatist. Kontsern peab laenude ja ettemaksete suhtes kõige vastuvõetavamaks järgmist tüüpi tagatist:

- finantsinstrumentide (võlakirjad, aktsiad, sularaha) omandiõigused;
- garantiid;
- kinnisvarale (peamiselt eluasemetele ja ärikinnisvarale) seatud hüpoteek;
- ärivarad (seadmed, varud, sõidukid).

Tagatise tüübi otsustamisel arvestatakse laenude lõpptähtaegu. Pikaajalised laenud tagatakse eelistatavalt pikaajalise kinnisvaraga, milleks on peamiselt eluasemekinnisvara. Lisateave tagatiste, nende väärtuse hindamise ja väärtuste regulaarse ülevaatamise kohta on toodud tabelis 5 b).

Äriklientide pikaajalisel finantseerimisel ja neile laenude andmisel nõutakse tavaliselt tagatist. Erasisikutele antavad uuenevad laenud ja tarbimislaenud on tavaliselt tagatiseta. Võlakirjad, riigi võlakirjad ja muud vastavad võlakirjad on üldiselt tagatiseta. Krediidikahju vähendamiseks võib kontsern vastaspoolelt lisatagatist nõuda, kui teatud üksiklaenudes täheldatakse väärtuse languse märke.

Kapitalirendi nõuete puhul jääb rendileandja renditud eseme omanikuks. Seega, kui klient jätab oma kohustused täitmata, on rendileandjal võimalik suhteliselt lühikese aja jooksul riskimaandamise meetmeid kasutada.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialed for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials I.S.
Kuupäev/date 11.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

(c) Tuletisinstrumentid

Tuletisinstrumentid, sealhulgas välisvaluutalepingud, intressimäära vahetuslepingud ja optsioonid, kaubavahetuslepingud, mis võetakse algselt arvele ja mida kajastatakse edaspidi nende õiglasest väärtusest, hinnatakse vähemalt kord kuus ümber. Õiglane väärtus tuletatakse noteeritud turuhindadest ja diskonteeritud rahavoogudest, nagu on asjakohane. Kõiki tuletisinstrumente kirjendatakse varadena, kui nende õiglane väärtus on positiivne, ja kohustistena, kui nende õiglane väärtus on negatiivne.

Klientidega sõlmitakse tagatislepingud. Krediidiinid antakse tavaliselt selleks, et nende finantsinstrumentide krediidiriski juhtida. Sularaha või väärtpabereid kasutatakse harvem tagatisena. Tuletisinstrumente kasutatakse tavapärastest pangatoimingutest ja klientidega tehtavatest tuletistehingutest tuleneva tururiski maandamiseks.

Kontserni krediidirisk esindab tuletislepingute asendamise võimalikku maksumust juhul, kui vastaspool on oma kohustusi ei täida. Võetud krediidiriski taseme kontrollimiseks hindab kontsern vastaspooli. Vastaspooli krediidiriski juhitakse ennekõike iga vastaspooliga seotud riskipositsiooni piiramise, positsioonide regulaarse hindamise ja nende tagamise teel.

(d) Krediidikohustused

Muud kontserni krediidikohustused on garantiid, akreditiivid ja laenukohustused, mis teevad kontserni samasuguse krediidiriski poolt haavatavaks nagu laenu. Nende instrumentide peamine eesmärk on tagada, et vahendid on kliendile nõuetekohaselt kättesaadavad. Eelnimetatud kohustused on tagatud pangakontol olevate vahendite, materiaalse vara (eelistatavalt kinnisvara) või muude tagatistega, nagu kolmandate isikute garantiid. Laenu pikendamise kohustusest tuleneva krediidiriskiga seoses on kontsern kahju eest kaitsmata kohustused kogusumma ulatuses. Samas on tõenäoline kahjusumma väiksem kui kasutamata kulu kohustuste kogusumma, kuna laenu pikendamise kohustused sõltuvad enamasti kliendi võimest juba võetud laenu tagasi maksta.

Väärtuse languse kajastamise põhimõtted

1. jaanuarist 2018 rakendab ja järgib kontsern standardi IFRS 9 nõudeid eeldatava krediidikahju allahindluse puhul.

(a) Üldised eeldatava krediidikahju hindamise põhimõtted

IFRS 9 vastuvõtmisega rakendus kolme faasi mudel:

- 1. faas – portfelli osa, milles ei ole toimunud krediidikvaliteedi olulist halvenemist alates selle esmasest kajastamisest (või krediidiriski positsioon on madal) ja finantsinstrumenti ei peeta krediidikahjumiga instrumendiks (maksejõuetu);
- 2. faas – portfelli osa, milles on toimunud krediidikvaliteedi oluline halvenemine alates selle esmasest kajastamisest, mida kinnitab SICRI näitaja ehk krediidiriski oluline suurenemine, ja finantsinstrumenti ei peeta krediidikahjumiga instrumendiks;
- 3. faas – krediidikahjumiga osa portfellist. Luminor võrdsustab kohustuste täitmata jätmise ja krediidikvaliteedi halvenemise definitsioonid selliselt, et kõiki maksejõuetuses olevaid nõudeid käsitletakse krediidikahjumiga nõuetena ja kõiki krediidikahjumiga nõudeid käsitletakse maksejõuetuses olevate nõuetena. Selle käsituse aluseks on asjaolu, et panga kasutatav maksejõuetuse definitsioon katab kõik standardis IFRS 9 toodud juhud kui võimalikud tõendid selle kohta, et finantsinstrumenti krediidikvaliteet on halvenenud, ning Luminori käsitluses on kõigil sellistel sündmustel negatiivne mõju instrumendi eeldatavale tulevasele rahavoole.

Lisakategooria on finantsvarad, mis osteti või mis tekkisid kui krediidikahjumitega varad (POCI finantsvarad). POCI finantsvaradele kohaldatav klassifikatsioon ei muutu, st kord POCI finantsvaradena klassifitseeritud varad jäävad sellesse faasi, kuni nende kajastamine bilansis lõpetatakse. POCI klassifikatsioon määratakse finantsinstrumenti tasandil.

Luminor kohaldab madala krediidiriski erandit järgmistele riskipositsiooni klassidele:

- keskvalitsused,
- keskpang,
- piirkonnavalitsused,
- kohalikud omavalitsused ja
- asutused.

Vastaspoleel peab olema investeerimisjärgu krediidireiting.

Standardilt IAS 39 üleminekul IFRS 9-le asendati tekkinud kahju mudel eeldatava krediidikahju (ECL) mudeliga. 1. faasi finantsvara kahju allahindlus võrdub 12 kuu eeldatava krediidikahjuga, samas kui 2. ja 3. faasi finantsinstrumentidele arvestatakse kogu eluea eeldatav krediidikahju.

POCI finantsvara eeldatavat krediidikahju hinnatakse kogu eluea ulatuses kuni lõpptähtpäevani. Esmasel kajastamisel eeldatavat kahju nimetatakse esmaseks väärtuse languseks. Järgnevatel perioodidel kajastatakse kasumi või kahjumina ainult esmasest kajastusest alates toimunud kumulatiivseid muutusi eluea eeldatavates krediidikahjudes.

(b) Maksejõuetuse määratlus

Luminor käsitleb maksejõuetusena olukoda, kus eksisteerib üks või mõlemad järgmistest maksejõuetuse näitajatest.

- Klient on ületanud Luminori ees oleva mistahes varalise kohustuse maksetähtpäeva enam kui 90 päeva.
- On ebatõenäoline, et klient tasub oma võlad Luminorile.

Maksejõuetus kajastatakse pangas siis, kui maksete tegemisega on üle seitsme päeva viivitatud.

Ebatõenäoliselt laekuvate maksete identifitseerimiseks arvestatakse järgmisi elemente, mida peetakse ebatõenäoliselt laekuva makse näitajateks:

- krediitikohustuse erakorraline ümberstruktureerimine (makseraskuste tõttu restruktureerimine põhjustab viivisnõude FINREPI juhendi kohaselt);
- kliendi suured rahalised raskused (olemasolevad või eeldatavad), st olulised makseraskused;
- spetsiifilise krediidiriskiga korrigeerimise kajastamine riskipositsiooni krediitikvaliteedi olulise halvenemise tõttu;
- kliendi pankrot või sarnane kaitse;
- finantsvara jaoks atraktiivse turu kadumine kliendi rahaliste raskuste tõttu;
- krediitikohustuse müük krediidiga seotud olulise majandusliku kahjuga;
- finantsvara ostmise või tekkimise suure allahindlusega, mis peegeldab kantud krediidikahjumeid;
- krediidipettus;
- maksejõuetust näitav väline reiting.

Maksejõuetust kajastatakse kliendi tasandil.

Maksejõuetuses mitteolevat staatust ei ole võimalik tagasi saada enne kolme kuu möödumist, kui kõik maksejõuetuse näitajad on kadunud. Selle kolmekuulise katseaaja jooksul peab klient tagama maksete õigeaegse tasumise. Katseaaja üldreegli juures on erandiks erakorraline ümberstruktureerimine, mille korral peab mööduma üks aasta ümberstruktureerimise meetmete võtmise hetkest ja hetkest, mil leitakse, et klient on võimeline ümberstruktureerimise järgseid tingimusi täitma. See käsitlus vastab FINREPI juhendi nõuetele, mis käsitlevad selliste viivisnõuete lahendamist, mille suhtes rakendatakse makseraskuste tõttu restruktureerimise meetmeid.

(c) Krediidiriski märkimisväärne suurenemine

Üldiselt leitakse, et finantsvaraga seotud krediidirisk võib märkimisväärselt suureneda, kui pärast finantsinstrumendi esmast kajastamist tuvastatakse vähemalt üks järgmistest SICRi näitajatest, mis ei eksisteerinud selle tekkimise ajal:

- 12 kuu maksejõuetuse tõenäosuse oluline kasv – järgmise 12 kuu jooksul teatud ajahetkel tekkida võiva maksejõuetuse tõenäosuse oluline kasv alates kajastamisest kuni aruandekuupäevani (samal ajal 2,5 korda ja 0,6 protsendipunkti);
- riskiaste 9 või 10 – riskiaste aruandekuupäeva seisuga on 9 või 10;
- maksetähtpäeva on ületatud enam kui 30 päeva – tähtpäeva on ületatud enam kui 30 päeva aruandekuupäeva seisuga;
- nõuetekohaselt teenindatav makseraskuste tõttu leevendatud tingimustega nõue – nõuetekohaselt teenindatav makseraskuste tõttu leevendatud tingimustega nõue aruandekuupäeva seisuga (makseraskused ei põhjusta viivisnõudeid) FINREPi aruandlusnõuete juhendi kohaselt;
- pideva järelvalve all kliendid – aruandekuupäeva seisuga musta nimekirja kantud.

Kõiki SICRi näitajaid kajastatakse finantsinstrumendi tasandil, et jälgida finantsinstrumendiga seotud krediidiriskis selle esmase kajastamise kuupäevast alates toimunud muutusi, isegi kui mõned neist viitavad kliendi omadustele.

Luminor ei kohalda 2. faasi varade eelmisse faasi tagasi kandmisele katseaega.

(d) 12 kuu ja eluea eeldatav krediidikahjum

Väärtuse languse grupipõhine hindamine tehakse kõigi finantsinstrumentide suhtes, mis ei ole aruandluskupäeva seisuga viivises, st mida klassifitseeritakse 1. või 2. faasi instrumentidena või mis ei ole maksejõuetuses POCI varad.

Eeldatavat kahju arvestatakse kui tõenäosusega kaalutud keskmisi kahjusid, mida eeldatakse erinevates makromajanduslikes stsenaariumides. Eeldatav kahju konkreetsetes makromajanduslikus stsenaariumis arvutatakse ajahetke maksejõuetuse tõenäosuse (PIT PD), ajahetke maksejõuetusest tingitud kahjumäära (PIT LGD), maksejõuetuses oleva riskipositsiooni (EAD) ja kumulatiivse ettemaksemäära korrutisena, mis diskonteeritakse kehtiva intressimääraga.

- PIT PD-l põhinev makromajanduslik stsenaarium on tõenäosus, et kohustusi täitvad positsioonid jäävad mingi perioodi jooksul viivitusse, eeldusel, et see on vastava perioodi alguseni alles jäänud. PIT PD meetodit kohaldatakse kõigi finantsinstrumentide suhtes, mille jaoks on olemas sisemised hindamismudelid.
- PIT LGD-l põhinev makromajanduslik stsenaarium on positsiooni eeldatav osakaal, mis rikkumise korral jäädavalt kaduma läheks. PIT LGD kõverate hindamiseks kasutatakse PDst sõltuvat mudelit, milles LGD hinnangud sõltuvad prognoositud ajahetke PDst.
- EAD on maksejõuetuses olevate aluspositsioonide parameeter, mis esindab konkreetse laenu kogupositsiooni viivituse korral. Osamaksetega toodete (st lepinguliste maksegraafikutega toodete) korral kujundatakse EAD perioodi struktuur lepingulise amortisatsiooni teel. Vaba tagasimaksetega toodete (st krediidiliinide, krediitkaartide või arvelduskrediidi) korral kasutatakse EAD perioodi struktuuri hindamiseks limiidi kasutamise meetodit. Standardsete bilansiväliste riskipositsioonide (garantiide ja akreditiivide) puhul määratakse kindlaks ümberhindamistegurid, et kajastada eeldatavatest bilansivälistest riskipositsioonidest tulenevaid summasid maksejõuetuse tekkimise kuupäeva seisuga.
- Kumulatiivne ettemaksemäär kirjeldab kumulatiivset tõenäosust, et kogu positsioon tagastatakse enne tähtaega (st suletakse enne selle lõpptähtaega) analüüsitud perioodi lõppemisele eelnevatel perioodidel. Kumulatiivne ettemaksemäär on piiratud nende portfelli ulatusega, mille ennetähtaegse tagastamise suhtes ei rakendata PD mudelit.
- Diskontomäär määramine sõltub finantsinstrumendi tüübist ja lepingulise maksegraafiku olemasolust. Laenu suhtes, millel on lepinguline maksegraafik, rakendatakse diskontomäärana sisemist intressimäära (EIR) või hinnangulist intressimäära (st nominaalmäära). Lepingulise maksegraafikuta positsioonide korral, mis sisaldavad nii finantsvara kui ka bilansivälise kirjet (nt krediidiliinid, krediitkaardid), rakendatakse EIRi parimat võimalikku asendajat. Lepingulise maksegraafikuta positsioonide korral, mis esindavad bilansiväliseid tooteid (garantiid, akreditiivid), rakendatakse positsiooniga seotud lepingulist määra ja kui seda ei ole, siis vastavat turumäära.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks	
Initialed for the purpose of identification only	
Initsiaalid/initials	<u>I. S.</u>
Kuupäev/date	<u>11.03.2019</u>
PricewaterhouseCoopers, Tallinn	

PIT PD kõverad, PIT LGD kõverad ja EAD kõverad hinnatakse kõigi kuude kohta kuni tehingu lõpptähtajani. Kui vahend klassifitseeritakse 1. faasi, on eeldatavad kahjumid hinnanguliselt kuni 12 kuud. Kui vahend liigitatakse 2. faasi, hinnatakse eeldatavat kahjumit perioodi lõpuni kuni tehingu lõpptähtajani.

PD ja LGD kõverate hindamisel võetakse arvesse tulevikku suunatud makromajanduslikku teavet. Nende riskiparameetrite hindamise meetodika hõlmab riskiparameetrite ja makromajanduslike muutujate seose modelleerimist. Luminori makroökonoomistid koostavad makromajanduslike muutujate prognoosid kolme järgneva aasta stsenaariumites koos stsenaariumide tõenäosusega, arvestatakse kolme makromajanduslikku stsenaariumi: baas- / realistlik, optimistlik ja pessimistlik stsenaarium (suurim tõenäosuskaal baas- / realistliku stsenaariumil). Oodatavate kahjude hindamiseks ette nähtud makromajanduslikud stsenaariumid on kooskõlas krediidiriski stressitestimise protsessis kasutatavate stsenaariumitega.

Eraisikute segmendi modelleerimisse on kaasatud kolm makromajanduslikku muutujat - reaalse SKP aastane muutus, töötuse määr ja eluasemehinna aastane muutus - ja juriidiliste isikute segmendi puhul on kaasatud neist kaks - reaalse SKP aastane muutus koos töötuse määraga. Järgnevas tabelis on esitatud makromajandusliku modelleerimise parameetrid 31. detsembril 2018. Alates neljandast aastast eeldatakse, et riskiparameetrid (PD ja LGD) lähenevad nende pikaajalistele keskmistele tasemetele.

Makroökonoomilised muutujad	Optimistlik stsenaarium			Baasstsenaarium (realistlik)			Pessimistlik stsenaarium		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Stsenaariumi tõenäosus, %	20%			70%			10%		
Reaalse SKP aastane muutus, %	4.7	4.1	3.5	3.2	2.7	2.5	-1.5	-0.7	2.3
Töötuse määr, %	5.5	5.5	5.4	6.3	6.5	6.7	9.4	10.1	11.0
Elamukinnisvara hinna aastane muutus, %	8.7	7.0	6.0	5.5	4.3	3.0	-11.0	-5.0	0.0

Kõikide oluliste positsioonide puhul tehakse järelkontrolli. Hindamise regulaarsus ja detailsus põhinevad positsiooni riskiastmel ja suurusel. Järelkontrolli eesmärk on 1) tuvastada olukorra halvenemine ja asuda varakult panga positsiooni parandama ning 2) tuvastada „tõenäoliselt ei maksa“ kriteeriumide esinemine. Krediidikahjumitega positsioonid, mis ületavad olulisuse piirmäära ja millega seoses on esinenud kahjujuhtumeid, vaadatakse üle kord kvartalis või sagedamini, kui asjaolud seda nõuavad. Hindamist ajakohastatakse juhul, kui rahavoogudes toimuvad olulised muutused; muudel juhtudel tehakse seda vähemalt kord aastas.

Olulistena klassifitseeritavate 3. faasi riskipositsioonide (või maksejõuetuses POCI varade) puhul hindab Luminor väärtuse languse summat individuaalselt (individuaalne hindamine), kasutades selleks diskonteeritud rahavoogude (DCF) meetodit, kus arvestatakse nii tulevase rahavoogusid laenuvõtja tegevusest kui ka rahavooge tagatisest. Kasutatakse kahte teatud tõenäosusega stsenaariumi, milleks on põhistsenaarium ja riskistsenaarium. Erandjuhtudel võib piisata ühe stsenaariumi kasutamisest. Asjaolud, mille korral võib ainult ühte stsenaariumi kasutada, on *deep workout case* või olukord, kus maksejõuetuses olev laenuvõtja langeb alla olulisuse piirmäära.

Mitteolulistena klassifitseeritavate 3. faasi riskipositsioonide (või maksejõuetuses POCI varade) puhul hindab Luminor väärtuse languse summat ühiselt (grupipõhine hindamine). Väärtuse languse arvestamisel kohaldatakse tagamata osa suhtes kogumi määra. Järgmistele Luminori eristatavatele kogumitele kohaldatakse erinevaid kogumi määrasid:

- hüpoteeklaenud ja eraisikutele antud erakrediit;
- tarbimislaenud ja muud eraisikutele antavad laenud (sealhulgas liising);
- VKEd (kõik juriidilistele isikutele pakutavad finantsinstrumendid).

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialed for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials 1. S.
Kuupäev/date 11.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

(e) Sensitiivsusanalüüs

Kriitilised raamatupidamishinnangud ja -otsused ECLi suhtes. Sensitiivsusanalüüsi sisendid/eeldused

Järgmises tabelis on toodud SICRI PD piirmäärade muutmise mõju 31. detsembri 2018. aasta ECLi eraldisele. ECLi suurenemised (positiivsed summad) esindavad suuremaid allahindluse eraldisi kui need, mida kajastatakse.

ECLi mõju (tuhandetes eurodes)

Kohaldatud tegelik absoluutne piirmäär	Kohaldatud tegelik suhteline piirmäär	Muutus absoluutses piirmääras	Muutus suhtelises piirmääras	Madalamad piirmäärad	Kõrgemad piirmäärad
2,5	0,006	-/+20%	-/+12 bps	149,0	-143,5

Järgmises tabelis on toodud pessimistliku ja optimistliku stsenaariumi tõenäosuse muutmise mõju 31. detsembri 2018. aasta ECLi allahindlusele. ECLi suurenemised (positiivsed summad) esindavad suuremaid allahindluse eraldisi kui need, mida kajastatakse.

ECLi mõju (tuhandetes eurodes)

Kohaldatud pessimistliku stsenaariumi tõenäosus	Kohaldatud optimistliku stsenaariumi tõenäosus	Muutus pessimistliku stsenaariumi tõenäosuses	Muutus suhtelises piirmääras	Väiksem pessimistliku stsenaariumi tõenäosus	Suurem pessimistliku stsenaariumi tõenäosus
0,1	0,2	-/+200 bps	+/-200 bps	-19,7	14,8

(f) Muudetud finantsvara riskihindamine

Üldiselt tuleks iga kord, kui finantsinstrumenti muudetakse võlgniku finantsprobleemide tõttu, määrata uus reiting ja määrata uus PD ning laen tuleks märkida leevendusega laenuks, kui esinevad vastavad FINREPI aruandlusnõuete juhendis toodud tingimused. Seega liigitatakse laen muutmise tagajärjel 2. faasi laenuks, kui selle staatuseks on määratud „Leevendusega laen“ (või 3. faasi laenuks, kui selle staatuseks on määratud „makseraskuste tõttu restruktureeritud viivisnõuded“), ja/või laen liigitatakse 2. faasi laenuks, kui PDs toimunud muutust peetakse oluliseks. Ulatusliku muutmise korral, mille tulemusena lõpetatakse vara kajastamine ja luuakse uus vara, liigitatakse uus vara kas POCI varaks (kui see on halvenenud krediitkvaliteediga) või 1. faasi varaks (kui see ei ole krediitkajumiga).

(g) Mahakandmise põhimõtted

Kontsern kannab lootusetuteks peetavad finantsvarad osaliselt või tervikuna maha. Üldiselt näitab finantsvara laekumise lootusetust olukord, kui kogu tagatis (v.a erasikute käendused) on müüdud. Mahakandmise fakt ei piira siiski kontserni poolt meetmete võtmist konkreetse kliendi suhtes. Finantsvarade tasumata lepinguline summa, mis 31. detsembril 2018 lõppenud aastal maha kanti ja mille suhtes kohaldatakse ikka veel täitemenetlust, oli 12 449 tuhat eurot.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials i.s.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Krediidiriski maksimaalne positsioon enne tagatist või muid krediitikvaliteedi parandamise meetmeid

(tuhandetes eurodes)	Lisad	Kontsern 2018	Kontsern 2017
Raha ja pangakontod keskpankades	12	701 963	199 250
Nõuded teistele pankadele ja krediidasutustele	13	109 212	148 893
Laenud:		3 247 141	3 264 701
Laenud ja liisingud finantsinstitutsioonidele:	15	39 712	14 077
Laenud ja liisingud avalikule sektorile	15	86 008	79 623
Laenud äriklientidele:	15	1 673 669	1 756 311
- Laenud		947 617	936 564
- Faktooring		148 926	150 874
- Liising		577 126	668 873
Laenud eraisikutele (jaekliendid):	15	1 447 752	1 414 690
- Hüpoteeklaenud		1 138 966	1 144 595
- Tarbimis- ja kaardilaenud		21 100	17 084
- Muud (pöördrepolepingud, muud väärtpaberitega tagatud laenud, muud)		8 422	1 865
- Liising		279 264	251 146
Tuletisinstrumendid	14	2 330	4 161
Bilansiväliste kirjetega seotud krediidiriski positsioonid on:		483 137	536 537
- Finantsgarantiid		165 403	190 256
- Laenukohustused ja muud krediidiga seotud kohustused		317 735	346 281
Kokku		4 543 784	4 153 542

Eelnevas tabelis on näidatud krediidiriski positsioon 31. detsembri 2018. ja 2017. aasta seisuga ilma krediidiriski maandamise meetmeid arvestamata. Bilansiline vara on kajastatud raamatupidamislikus jääkväärtuses, nagu see on esitatud finantsseisundi aruandes.

Kontsern pöörab eriti suurt tähelepanu sellele, et määrata kindlaks nõuetekohased ja vastuvõetavad riskikriteeriumid (mis puudutavad kliendi finantsseisundit ja lepingu kurssi), mida kohaldatakse laenu andmise otsustamisel ja protsesside jälgimisel, et säilitada krediidiriski optimaalne tase.

Individuaalselt allahinnatud laenude, faktooringu ja kapitalirendi kohustuste brutosumma klienditüüpide kaupa on kajastatud koos vastava tagatise väärtusega alltoodud tabelis. Laenud ja kapitalirendi kohustused, mida individuaalselt alla ei hinnata, grupeeritakse ja hinnatakse grupipõhiselt. Laenud ja liisingud jaotatakse era- ja juriidiliste isikute laenudeks ja liisinguteks.

Riskipositsioone käsitletakse olulisena, kui kontserni kogurisk on üle 500 tuhande euro. Sama olulisuse künnist kohaldatakse ettevõtete laenuvõtjate (juriidiliste isikute) ja kodumajapidamiste (eraisikud) suhtes. Kui võlgnik liigitatakse oluliseks, hinnatakse ühiselt kõiki võlgnikku puudutavaid riskipositsioone. Selleks eristab Luminor järgmisi 3. faasi riskipositsioone: hüpoteeklaenud, tarbimislaenud ja muud laenud eraisikutele, sealhulgas liising, VKEd. Hüpoteeklaen hõlmab eraisikutele hüpoteeklaene ja eralaene. Tarbijaportfell koosneb tarbimislaenudest, kaardilaenudest, liisingutest ja muudest eraisikutele antud laenudest. VKEdes tähendab kõiki finantsinstrumente (laenud, krediidiinid, arvelduskrediidid, garantiid, akreditiivid, faktooring, liising jne) juriidiliste isikutele. Kõigi finantsinstrumentide puhul, mis ei ole aruandeperioodi algusest kinni peetud, teostatakse väärtuse languse grupipõhine hindamine: see tähendab, et riskipositsioonid liigitatakse 1. või 2. faasi.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialed for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials 1. S.
Kuupäev/date 11.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Kontsern 31. detsember 2018 (tuhandetes eurodes)	Lisad	Bruto	Allahindlus	Neto
Nõuded pankadele ja teistele krediitiasutustele	13	109 212	-4	109 208
Finantsasutused	15	39 712	-116	39 596
Avalik sektor	15	86 008	-10	85 998
Ärikliendid	15	1 673 669	-27 133	1 646 536
- Laenud		947 617	-18 536	929 081
- Faktooring		148 926	-3 323	145 603
- Liising		577 126	-5 274	571 852
Eraisikust kliendid	15	1 447 752	-7 095	1 440 657
- Hüpoteeklaenud		1 138 966	-5 100	1 133 866
- Tarbimis- ja kaardilaenud		21 100	-645	20 455
- Muud laenud		8 422	-220	8 202
- Liising		279 264	-1 130	278 134
Kokku		3 356 353	-34 358	3 321 995

Kontsern 31. detsember 2017 (tuhandetes eurodes)	Lisad	Bruto	Allahindlus	Neto
Nõuded pankadele ja teistele krediitiasutustele	13	148 893	0	148 893
Finantsasutused	15	14 077	-9	14 068
Avalik sektor	15	79 623	0	79 623
Ärikliendid	15	1 756 311	-41 647	1 714 664
- Laenud		936 564	-25 938	910 626
- Faktooring		150 874	-11 357	139 517
- Liising		668 873	-4 352	664 521
Eraisikust kliendid	15	1 414 690	-2 043	1 412 647
- Hüpoteeklaenud		1 144 595	-1 481	1 143 114
- Tarbimis- ja kaardilaenud		17 084	-309	16 775
- Muud laenud		1 865	-40	1 825
- Liising		251 146	-213	250 933
Kokku		3 413 594	-43 699	3 369 895

Laenude krediitkvaliteet 31. detsembri 2018. aasta ja 31. detsembri 2017. aasta seisuga on alltoodud tabelites esitatud kooskõlas krediitjuhendis (vt punkt 1.1.a) kirjeldatud riskiskaalaga: madalate riskiastmete (1 kuni 4) maksejõuetuse tõenäosus jääb vahemikku 0,00% kuni 0,75%, mõõdukate riskiastmete (5 kuni 7) korral vahemikku 0,75% kuni 3,00%, kõrgete riskiastmete (8 kuni 10) korral vahemikku 3,00% kuni 40,00%. Hindamisastmeid 11 ja 12 kasutatakse kohustusi mittetäitvate klientide suhtes.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Nõuded teistele pankadele ja krediidasutustele

Kontsern (tuhandetes eurodes)	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku
Madal risk	109 212	0	0	109 212
Mõõdukas risk	0	0	0	0
Kõrge risk	0	0	0	0
Rikkumine	0	0	0	0
Bruto	109 212	0	0	109 212
Miinus: allahindluse eraldis	-4	0	0	-4
Neto	109 208	0	0	109 208

Selgitused

1. faas – 12 kuu ECL
2. faas – SICRI eluea ECL
3. faas – krediitkahjumiga positsioonide ECL

Laenud finantseerimisasutustele

	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku
Madal risk	6 429	392	0	6 821
Mõõdukas risk	30 935	1 218	0	32 153
Kõrge risk	415	322	0	737
Rikkumine	0	0	1	1
Bruto	37 779	1 932	1	39 712
Miinus: allahindluse eraldis	-102	-14	0	-116
Neto	37 677	1 918	1	39 596

Selgitused

1. faas – 12 kuu ECL
2. faas – SICRI eluea ECL
3. faas – krediitkahjumiga positsioonide ECL

Laenud ja liisingud avalikule sektorile

	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku
Madal risk	85 504	4	0	85 508
Mõõdukas risk	401	30	0	431
Kõrge risk	51	18	0	69
Rikkumine	0	0	0	0
Bruto	85 956	52	0	86 008
Miinus: allahindluse eraldis	-9	-1	0	-10
Neto	85 947	51	0	85 998

Selgitused

1. faas – 12 kuu ECL
2. faas – SICRI eluea ECL
3. faas – krediitkahjumiga positsioonide ECL

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials 1.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Äriklientide laenud

	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku
Laenud				
Madal risk	161 282	160 771	0	322 053
Mõõdukas risk	308 523	209 197	0	517 720
Kõrge risk	9 229	24 240	0	33 469
Rikkumine	0	0	74 375	74 375
Bruto	479 034	394 208	74 375	947 617
Miinus: allahindluse eraldis	-1 106	-2 866	-14 564	-18 536
Neto	477 928	391 342	59 811	929 081

Faktooring				
Madal risk	31 674	3 674	0	35 348
Mõõdukas risk	104 076	564	0	104 640
Kõrge risk	3 817	2 239	0	6 056
Rikkumine	0	0	2 882	2 882
Bruto	139 567	6 477	2 882	148 926
Miinus: allahindluse eraldis	-723	-25	-2 575	-3 323
Neto	138 844	6 452	307	145 603

Liising				
Madal risk	48 420	4 758	0	53 178
Mõõdukas risk	367 757	57 253	0	425 010
Kõrge risk	49 052	36 170	0	85 222
Rikkumine	0	0	13 716	13 716
Bruto	465 229	98 181	13 716	577 126
Miinus: allahindluse eraldis	-1 226	-1 721	-2 327	-5 274
Neto	464 003	96 460	11 389	571 852

Selgitused

1. faas – 12 kuu ECL
2. faas – SICRI eluea ECL
3. faas – krediitkahjumiga positsioonide ECL

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Eraisikust klientide laenud

Hüpoteeklaenud	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku
Madal risk	820 328	4 679	0	825 007
Mõõdukas risk	251 889	6 486	0	258 375
Kõrge risk	8 424	31 348	0	39 772
Rikkumine	0	0	15 812	15 812
Bruto	1 080 641	42 513	15 812	1 138 966
Miinus: allahindluse eraldis	-1 425	-2 334	-1 341	-5 100
Neto	1 079 216	40 179	14 471	1 133 866

Tarbis- ja kaardilaenud	1. faas	2. faas	3. faas	POCI	Kokku
Madal risk	0	0	0	0	0
Mõõdukas risk	16 357	4 144	0	0	20 501
Kõrge risk	0	0	0	0	0
Rikkumine	0	0	597	2	599
Bruto	16 357	4 144	597	2	21 100
Miinus: allahindluse eraldis	-134	-72	-439	0	-645
Neto	16 223	4 072	158	2	20 455

Muud laenud	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku
Madal risk	57	1 349	0	1 406
Mõõdukas risk	3 413	2 931	0	6 344
Kõrge risk	276	86	0	362
Rikkumine	0	0	310	310
Bruto	3 746	4 366	310	8 422
Miinus: allahindluse eraldis	-19	-38	-163	-220
Neto	3 727	4 328	147	8 202

Lüüsing	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku
Madal risk	37 570	499	0	38 069
Mõõdukas risk	234 198	2 067	0	236 265
Kõrge risk	420	50	0	470
Rikkumine	0		4 460	4 460
Bruto	272 188	2 616	4 460	279 264
Miinus: allahindluse eraldis	-846	-11	-273	-1 130
Neto	271 342	2 605	4 187	278 134

Selgitused

1. faas – 12 kuu ECL
2. faas – SICRI eluea ECL
3. faas – krediitkahjumiga positsioonide ECL

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Laenud ja nõuded klientidele kvaliteediklasside kaupa (bruto)

31.12.2017 (tuhandetes eurodes)	Laenud ärisklientidele	Ettevõtete võlakirjad	Liising	Fak- tooring	Avalik sektor	Eluaseme laenud	Muud laenud eraisikutele	Kokku
1) Tähtaega mitte ületanud ja mitte allahinnatud	856 462	5 150	869 932	137 377	74 209	1 111 389	17 600	3 072 119
2) Tähtaja ületanud aga mitte allahinnatud	1 259	0	29 215	42	165	26 736	758	58 175
3) Allahinnatud nõuded	87 275	0	20 074	13 455	0	7 890	645	129 339
4) Kogunenud intressid	1 677	13	12 556	0	101	1 192	56	15 595
5) Periodiseeritud teenustasud	-770	0	-7 019	0	-15	-2 613	-110	-10 527
Kokku bruto	945 903	5 163	924 758	150 874	74 460	1 144 594	18 949	3 264 701
Individuaalselt hinnatud allahindlused	21 465	0	2 335	11 357	0	0	0	35 157
Kollektiivselt hinnatud allahindlused	4 473	0	2 239	0	0	1 481	349	8 542
Kokku neto allahindlused	25 938	0	4 574	11 357	0	1 481	349	43 699

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialed for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials I.S.
Kuupäev/date 11.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

a) Teave krediitkahjude kohta

Järgmistes tabelites on kirjeldatud laenukahjumi hüvitise muutusi laenude ja ettemaksete vahel aruandeperioodi alguse ja lõpu vahel.

Laenud

	Allahindlus				Bruto laenujääk			
	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku
1 jaanuar 2018	7 423	5 632	41 383	54 438	3 073 167	236 845	103 582	3 413 594
Liikumised allahindluse mõjuga								
Liikumised:								
-Faasist 1 faasi 2	-744	744	0	0	-84 142	84 142	0	0
- Faasist 1 ja 2 faasi 3	-186	-612	798	0	-11 569	-10 536	22 105	0
- Faasist 2 ja 3 faasi 1	4 222	-2 661	-1 561	0	372 957	-364 921	-8 036	0
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad	4 919	0	0	4 919	890 284	0	0	890 284
Perioodi allahindluste vähenemine	-411	-525	-3 600	-4 536	-1 550 988	608 959	9 219	-932 810
Muutused ECL mõõtmismudeli eeldustes	-9 629	4 504	-623	-5 748	0	0	0	0
Kokku aruande perioodi liikumised allahindluste mõjuga	-1 829	1 450	-4 986	-5 365	-383 458	317 644	23 288	-42 526
Liikumised ilma kasumiaruande mõjuta								
Mahakandmised	0	0	-14 715	-14 715	0	0	-14 715	-14 715
31 detsember 2018	5 594	7 082	21 682	34 358	2 689 709	554 489	112 155	3 356 353

Selgitused

1. faas – 12 kuu ECL
2. faas – SICRI eluea ECL
3. faas – krediitkahjumiga positsioonide ECL

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Nõuded pankadele ja teistele krediitiasutustele

	Allahindlus				Bruto laenujääk			
	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku
1 jaanuar 2018	5	0	0	5	148 893	0	0	148 893
Liikumised allahindluse mõjuga								
Liikumised:								
-Faasist 1 faasi 2	0	0	0	0	0	0	0	0
- Faasist 1 ja 2 faasi 3	0	0	0	0	0	0	0	0
- Faasist 2 ja 3 faasi 1	0	0	0	0	0	0	0	0
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad	0	0	0	0	40 396	0	0	40 396
Perioodi allahindluste vähenemine	0	0	0	0	-80 077	0	0	-80 077
Muutused ECL mõõtmismudeli eeldustes	-1	0	0	-1	0	0	0	0
Kokku aruande perioodi liikumised allahindluste mõjuga	-1	0	0	-1	-39 681	0	0	-39 681
Liikumised ilma kasumiaruande mõjuta								
Mahakandmised	0	0	0	0	0	0	0	0
31 detsember 2018	4	0	0	4	109 212	0	0	109 212

Selgitused: 1. faas - 12 kuu ECL; 2. faas - SICRI eluea ECL; 3. faas - krediitkahjumiga positsioonide ECL

Laenud ja liisingud finantseerimisasutustele

	Allahindlus				Bruto laenujääk			
	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku
1 jaanuar 2018	37	52	0	89	12 653	1 424	0	14 077
Liikumised allahindluse mõjuga								
Liikumised:								
-Faasist 1 faasi 2	-2	2	0	0	-1 660	1 660	0	0
- Faasist 1 ja 2 faasi 3	0	0	0	0	0	0	0	0
- Faasist 2 ja 3 faasi 1	12	-12	0	0	540	-540	0	0
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad	33	0	0	33	14 382	0	0	14 382
Perioodi allahindluste vähenemine	-12	-2	0	-14	11 864	-612	1	11 253
Muutused ECL mõõtmismudeli eeldustes	34	-26	0	8	0	0	0	0
Kokku aruande perioodi liikumised allahindluste mõjuga	65	-38	0	27	25 126	508	1	25 635
Liikumised ilma kasumiaruande mõjuta								
Mahakandmised	0	0	0	0	0	0	0	0
31 detsember 2018	102	14	0	116	37 779	1 932	1	39 712

Selgitused: 1. faas - 12 kuu ECL; 2. faas - SICRI eluea ECL; 3. faas - krediitkahjumiga positsioonide ECL

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Laenud ja liisingud avalikule sektorile

	Allahindlus				Bruto laenujääk			
	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku
1 jaanuar 2018	6	0	0	6	79 623	0	0	79 623
Liikumised allahindluse mõjuga								
Liikumised:								
-Faasist 1 faasi 2	0	0	0	0	0	0	0	0
- Faasist 1 ja 2 faasi 3	0	0	0	0	0	0	0	0
- Faasist 2 ja 3 faasi 1	0	0	0	0	0	0	0	0
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad	7	0	0	7	15 490	0	0	15 490
Perioodi allahindluste vähenemine	0	0	0	0	-9 157	52	0	-9 105
Muutused ECL mõõtmismudeli eeldustes	-4	1	0	-3	0	0	0	0
Kokku aruande perioodi liikumised allahindluste mõjuga	3	1	0	4	6 333	52	0	6 385
Liikumised ilma kasumiaruande mõjuta								
Mahakandmised	0	0	0	0	0	0	0	0
31 detsember 2018	9	1	0	10	85 956	52	0	86 008

Selgitused: 1. faas – 12 kuu ECL; 2. faas – SICRI eluea ECL; 3. faas – krediitkahjumiga positsioonide ECL

Laenud äriklientidele

	Allahindlus				Bruto laenujääk			
	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku
1 jaanuar 2018	3 355	452	21 224	25 031	840 764	24 110	71 690	936 564
Liikumised allahindluse mõjuga								
Liikumised:								
-Faasist 1 faasi 2	-8	8	0	0	-2 781	2 781	0	0
- Faasist 1 ja 2 faasi 3	0	-22	22	0	0	-7 022	7 022	0
- Faasist 2 ja 3 faasi 1	2 262	-2 243	-19	0	298 700	-297 881	-819	0
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad	2 543	0	0	2 543	451 525	0	0	451 525
Perioodi allahindluste vähenemine	-192	-86	-973	-1 251	-1 109 174	672 220	352	-436 602
Muutused ECL mõõtmismudeli eeldustes	-6 854	4 757	-1 820	-3 917	0	0	0	0
Kokku aruande perioodi liikumised allahindluste mõjuga	-2 249	2 414	-2 790	-2 625	-361 730	370 098	6 555	14 923
Liikumised ilma kasumiaruande mõjuta								
Mahakandmised	0	0	-3 870	-3 870	0	0	-3 870	-3 870
31 detsember 2018	1 106	2 866	14 564	18 536	479 034	394 208	74 375	947 617

Selgitused: 1. faas – 12 kuu ECL; 2. faas – SICRI eluea ECL; 3. faas – krediitkahjumiga positsioonide ECL

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialed for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials I.S.
Kuupäev/date 11.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Faktooring äriklientidele

	Allahindlus				Bruto laenujääk			
	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku
1 jaanuar 2018	17	5	11 396	11 418	122 398	15 695	12 781	150 874
Liikumised allahindluse mõjuga								
Liikumised:								
-Faasist 1 faasi 2	-24	24	0	0	-24 823	24 823	0	0
- Faasist 1 ja 2 faasi 3	-4	0	4	0	-4 935	0	4 935	0
- Faasist 2 ja 3 faasi 1	2	-2	0	0	5 658	-5 658	0	0
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad	63	0	0	63	21 526	0	0	21 526
Perioodi allahindluste vähenemine	-4	0	-30	-34	19 743	-28 383	7 358	15 930
Muutused ECL mõõtmismudeli eeldustes	673	-2	-1 319	-648	0	0	0	0
Kokku aruande perioodi liikumised allahindluste mõjuga	706	20	-1 345	-619	17 169	-9 218	-2 423	5 528
Liikumised ilma kasumiaruande mõjuta								
Mahakandmised	0	0	-7 476	-7 476			-7 476	-7 476
31 detsember 2018	723	25	2 575	3 323	139 567	6 477	2 882	148 926

Selgitused

- 1. faas – 12 kuu ECL
- 2. faas – SICRI eluea ECL
- 3. faas – krediidikahjumiga positsioonide ECL

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Liising äriklientidele

	Allahindlus				Bruto laenujääk			
	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku
1 jaanuar 2018	1 031	2 605	3 152	6 788	501 062	158 457	9 354	668 873
Liikumised allahindluse mõjuga								
Liikumised:								
-Faasist 1 faasi 2	-358	358	0	0	-41 526	41 526	0	0
- Faasist 1 ja 2 faasi 3	-92	-417	509	0	-5 792	-2 188	7 980	0
- Faasist 2 ja 3 faasi 1	1 305	-251	-1 054	0	38 136	-34 958	-3 178	0
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad	869	0	0	869	133 135	0	0	133 135
Perioodi allahindluste vähenemine	-73	-171	-1 631	-1 875	-159 786	-64 656	2 338	-222 104
Muutused ECL mõõtmismudeli eeldustes	-1 456	-403	4 129	2 270	0	0	0	0
Kokku aruande perioodi liikumised allahindluste mõjuga	195	-884	1 953	1 264	-35 833	-60 276	7 140	-88 969
Liikumised ilma kasumiaruande mõjuta								
Mahakandmised	0	0	-2 778	-2 778	0	0	-2 778	-2 778
31 detsember 2018	1 226	1 721	2 327	5 274	465 229	98 181	13 716	577 126

Eluasemelaenud eraklientidele

	Allahindlus				Bruto laenujääk			
	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku
1 jaanuar 2018	2 370	2 498	3 474	8 342	1 104 095	33 255	7 245	1 144 595
Liikumised allahindluse mõjuga								
Liikumised:								
-Faasist 1 faasi 2	-329	329	0	0	-8 195	8 195	0	0
- Faasist 1 ja 2 faasi 3	-7	-143	150	0	-231	-1 131	1 362	0
- Faasist 2 ja 3 faasi 1	204	-117	-87	0	23 154	-19 832	-3 322	0
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad	952	0	0	952	142 908	0	0	142 908
Perioodi allahindluste vähenemine	-81	-248	-685	-1 014	-181 090	22 026	10 906	-148 458
Muutused ECL mõõtmismudeli eeldustes	-1 684	15	-1 132	-2 801	0	0	0	0
Kokku aruande perioodi liikumised allahindluste mõjuga	-945	-164	-1 754	-2 863	-23 454	9 258	8 946	-5 250
Liikumised ilma kasumiaruande mõjuta								
Mahakandmised	0	0	-379	-379	0	0	-379	-379
31 detsember 2018	1 425	2 334	1 341	5 100	1 080 641	42 513	15 812	1 138 966

Selgitused: 1. faas - 12 kuu ECL; 2. faas - SICRI eluea ECL; 3. faas - krediitkahjumiga positsioonide ECL

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Tarbis- ja kaardilaenu eraisikutele

	Allahindlus				Bruto laenujääk			
	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku
1 jaanuar 2018	104	5	599	708	15 911	298	875	17 084
Liikumised allahindluse mõjuga								
Liikumised:								
- Faasist 1 faasi 2	0	0	0	0	0	0	0	0
- Faasist 1 ja 2 faasi 3	0	-4	4	0	0	-28	28	0
- Faasist 2 ja 3 faasi 1	27	-4	-23	0	1 636	-1 569	-67	0
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad	57			57	8 354			8 354
Perioodi allahindluste vähenemine	-3	-3	-90	-96	-9 544	5 443	-212	-4 313
Muutused ECL mõõtmismudeli eeldustes	-51	78	-26	1	0	0	0	0
Kokku aruande perioodi liikumised allahindluste mõjuga	30	67	-135	-38	446	3 846	-251	4 041
Liikumised ilma kasumiaruande mõjuta								
Mahakandmised			-25	-25			-25	-25
31 detsember 2018	134	72	439	645	16 357	4 144	599	21 100

Muud laenu eraisikutele

	Allahindlus				Bruto laenujääk			
	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku
1 jaanuar 2018	14	2	64	80	1 247	244	374	1 865
Liikumised allahindluse mõjuga								
Liikumised:								
- Faasist 1 faasi 2	-4	4	0	0	-32	32	0	0
- Faasist 1 ja 2 faasi 3	0	-25	25	0	0	-50	50	0
- Faasist 2 ja 3 faasi 1	29	-26	-3	0	2 843	-2 830	-13	0
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad	34	0	0	34	2 496	0	0	2 496
Perioodi allahindluste vähenemine	-3	-14	-4	-21	-2 808	6 970	-58	4 104
Muutused ECL mõõtmismudeli eeldustes	-51	97	124	170	0	0	0	0
Kokku aruande perioodi liikumised allahindluste mõjuga	5	36	142	183	2 499	4 122	-21	6 600
Liikumised ilma kasumiaruande mõjuta								
Mahakandmised	0	0	-43	-43	0	0	-43	-43
31 detsember 2018	19	38	163	220	3 746	4 366	310	8 422

Selgitused

1. faas - 12 kuu ECL; 2. faas - SICRI eluea ECL; 3. faas - krediitkahjumiga positsioonide ECL

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialed for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials L.S.
Kuupäev/date 11.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Liising eraisikutele

	Allahindlus				Bruto laenujääk			
	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku	1. faas	2. faas	3. faas	Kokku
1 jaanuar 2018	484	13	1 474	1 971	246 521	3 362	1 263	251 146
Liikumised allahindluse mõjuga								
Liikumised:								
-Faasist 1 faasi 2	-19	19	0	0	-5 125	5 125	0	0
- Faasist 1 ja 2 faasi 3	-83	-1	84	0	-611	-117	728	0
- Faasist 2 ja 3 faasi 1	381	-6	-375	0	2 290	-1 653	-637	0
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad	361	0	0	361	60 072	0	0	60 072
Perioodi allahindluste vähenemine	-43	-1	-187	-231	60 072	0	0	60 072
Muutused ECL mõõtmismudeli eeldustes	-235	-13	-579	-827	-30 959	-4 101	3 250	-31 810
Kokku aruande perioodi liikumised allahindluste mõjuga	362	-2	-1 057	-697	25 667	-746	3 341	28 262
Liikumised ilma kasumiaruande mõjuta								
Mahakandmised	0	0	-144	-144	0	0	-144	-144
31 detsember 2018	846	11	273	1 130	272 188	2 616	4 460	279 264

Selgitused

1. faas – 12 kuu ECL
2. faas – SICRI eluea ECL
3. faas – krediitkajumiga positsioonide ECL

Laenud ja nõuded klientidele riskiklasside kaupa (bruto)

31.12.2017	Laenud ettevõtetele	Ettevõtete võlakirjad	Liisingud	Faktooring	Avalik sektor	Eluaseme-laenud	Muud eraisikute laenud	KOKKU
Madal riskiklass	216 668	5 150	122 931	5 145	74 374	818 705	10	1 242 983
Keskmine riskiklass	581 394	0	661 686	129 798	0	274 192	18 348	1 665 418
Kõrge riskiklass	59 659	0	114 530	2 476	0	45 228	0	221 893
Mittetöötavad laenud, töötavad ebatõenäoliselt laekuvad laenud	87 275	0	20 074	13 455	0	7 890	645	129 339
Kogunenud intressid	1 677	13	12 556	0	101	1 192	56	15 595
Periodiseeritud teenustasud	-770	0	-7 019	0	-15	-2613	-110	-10 527
KOKKU	945 903	5 163	924 758	150 874	74 460	1 144 594	18 949	3 264 701

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Võlgnevused tähtaegade kaupa tähtaegade kaupa

31.12.2017	Laenud ettevõtetele	Liising	Fak- tooring	Avalik sektor	Eluaseme -laenud	Muud eraisi- kute laenud	KOKKU
10<30 päeva	264	22 173	42	159	20 160	594	43 392
sh. Individuaalselt allahinnatud*	0	271	0	0	0	0	271
30<60 päeva	931	7 105	0	6	4 996	109	13 147
sh. Individuaalselt allahinnatud*	0	200	0	0	0	0	200
60<90 päeva	186	4 490	0	0	2 056	89	6 821
sh. Individuaalselt allahinnatud*	0	9	0	0	0	0	9
>90 päeva	27 720	8 477	0	0	7 009	602	43 808
sh. Individuaalselt allahinnatud*	14 889	1 546	0	0	0	0	16 435
Kogunenud intressid	41	3 550	0	5	82	6	3 684
Periodiseeritud teenustasud	-7	-288	0	0	-41	-4	-340
Kokku	44 024	47 533	42	170	34 262	1 396	127 427
Tagatiste õiglase väärtus	36 341	40 515	0	352	80 085	0	157 293

* sh. provisjon", s.t. tähendab peamist laenusummat, mitte seotud eraldise summat. Alla 10-päevase tähtajaga laenude eraldised on välistatud.

** Viivitusi maksetega 1-10 päeva peetakse tehniliseks. Viivislaenude ligikaudne summa 1-10 päeva on 31. detsembri 2017. aasta seisuga 50 miljonit eurot. Sellised laenud liigitatakse jooksvates finantsaruannetes tähtajaks tasumata ja allahindluseks.

b) Laenutagatiste teave

Laenude esmasel kajastamisel põhineb tagatise õiglase väärtus hindamistehnikatel, mida vastavat tüüpi tagatise korral tavapäraselt kasutatakse. Tagatiseks antava kinnis- ja vallasvara korral kasutatakse turuväärtust (või ostuhinda olenevalt sellest, kumb on väiksem). Tagatise väärtust peab perioodiliselt ümber hindama. Selle sagedus ja tingimused olenevad peamiselt sellest, kas kohustusi täidetakse või mitte, ja positsiooni suurusest. Eluasemekinnisvara väärtus arvestatakse perioodiliselt ümber, kasutades selleks indekseid.

Pank võtab arvesse garantiisid, mida väljastavad riik ja teised isikud, kes väljastavad riigigarantiidega võrdsustatud garantiisid (nt KredExi ja Maaelu Edendamise Sihtasutuse garantiid). Teiste isikute (eraisikud, juriidilised isikud) väljastatud garantiisid ja tagatise peetakse ebaolulisteks hoolimata sellest, et need riski maandavad, ning neid siinkohal ei kajastata.

Kui positsioon on tagatud mitut tüüpi tagatisega, siis kajastatakse selliseid tagatise nende likviidsuse järjekorras. Väärtpabereid, sularaha ja garantiisid käsitletakse kõige likviidsimate tagatistena. Neile järgnevad eluasemekinnisvara ja muu kinnisvara. Vallasvara nagu sõidukeid, seadmeid ja muud vara käsitletakse kõige vähem likviidsena.

Kõige sagedamini kasutatav tagatise tüüp on muu eluasemekinnisvara, mis moodustab 48,5% kontserni tagatud laenude portfelist.

Kontserni laenu klientidele

31. detsember 2018	Ärikliendid	%	Eraisikust kliendid	%	Finantseerimis-instituudid	%	Kokku	%
Tagatiseta laenud	719 672	41%	48 882	3%	10 196	26%	778 750	24%
Järgmiste tagatistega laenud:	1 040 005	59%	1 398 870	97%	29 516	74%	2 468 391	76%
- eluasemekinnisvara	46 362	3%	1 126 097	78%	1 375	3%	1 173 834	36%
- muu kinnisvara	498 064	28%	4 552	0%	5 360	13%	507 976	16%
- väärtpaberid	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
- garantiid	21 412	1%	2 462	0%	188	0%	24 062	1%
- muud varad	474 167	27%	265 759	18%	22 593	57%	762 519	23%
Kokku	1 759 677	100%	1 447 752	100%	39 712	100%	3 247 141	100%

Äriklientide laenu sisaldavad ka avaliku sektori laene.

Krediidikahjumiga laenu summa on kajastatud koos vastava tagatise väärtusega alltoodud tabelites. Krediidikahjumiga laenu on enamasti tagatud kinnis- ja vallasvaraga. Sellise tagatise väärtus on võrdne selle turuväärtusega (mitte likvideerimisväärtusega), mida ajakohastatakse pärast rikkumise tuvastamist.

Järgmises tabelis on esitatud teave laenu bilansilise maksumuse kohta, mille puhul kontsern ei võtnud arvesse eeldatavat krediidikahjumit, kuna tagatise väärtus ületab nende laenu koguväärtust.

31 Detsember 2018 (tuhandetes eurodes)

Laenu äriklientidele	603 469
Liising	4 906
Laenu	598 563
Laenu eraisikutele	22 816
Tarbija ja kaardilaenu	71
Liising	2 680
Hüpoteeklaenu	19 994
Muud laenu	72
Kokku laenu, mille tagatise väärtus ületab laenu koguväärtust	626 285

Krediidikahjumiga laenu

	Bruto	Allahindlus	Neto	Tagatise õiglase väärtus
Ärikliendid	90 974	-19 466	71 508	68 195
Eraisikud	21 181	-2 216	18 965	18 267
Kokku	112 155	-21 682	90 473	86 462

Alljärgnevalt on esitatud krediidiriski vähendamise ulatus krediidiriskiga laenu puhul, avalikustades tagatise väärtused varade kohta eraldi, kui tagatise väärtused on võrdsed riskipositsiooni bilansilise maksumusega või varadega, kui tagatise väärtused on väiksemad kui bilansiline väärtus.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialed for the purpose of identification only
Initialed/initials I.S.
Kuupäev/date 11.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Tagatiste mõju krediitkahjumiga varadele seisuga 31. detsember 2018 on järgmine:

	Ületagatud varad		Alatagatud varad	
	Tagatisvara bilansiline väärtus	Tagatisvara väärtus	Tagatisvara bilansiline väärtus	Tagatisvara väärtus
Laenud äriklientidele	61 940	177 176	29 034	6 256
Laenud eraisikutele	15 233	38 508	5 948	3 034
Kokku	77 173	215 684	34 982	9 289

Tagatise mõju laenudele, allahinnatud või mitte, seisuga 31. detsember 2018:

	Ületagatud varad		Alatagatud varad	
	Tagatisvara bilansiline väärtus	Tagatisvara väärtus	Tagatisvara bilansiline väärtus	Tagatisvara väärtus
Laenud äriklientidele	719 098	3 152 011	1 040 579	321 478
Laenud eraisikutele	1 244 331	3 155 255	203 421	154 540
Kokku	1 963 429	6 307 266	1 244 000	476 018

TURURISK

Kontsern võtab väikse tururiski positsiooni, mida võib käsitleda bilansiliste ja bilansiväliste positsioonidega seotud kahjumiriskina, mis tuleneb negatiivsetest muutustest sellistes turuparameetrites nagu valuutavahetuskursid (valuutarisk), intressimäärad (intressirisk), aktsiahinnad (aktsiarisk) või kaubahinnad (kaubarisk). Tururiski olulisim osa kontserni jaoks on intressirisk, teised riskid on vähem tähtsad.

Intressiriski hinnatakse baaspunkti väärtuse (BPV) meetodi abil, mis mõõdab mõju netorahavoogude väärtusele juhul, kui turuintressimäärades toimub ühe baaspunkti (0,01%) suurune muutus. Valuutariski hinnatakse avatud valuutapositsioonide arvutamise teel. BPV arvutusi tehakse regulaarselt ja esitatakse kontserni juhtkonnale, Markets and Treasury osakonnale ja ALMi osakonnale. Intressi- ja valuutariski piiratakse Luminori juhatuse ja nõukogu kehtestatud limiitidega ning tururiski osakond jälgib neid regulaarselt.

Tururiski mõõtmise meetodid

Kontsern keskendub peamiselt valuuta- ja intressiriski juhtimisele.

Intressiriski hinnatakse kui tulukõvera paralleelse muutuse mõju kogukohustiste ja koguvara vahe nüüdisväärtusele. Üldiselt on varadel pikemad tähtajad kui kohustistel, mis tekitab avatud intressipositsiooni tõttu riski. Seetõttu kasutatakse pikkade ja lühikeste tähtaegade vahe katmiseks pankadevahelist rahastust. Peale selle kasutatakse vastuvõetava intressiriski astme saavutamiseks ja hoidmiseks intressimäära vahetuslepinguid.

Valuutariski (edaspidi: FX) hinnatakse kui vastavas valuutas noteeritud varade ja kohustiste vahelist avatud positsiooni. Kõigi valuutade avatud positsioonid kontsernis on Luminori juhatuse ja nõukogu kehtestatud piirangutega reguleeritud ning neid jälgitakse iga päev.

VALUUTARISK

Kontserni peamine positsioon on seotud euroga (EUR) ja teiste valuutade positsioonid on ebaolulised. Kontsernis järgitakse konservatiivset lähenemist valuutariskile. Seda mõõdetakse Euroopa Keskpanga (EKP) kursside alusel eurodesse konverteeritud avatud valuutapositsioonide nimiväärtusena. Kontsern on kohustatud kehtestatud limiite järgima nii

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

päevasiseste kui ka üleöölaenude puhul. Mõned tehnilised kõrvalekalded liimistidest on lubatud ainult lühikest aega, kui teenindatakse kliente. Kontsernis on kinnitatud USA dollarite, muude valuutade summa, muude valuutade maksimumsumma ja valuutade kogusumma liimidid.

Kontserni valuutariski positsioon:

Valuuta	31 Detsember 2018	31 Detsember 2017
USD	-49	-108
Maksimaalne muud valuutad	52	33
Muude valuutade summa	303	77
Kokku	254	-31

Tundlikkus valuutariski suhtes

FX-risk on piiratud avatud FX-positsioonidega. FX-riski tundlikkuse arvutamiseks konverteeritakse kõik avatud positsioonid võimaliku kahjumi summadesse, st avatud FX-positsioonid korrutatakse võimaliku FX-kursi muutusega. Kontsernis on see näitaja 5,4% kõigi valuutade puhul ja selle arvutamiseks kasutatakse VaR-meetodit, mis põhineb 99% usaldusnivool ja 10-päevasel hoiuperioodil. Analüüsitud andmed hõlmavad 2008.–2009. aasta majanduskriisi ja kujutavad endast vähemalt viit aastat FX-määrade arengus.

FX-riski tundlikkuse arvestamine näitab, et selle mõju kontsernile 2018. aastal oli ebaoluline.

INTRESSIRISK

Intressiriski peamine allikas kontserni jaoks on ümberhinnastamise risk – see on risk, mis on seotud ajastuse ebakõladega bilansiliste ja bilansiväliste positsioonide varade ja kohustiste tähtaegades ja ümberhinnastamises. Luminori tururiski põhimõtete kohaselt on intressirisk BPV osas piiratud, st muutus netorahavoogudes (vahed) ühe baaspunkti suuruse (0,01%) paralleelse muutuse korral turuintressimäärades. Luminori juhatus ja nõukogu kinnitavad eraldi pangandus- ja kauplemistevõime liimid ning erinevate valuutade liimidid: EUR, USD, NOK ja kõik muud valuutad. Koguriskipositsiooni arvutamiseks leitakse iga valuuta BPV koondsumma olenemata sellest, kas iga üksiku valuuta kogupositsioon on lühike või pikk, st positsioonide tasavõrre arvamine valuutade vahel ei ole lubatud. Intressiriski põhiosa tuleneb eurodes nomineeritud positsioonidest. Derivaatide kasutamine on üheks suurimaks intressiriski osaks, täiendav info lisas 1.

Intressimäärade muutused ei pea kõigil ajavahemikel samad olema. Erinevatest ajavahemikest tulenevate riskipositsioonide piiramiseks määratakse kõigile neist nn puudujääkide liimidid. Iga ajavahemiku jaoks määratud liimit määratletakse vastavale valuutale eraldatud kogu BPV liimidi osakaaluna. Kõigi kuni üheaastaste ajaperioodide liimit on 100% kogu BPVst, 1–2-aastaste vahemike korral on see 120% kogu BPVst ja kõigi kaht aastat ületavate ajavahemike korral on liimit 150% kogu BPVst.

Kontserni BPV positsioon valuutade kaupa pangandus- ja kauplemistevõimes:

Valuuta	31. detsember 2018	31. detsember 2017
EUR	2 294	-10 685
USD	1 273	1 368
NOK	239	244
Muud valuutad	312	-41

Tundlikkus intressiriski suhtes

Intressiriski positsioon ei tohi ületada Luminori juhatuse ja nõukogu kinnitatud BPV liimite. Eeldades, et paralleelne muutus turukõveras on 200 baaspunkti, korrutatakse intressiriski tundlikkuse arvutamiseks kogu BPV positsioon intressimäärade

muutusega. Eelnimetatud tulukõveras toimunud muutuse mõju kontserni omakapitalile ja kasumile või kahjumile tuhandetes eurodes kirjeldab all olev tabel:

	31 detsember 2018	31 detsember 2017
Omakapital	824	1 323
Kasum/Kahjum	1 294	0

AKTSIA- JA KAUBARISK

Kontsernil ei ole kauba ega kapitaliinstrumentidega seotud avatud positsioone ja muutused kauba- või aktsiahindades teda ei mõjuta. Kontsern ei kauple aktsiatega endale tulude teenimiseks.

LIKVIIDSUSRISK

Likviidsusrisk tähendab riski, et kontsern ei suuda oma finantskohustisi õigel ajal täita, ja riski, et kontsern kannab kahju finantsressursside järsu vähenemise tõttu (nt finantskriis võib põhjustada viivituse sissetulevate maksete laekumises) või refinantseerimiseks mõeldud uute ressursside hinnatõusu tõttu. Likviidsusriski realiseerumise tagajärjeks võib olla suutmatus täita hoiustajate ees olevaid tagasimaksekohustusi ja laenukohustisi. Kontsern kasutab likviidsusriski mõõtmiseks ja kontrollimiseks mitmeid likviidsuse jälgimise ja kontrollimise parameetreid, sealhulgas likviidsuskattekindrajat (LCR), stabiilse netorahastamise kordajat (NSFR) ja sisemisi likviidsuslimiite.

Likviidsusriski juhitakse selliselt, et lepinguliste kohustuste täitmise võime oleks pidevalt tagatud. Kontsern on välja töötanud varajase hoiatuse indikaatorite kogumi, mis võimaldab likviidsuskriisi õigel ajal tuvastada, ja talitlus- ja rahastuspidevuse kavade kontserni likviidsuse juhtimiseks turuhäirete ajal. Likviidsusriski juhtimise strateegiat uuendatakse vähemalt kord aastas või pärast olulisi muutusi sise- või väliskeskkonnas, milles kontsern tegutseb.

Likviidsusriski juhtimise protsess

Likviidsusriski juhtimiseks kasutatakse kolme kaitseliini.

- Esimene kaitseliin koosneb kontserni Treasury & ALMi funktsioonist (TALM) ja ärivaldkondadest. TALM vastutab likviidsuse igapäevase juhtimise ja vahendite ülekande hinnakujunduse (FTP) eest. Selleks et tagada rahastus olukorras, kus Luminor vajab kiiresti sularaha ja tavalistest rahastusallikatest ei piisa, on Luminoril likviidsuspuhver, mis koosneb keskpangas asuvast sularahast ja kvaliteetsetest väärt-paberitest, mida saab kiiresti müüa või rahastamistehingutes tagatisena kasutada.
- Tururiski osakond tegutseb teise kaitseliinina ja vastutab likviidsusriski sõltumatu järelevalve eest.
- Kolmandasse kaitseliini kuulub kontserni siseauditi osakond, mis vastutab esimese ja teise kaitseliini sõltumatu järelevalve eest.

Likviidsusriski juhtimine on jagatud pikaajaliseks (1 aasta) ja lühiajaliseks (1 nädalast kuni 3 kuuni) riskijuhtimiseks ning päevasiseseks likviidsusjuhtimiseks. Lühiajalise likviidsusriski juhtimise eesmärk on rahuldada igapäevane vajadus vahendite järele, et tagada EKP reservi- ja likviidsusnõuete järgimine ning sisemiste likviidsuslimiitide täitmine. Lühiajaline likviidsus säilitatakse igapäevase likviidsusseisundi ja rahastamise jälgimise ning asjakohaste finantsinstrumentidega kauplemise teel. Pikaajalist likviidsusriski juhtimist toetab hinnanguliste tulevaste rahavoogude analüüsimine, arvestades hoiuste ja laenuportfelli kasvu ning võimalikke refinantseerimise allikaid.

Likviidsusriski hindamiseks analüüsitakse likviidsuspuudujääki, arvestades seejuures rahavoogude tähtaegu. Likviidsusriski piiramiseks kehtestatakse likviidsuspuudujäägile sisemised limiidid. Sellise limiidi kasutamist jälgitakse regulaarselt ning kontserni eri juhtorganeid teavitatakse sellest.

Likviidsuspuudujäägi arvutamiseks analüüsitakse kontserni netorefinantseerimise seisundit ühe nädala, ühe kuu ja kolme kuu vaates, kasutades selleks „tavapärase äritegevuse“ meetodit. Likviidseid varasid ja lühiajalisi kohustusi arvestatakse vastavate perioodide (1 nädalast kuni 3 kuuni) likviidsuspuudujäägi arvutamises.

Likviidsuskattekindluse (LCR) võrdub krediitdasiutuse likviidsuspuuhvi suhtega tema likviidsete vahendite netoväljavoolu 30 kalendripäeva pikkuse stressiperioodi jooksul ja seda väljendatakse protsendina. Kuna Leedu, Läti ja Eesti kuuluvad kõik Euroopa Liitu, siis rakendub LCR üleeuroopalise nõudena ka kontsernile. LCRI miinimumlimiit on 100%, aga kontsernil on piisav puhver ja ta hoiab oma suhtarvu kõrgemana. LCRI eesmärk on suurendada kontserni likviidsusriski profiili lühiajalist vastupidavust ja see nõuab selliste riskivabade varade hoidmist, mida saab turgudel kergesti realiseerida selleks, et teha nõutavad väljaminevad maksed sissetulevatest maksetest sõltumata 30-päevase kriisiperioodi jooksul ilma keskpanga toetuseta.

Kontserni peamiste bilansikirjete likviidsusriski analüüs järelejäanud tähtaja järgi:

Bilansiline väärtus (tuhandetes eurodes) 31.12.2018	Nõudmiseni ja vähem kui 1 kuu	1–3 kuud	3–12 kuud	1–5 aastat	Üle 5 aasta	KOKKU
Raha ja hoiused keskpankades	701 963	0	0	0	0	701 963
Hoiused teistes krediitdasiutustes	69 297	1 373	38 415	123	0	109 208
Tuletisinstrumendid	0	0	0	2 318	12	2 330
Finantsvarade õiglane väärtus muutustega läbi kasumiaruande	0	0	0	0	4 356	4 356
Laenud	51 489	97 398	383 761	1 403 372	1 276 768	3 212 788
Varad kokku	822 749	98 771	422 176	1 405 813	1 281 136	4 030 645
Tuletisinstrumendid	0	0	0	2 312	0	2 312
Krediitdasiutuste laenud ja hoiused	5 907	6 000	849 635	610 443	0	1 471 985
Klientide hoiused	1 256 959	204 172	240 841	21 021	1 557	1 724 550
Emiteeritud võlakirjad	0	0	0	351 235	0	351 235
Kohustised kokku	1 262 866	210 172	1 090 476	985 011	1 557	3 550 082
Omakapital						
Netofinantsvarad / (kohustised)	-440 117	-111 401	-668 300	420 802	1 279 579	480 563
Tagasivõetamatud ja tagasivõetavad bilansivälised kohustused	204 277	47 489	154 789	43 775	32 806	483 136
Likviidsusrisk	-644 394	-158 890	-823 089	377 027	1 246 773	-2 573
Lepinguliste kohustuste diskonteerimata rahavood:						
Tuletisinstrumendid	0	0	0	2 312	0	2 312
Krediitdasiutuste laenud ja hoiused	5 907	5 999	850 557	616 577	0	1 479 040
Klientide hoiused	1 257 011	204 360	242 336	21 329	1 737	1 726 773
Emiteeritud võlakirjad	0	0	5 250	360 500	0	365 750
Kohustised kokku	1 262 918	210 359	1 098 143	1 000 718	1 737	3 573 875

Peamine finantseerimine tuleb hetkel omanikelt. Finantseerimist pakuvad kaks emapanka sündikaatlaenu vormis, kus iga emapank annab 50%. Vastavalt lepingu tingimustele on olemas kaks mitmevaluutaga uuenevat likviidsuslaenu – A ja B. Rahastus A on lühiajaline rahastamine (kuni 364 päeva), mis on mõeldud likviidsusvajaduste rahastamiseks, B-rahastus on pikaajaline rahastamine (kuni 4 aastat alates lepingu sõlmimise kuupäevast) on mõeldud laenuvõtmise rahastamiseks.

2019. aastal lõppevad rahastamisvahendid makstakse tagasi või pikendatakse vastavalt lepingutingimustele ja Luminori rahastamisvajadustele. Võttes arvesse Luminori plaani saada iseseisvaks finantseerimisasutuseks, asendatakse emaettevõtte rahastamine järk-järgult teiste rahastamisallikatega – klientide hoiustest kuni kapitaliturgude kaudu saadud rahastamiseni.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Bilansiline väärtus (tuhandetes eurodes) 31.12.2017	Nõudmiseni ja vähem kui 1 kuu	1–3 kuud	3–12 kuud	1–5 aastat	Üle 5 aasta	KOKKU
Raha ja hoiused keskpankades	199 250	0	0	0	0	199 250
Nõuded teistele krediidi asutustele	92 833	37 647	18 413	0	0	148 893
Tuletisinstrumendid	0	1	3	4 073	84	4 161
Finantsvarade õiglase väärtus muutustega läbi kasumiaruande	0	0	0	0	4 526	4 526
Laenud ja nõuded	440 004	37 089	1 154 725	637 765	951 418	3 221 001
Varad kokku	732 087	74 737	1 173 141	641 838	956 028	3 577 831
Tuletisinstrumendid	0	0	5	4 073	84	4 162
Krediitiasutustele laenud ja hoiused	59 611	80 002	546 018	711 878	0	1 397 509
Võlgnevus klientidele	1 316 947	104 789	215 849	10 999	14	1 648 598
Emiteeritud võlakirjad	0	0	0	65 007	0	65 007
Kohustised kokku	1 376 558	184 791	761 872	791 957	98	3 115 276
Omakapital						
Netofinantsvarad / (kohustised)	-644 471	-110 054	411 269	-150 119	955 930	462 555
Tagasivõetamatud ja tagasivõetavad bilansivälised nõuded ja varad	168 200	0	0	0	0	168 200
Tagasivõetamatud ja tagasivõetavad bilansivälised kohustused	290 744	12 243	100 974	113 329	19 247	536 537
Likviidsusrisk	-767 015	-122 297	310 295	-263 448	936 683	94 218

Stabiilse netorahastamise kordajat (NSFR) määratletakse kui saadaoleva stabiilse rahastuse summa ja vajamineva stabiilse rahastamise summa suhet ühe aasta jooksul. NSFR-i miinimumnõue on 100%, aga kontsernil on piisav puhver ja ta hoiab oma suhtarvu kõrgemana.

Kontserni likviidsusparameetrid

Likviidsusparameeter	31. detsember 2018	31. detsember 2017
1 nädala likviidsuspuudujääk	658 miljonit eurot	404 miljonit eurot
1 kuu likviidsuspuudujääk	591 miljonit eurot	349 miljonit eurot
3 kuu likviidsuspuudujääk	361 miljonit eurot	202 miljonit eurot
Likviidsuskattekoraja	232%	112%
Stabiilse netorahastamise kordaja	122%	105%

Bilansivälised kirjed

Nominaalsete bilansiväliste kirjete analüüs allesjäänud tähtaja järgi on järgmine:

(tuhandetes eurodes)	Kuni 1 kuu	1 kuni 3 kuud	3 kuni 12 kuud	1 kuni 5 aastat	Üle 5 aasta	Kokku
Laenu andmise kohustused	6 305	14 394	119 346	43 382	32 761	216 188
Kapitalirendi andmise kohustused	31 294	30 975	33 532	393	45	96 239
Finantsgarantiid	165 401	0	0	0	0	165 401
Akreditiivid	1 277	2 120	1 911	0	0	5 308
Kokku	204 277	47 489	154 789	43 775	32 806	483 136

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialed for the purpose of identification only
Initiaalid/initials I.S.
Kuupäev/date 11.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Likviidsuspuhvri ja tagatise juhtimine

Kontsernil on DNB Bank ASA ja Nordea Bank Abp aktsionäridega rahastamisleping. See vähendab märkimisväärselt rahastamise likviidsusriski realiseerumise tõenäosust, mille võivad põhjustada hoiuste väljavool, hulgirahastamise risk (raha ülekandmine järgmisse emissiooni), bilansiväliste kohustustega seotud ootamatud väljaminekud ja õigusriskid (nt emissiooni ei saa õiguslike piirangute tõttu korraldada). Kuna kontserni suund on suurendada omarahastuse osakaalu ja mitte sõltuda aktsionäride toetusest, siis luuakse rahastusbaasi mitmekesistamiseks muid rahastamisallikaid või need on juba loodud.

Kontsern osaleb EKP eurosüsteemi avaturutehingutes. Eelkõige kasutab kontsern EKP suunatud pikemaajaliste refinantseerimisoperatsioonide (TLTRO) süsteemi. Lisaks saadakse oluline osa rahastusest jae- ja äriklientide hoiustest. Kontsern on juba emitteerinud 350 miljoni euro eest kõrgema järguga võlakirjad ja kaalub selle summa suurendamist tulevikus, mis muudaks rahastuse saamise võimalused veelgi mitmekesisemaks.

Peamine likviidsuspuhver on keskpangas olev kontserni Targeti allkonto, kus 2018. aasta lõpu seisuga oli kontsernil 0,70 miljardit eurot. Seda puhvrit saab vajaduse korral igal ajal kasutada.

Riskikontsentratsioon

Riigirisk on risk, et teatud riigis toimuval sündmusel võib olla kontsernile otsene negatiivne mõju kontserni väärtuse vähendamise tõttu või kaudne mõju seeläbi, et võlgnik ei ole võimeline täitma oma kohustusi kontserni vastu. Üldiselt kuuluvad selliste sündmuste hulka riigi tasandil olulised sündmused nagu maksejõuetuse tekkimine ja restruktureerimised; poliitilised sündmused nagu valimistulemuste vaidlustamine; valuutaliikumise piirangud; valuuta mittekonverteeritavus turul; majanduslik mõjutatus muudest sündmustest nagu riigi maksevõimetus või piirkondlikud rahutused; panga- ja valuutakriisid ning looduskatastroofid.

Pank kehtestab iga riigi kohta riigilimiidi. Kõigi konkreetse riigi residentide (pangad, juriidilised isikud, eraisikud, ametivõimud) kogurisk ei tohi riigilimiiti ületada. Eri riikide kohta kehtestatud limiidid võivad sõltuda erinevatest asjaoludest, näiteks riigi sise- ja välisreitingutest.

Varade ja kohustiste geograafiline jaotumine

31.12.2018 (tuhandetes eurodes)	Sularaha -jäägid*	Laenud ja nõuded klientidele	Nõuded emaette- võtjale, tagatiseks antud	Muud varad	Varad kokku	Krediidas- utuste laenud ja hoiused	Klientide hoiused	Emi- teeritud võlakirja- d	Muud kohustised	Kohustised kokku
Eesti	702 977	3 115 511	0	34 282	3 852 770	9 200	1 580 694	0	35 969	1 625 863
Norra	43 341	1 707	0	0	45 048	624 321	1 994	0	0	626 315
Rootsi	330	3 108	0	0	3 438	624 321	4 970	0	0	629 291
Ühend- kuningriik	0	2 182	0	0	2 182	0	1 212	351 235	0	352 447
Soome	59 834	15 133	0	2 330	77 297	24	71 008	0	2 312	73 344
Läti	2	42 983	0	0	42 985	91 438	955	0	0	92 393
Leedu	2	575	0	0	577	122 680	1 190	0	0	123 870
Muud	4 686	31 589	0	0	36 275	0	62 527	0	0	62 527
KOKKU	811 172	3 212 788	0	36 612	4 060 572	1 471 984	1 724 550	351 235	38 281	3 586 050

* Sularahajäägid koos keskpanga laenudega ja nõuetega krediitiasutustele

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialed for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials 1.S.
Kuupäev/date 11.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

31.12.2017 (tuhandetes eurodes)	Sularaha- jäägid*	Laenud ja nõuded klientidele	Nõuded emaette- võtjale, tagatiseks antud	Muud varad	Varad kokku	Krediidias- utuste laenud ja hoiused	Klientide hoiused	Emi- teeritud võlakirjad	Muud kohustised	Kohusti- sed kokku
Eesti	201 607	3 087 599	0	26 445	3 315 651	36 348	1514 912	65 007	21 383	1 637 650
Soome	79 337	16 763	0	1 693	97 794	1	15 382	0	2 538	17 921
Norra	18 561	1 423	37 647	0	57 631	628 966	2 323	0	0	631 289
Hiina	7 247	94	0	0	7 341	0	100	0	0	100
Rootsi	1 150	6 331	0	0	7 481	636 262	5 461	0	0	641 723
Läti	673	55 387	0	0	56 061	14 709	1 581	0	0	16 290
Muud	1 919	53 404	0	0	55 323	81 223	108 838	0	14	190 076
KOKKU	310 496	3 221 001	37 647	28 138	3 597 282	1 397 509	1 648 698	65 007	23 935	3 135 049

* Sularahajäägid koos keskpanga laenudega ja nõuetega krediidiasutustele

Majandussektorid

Järgmistes tabelites on toodud klientidele antud laenud nende bilansilises jääkmaksumuses meie vastaspoolte majandussektorite järgi liigitatuna.

Keskpangale, krediidi asutustele ja klientidele antud raha ja laenud

Kontsern	31.12.2018	31.12.2017*
Pangandus	852 362	310 495
Põllumajandus	182 429	141 159
Energia- ja veevarustus, jäätmekäitlus	46 466	69 475
Tootmine	233 602	242 494
Vahendus	326 731	365 640
Eraisikud	1 440 657	1 412 879
Laomajandus	0	95 705
Avalik sektor	117 921	55 051
Hotellid, restoranid, SPA	5 589	12 929
Kinnisvara	404 680	351 103
Transport	198 000	105 350
Muud teenused	215 522	407 847
Kogunenud intress	-	15 595
Periodiseeritud teenustasud	-	-10 527
Allahindlused	-	-43 699
Kokku	4 023 959	3 531 496

* Ei sisalda tagatisena panditud nõudeid emaettevõttele summas 37 647 tuhat eurot. Lisateave on saadaval lisas 1.

OPERATSIOONIRISK

Aasta jooksul pärast ühinemist jätkas Luminor strateegiliste tegevuste ja eesmärkide saavutamise, muutes selleks omandistruktuuri ja mõtteviisi. Kuna 2018. aastal asetati Balti panganduses suuremat rõhku rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise valdkonnale, oli Luminori prioriteet tugeva sisekontrolli ja nõuetekohase riskikäitumise kehtestamine.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialed for the purpose of identification only
Initialed/initials I.S.
Kuupäev/date 11.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Luminori kontserni operatsiooniriski osakond on sõltumatu kontrollifunktsioon teises kaitseliinis. See tegeleb operatsiooniriski juhtimise, infoturbe, füüsilise turbe ja isikuandmete kaitsega.

Operatsiooniriski juhtimist Luminoris reguleerib operatsiooniriski poliitika ja kasutatakse vahendeid, mille peamine eesmärk on hoida operatsioonirisk madalal tasemel ja vähendada ootamatuid kahjusid riskijuhtimise teel. Iga juht ja protsessi eest vastutaja on kohustatud oma valdkonna tegevustega seotud riske juhtima ja juurutama nõuetekohase riskijuhtimise kultuuri oma aruandlusahelas.

Luminoris toimunud operatsiooniriski juhtumitest teavitatakse ja need registreeritakse operatsiooniriski juhtumite andmebaasis ning neid jälgitakse pidevalt. Operatsiooniriski juhtumite andmebaas kujutab endast väärtuslikku teabeallikat juhtimisaruandluse, ärimõjuhinnaangute, iga-aastaste riskikontrolli enesehindamiste ja sisemiste stressitestide tegemise jaoks, mis kõik on Luminori operatsiooniriski juhtimise raamistiku olulised osad.

Infoturbe on riskijuhtimise lahutamatu osa, kuna Luminor püüab pakkuda turu parimaid digitaalseid teenuseid ja olla esimene, kes uute lahendustega välja tuleb. See nõuab info- ja kommunikatsioonitehnoloogia süsteemide ulatuslikku kasutamist äriprotsesside võimaldamiseks ja automatiseerimiseks. Infoturbeprotsesside eesmärk Luminoris on kaitsta teavet juhusliku või pahatahtliku avalikustamise, muutmise või hävitamise eest; järgida infoturbele kehtestatud regulatiivseid, seadusandlikke ja lepingulisi nõudeid. Isikuandmete kaitse üldmääruse (GDPR) nõuete järgimiseks on Luminor kehtestanud andmekaitsemetriku funktsiooni ja uuendanud vajalikke sise-eeskirju ning tehnilisi ja korralduslikke meetmeid. Kõiki töötajaid olenemata nende tasemest koolitatakse pidevalt infoturbe ja andmekaitse valdkonnas, et tagada nende teadlikkus seotud riskidest ja vajalikest meetmetest.

Luminori juhtkonda hoitakse operatsiooniriski olukorraga kursis perioodiliste ja nõudmisel koostatud riskiaruannete kaudu, mis kajastavad iga-aastase riskikontrolli enesehindamise ja stressitestide tulemusi. Juhtkonnale esitatavad aruanded kajastavad olulisemaid kontserniüleseid operatsiooniriske, vastavaid parandusmeetmeid ja põhjalikku kvalitatiivset hinnangut. Iga-aastaste operatsiooniriski stressitestide analüüsid aitavad juhtkonnal mõista Luminori nõrku kohti ja nende ulatust ning neid strateegilises planeerimises arvestada.

Luminori kindlustuskaitse on operatsiooniriski juhtimise lisaelement. Kindlustuslepingud piiravad soovimatute juhtumite tagajärgi, mis võivad ilmned a kehtestatud turvaprotseduuridest ja riskimaandamise meetoditest hoolimata. Kindlustusprogramm katab ka Luminori tegevusega seotud õiguslikud kohustused.

KAPITALIJUHTIMINE

Kontserni regulatiivne kapital sisaldab Tier 1 kapitali, mis sisaldab tavalisi aktsiaid, ülekursi, kohustuslikku reservi, eelmiste perioodide jaotamata kasumit, auditeeritud aruande aasta kasumit miinus immateriaalne põhivara, kinnisvara investeringute ümberhinnangutest tulenev kasum ning aruande aasta kahjum (kui on kahjum).

Riski katmiseks lähtutakse kapitali arvutamisel ja jaotamisel Euroopa Liidu kapitalinõuete direktiivi IV paketi ja kapitalinõuete määrusest ning kohalikest õigusaktidest. Kontserni eesmärgid kapitalijuhtimises on järgmised:

- vastavus Luminori kontserni pikaajalisele strateegiale (seahulgas kontserni riskivalmidus) ja dividendipoliitikale;
- äriliste eesmärkide saavutamise võime;
- sisemiste ja väliste kapitaliseerituse eesmärkide (kapitali adekvaatsuse) saavutamine;
- piisav ja asjakohane kapitali struktuur, mis pingeliste sündmuste korral vastu peaks.

Kapitali adekvaatsust hinnatakse kord kvartalis riskijuhtimise ja kapitali adekvaatsuse avalikustamise (*Pillar 3*) aruannet reguleerivate teabejuhiste kohaselt.

Kontserni regulatiivne kapital on jagatud kaheks tasemeks:

- 1. taseme põhiomavahendite (CET 1) kapital koosneb lihtaktsiastest, ülekursist, eelmise majandusaasta jaotamata kasumist, akumulieeritud muust koondkasumist, muudest reservidest, usaldusväärse hindamise kohastest täiendavatest väärtuse korrigeerimistest, millest on maha arvatud immateriaalne vara, edasilükkunud tulumaksuvara ja muu;
- 2. taseme kapital koosneb akumulieeritud muu koondkasumiga seotud üleminekulistest korrigeerimistest (Kontsernil polnud 31 detsember 2018 ja 31 detsember 2017 seisuga 2. taseme kapitali).

Kontserni kapitalijuhtimise kvantitatiivne informatsioon on esitatud all olevas tabelis (tuhandetes eurodes):

	31. detsember 2018	31. detsember 2017
OMAVAHENDID		
1. ESIMESE TASEME OMAVAHENDID	464 842	445 165
1.1. ESIMESE TASEME PÕHIOMAVAHENDID	464 842	445 165
1.1.1. Kapitaliinstrumentid, mis on aktsepteeritavad esimese taseme põhiomavahenditena	411 518	411 518
Sissemakstud kapitaliinstrumentid	9 376	9 376
Ülekurs	402 141	402 141
1.1.2. Jaotamata kasum	56 063	37 609
1.1.3. (-) Muu immateriaalne põhivara	-2 965	-4 226
1.1.4 Muud reservid	664	291
1.1.5 Esimese taseme põhiomavahendite korrigeerimised tingituna usaldatavusfiltritest	-14	-25
1.1.6 Esimese taseme põhiomavahendite kapitali elemendid või mahaarvamised – muud	-423	-2

EKP poolt 2018. aasta kapitali käsitlevas otsuses kehtestatud usaldatavusnõuded. 2018. aasta otsuse kohaselt peab Luminori kontsernil olema kapital, mis ületab 11,3% CET1st ja 14,8% kogukapitalist. Otsus sisaldab järgmisi kogukapitali ja CET1 puudutavaid osi:

	Kogukapital	CET1
Minimaalne 1. samba nõue	8.0 %	4.5 %
2. samba nõue	1.3 %	1.3 %
O-SII (muu süsteemselt oluline ettevõtja) puhver	2.0 %	2.0 %
Kapitali konserveerimise puhver	2.5 %	2.5 %
Süsteemse riski puhver*	1.0 %	1.0 %
Vastutsüklikiline puhver	-	-
Regulatiivsed nõuded kokku	14.8 %	11.3 %

*Eestis kehtib Luminorile kohaliku seadusandja kehtestatud 1,0-protsendiline süsteemse riski puhver. Luminori kontserni tasandil arvutatakse 0,3%, mis ümardatakse konservatiivselt ülespoole.

Peale selle on Luminoril 2. samba kapitalisuunis 1,0%.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialed/initials I.S.
Kuupäev/date 11.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Minimaalsete kapitalinõuete regulatiivsete suuniste kohaselt peavad kontsernil olema omavahendid, mis ületavad igal ajal kapitalinõuete summat järgmiste riskide suhtes:

- krediidirisk;
- tururisk;
- operatsioonirisk.

Nende eeskirjade kohaselt kasutab kontsern krediidiriski minimaalse kapitalinõude arvestamiseks standardmeetodit. Pank ei kasuta VaRi ega muid tururiski kapitalinõude arvestamise sisemudeleid ja rakendab operatsiooniriski kapitalinõude arvutamiseks põhinäitajate meetodit.

Riskiga kaalutud varasid mõõdetakse riskikaalude alusel, mis vastavad iga vara ja vastaspoole olemusele, arvestades riski maandamiseks sobivaid tagatiseid ja garantiisid. Sarnast meetodit kasutatakse mõningate kohandustega ka bilansiväliste positsioonide suhtes.

Kontsern vaatab üle ja korrigeerib riskide tuvastamise ja juhtimise põhimõtteid ja kordasid vähemalt kord aastas vastavalt kontserni tegevuses ja finantsseisundis toimunud muutustele. Muudatused ja ajakohastamised tehakse enamasti iga-aastase sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi käigus, kui olulisi riske tuvastatakse või hinnatakse (ümber).

Kontsern järgis aruandeperioodil kõiki väliselt kehtestatud kapitalinõudeid ning tegelikud kapitali suhtarvud olid järgmised:

Kapitali suhtarvud

Positsioon	2018	2017
Esimese taseme põhiomavahendite suhtarv	18,76%	17,69%
Esimese taseme omavahendite suhtarv	18,76%	17,69%
Koguomavahendite suhtarv	18,76%	17,69%

TEGEVUSE JÄTKUVUS

Panga ja kontserni juhtkond on veendunud edasise tegevuse stabiilsuses ja tasakaalustatuses ning on seetõttu selle raamatupidamise aastaaruande koostanud tegevuse jätkuvuse põhimõttel.

6. NETO INTRESSITULU

(tuhandetes eurodes)	2018	2017
Intressitulu		
Intressitulu efektiivse intressimäära meetodil:		
Laenud korrigeeritud soetusmaksumuses	51 974	18 668
Deposiidid teistes pankades	824	2
Kokku efektiivse intressimääraga arvatud intressitulu	52 798	18 670
Muu samalaadne tulu		
Tulu kapitalirendi lepingutest	29 245	11 540
Muu intress	215	0
Negatiivne intress intressi kandvatel kohustistel	1	824
Kokku muu samalaadne tulu	29 461	12 364

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials J.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Intressitulu ja muu samalaadne tulu kokku	82 259	31 034
Intressikulu ja muu samalaadne kulu		
Krediitiasutustelt	6 791	1 292
Tähtajalised ja muud hoiused	2 839	1 344
Negatiivne intress intressi kandvatel varadel	1 777	850
Tuletisinstrumendid	299	0
Muu	596	336
Intressikulu ja muu samalaadne kulu kokku	12 302	3 822
Neto intressitulu	69 957	27 212

7. NETO KOMISJONI- JA TEENUSTASUTULU

(tuhandetes eurodes)	2018	2017
Komisjoni- ja teenustasutulu		
Krediitilepingud*	5 866	1 050
Tehingutasud	5 578	2 599
Vahendustasud	2 088	742
Varahaldus	4 392	1 103
Muud**	1 624	35
Kokku Komisjoni- ja teenustasutulu	19 548	5 529
Teenustasu ja vahendustasukulu	-4 545	-1 119
Neto Komisjoni- ja teenustasutulu	15 003	4 410

Neto Komisjoni- ja teenustasutulu segmentide jaotus:

(tuhandetes eurodes)	2018	2017
Korporatiivne pangandus	6 170	1 224
Äriklendid	2 355	1 332
Majapidamised	6 678	1 612
Privaatpangandus	495	95
Muu	-695	147
Neto teenustasu- ja vahendustasu tulu	15 003	4 410

* Krediitilepingute tasud sisaldavad lühiajaliste laenu-, liisingu- või muude krediitkvaliteedi parandamise lepingute haldamise tasusid. Antud tasudele ei rakendu efektiivne intressimäär.

**2018. aastal sisaldasid tehingutasud 3 815 tuhande euro suurust tähtajalist tasu ja muid tasusid summas 456 tuhat eurot.

Kõik tulu teenustasudest ja vahendustasudest kuulub geograafiliselt Eestile.

8. MUUD TEGEVUSTULUD

(tuhandetes eurodes)	2018	2017
Balti riikide ülesed teenused kontserni ettevõtetele*	4 211	0
Kasu kauplemiseesmärgil hoitavatest finantsvaradest ja -kohustistest	444	0
Tulu ülevõetud vara müügist	225	136
Muud tulud	248	763
	5 128	899

* Balti riikide ülesed teenused kontserni ettevõtetele koosnevad personali, finants, õiguse, turunduse, riski, IT, vastuskontrolli ja teiste osakondade teenustest Luminor BANK AB-le ja Luminor Bank AS-ile (LV).

9. MUUD TEGEVUSKULUD

(tuhandetes eurodes)	2018	2017
Ülevõetud vara ümberhindlus	168	150
Ülevõetud tagatisvaradest kahjum või tagasilaekumine	-24	-126
Muud tegevuskulud	72	435
	216	460

10. PALGAD JA MUU TÖÖJÕUKULU

(tuhandetes eurodes)	2018	2017
Palgakulud	24 662	7 957
<i>sh juhatuse liikmetele makstud tasud</i>	<i>2 001</i>	<i>611</i>
Sotsiaalmaksu kulud	7 889	2 545
Kaudsed personalikulud (värbamine, koolitus)	2 050	608
	34 601	11 110

Sotsiaalmaksu alla kuuluvad ka sissemaksed riiklikesse pensionifondidesse. Kontsernil ei ole õiguslikku ega faktilist kohustust teha lisaks sotsiaalmaksule pensioni- või muid sarnaseid makseid.

11. MUUD ÜLDHALDUSKULUD

(tuhandetes eurodes)	2018	2017
Rendikulud*	2 400	771
Ruumide kommunaalteenuste kulu	795	54
IT-kulud	10 432	1 470
Reklaam ja turundus	1 129	457
Posti- ja telekommunikatsioonikulud	915	39
Muud kulud, masinad, seadmed ja sõidukid	0	17
Konsultatsiooniteenused	3 715	405
Õigusabikulud	2 141	1 465
Väliste teabeagentuuride kulud	379	0
Koolituskulud	7	26
Reisikulud	1 163	18
Balti riikide ülesed teenused kontserni ettevõtelt*	2 489	77
Muud halduskulud	2 710	2 121
	28 275	6 920

* Balti riikide ülesed teenused kontserni ettevõtelt koosnevad Luminor BANK AB ja Luminor Bank AS-i (LV) personali, finants, õiguse, turunduse, riski, IT, vastuskontrolli ja teiste osakondade teenustest.

Kontsern rendib pangakontorite pindasid kasutusrendi tingimustel. Kõik rendilepingud on katkestatavad osapoolte vahelisel kokkuleppel.

(tuhandetes eurodes)	Kuni1 aasta	1 kuni 5 aastat	Kokku
Mitte tühistatavad rendimaksed 31.12.2018	2 040	2 130	4 170
Mitte tühistatavad rendimaksed 31.12.2017	2 340	4 170	6 510

12. RAHA JA SALDOD KESKPANKADES

(tuhandetes eurodes)	31.12.2018	31.12.2017
Raha kassas	3 699	7 245
Piiranguteta arvelduskonto keskpankades	698 264	192 005
- sh kohustusliku reservi nõue	26 758	27 311
	701 963	199 250

Eesti Pangas hoitavate nõuetekohaste reservide suurus määratakse kindlaks kooskõlas EKP reservide hoidmise kalendriga. 2018. aastal oli kohustusliku reservi intress 0,00%. Kontsern ei teeninud aruandeperioodil kohustusliku reservi hoiustelt intressi (2017: 0 eurot).

13. NÕUDED TEISTELE KREDIIDIASUTUSTELE

(tuhandetes eurodes)	31.12.2018	31.12.2017
Eesti Vabariigi krediidasutused	1 004	2 358
ELI (v.a Eesti) krediidasutused	62 477	83 079
Muud krediidasutused	45 727	63 456
Kokku*	109 208	148 893*

*31. detsember 2017 saldo sisaldab summas 37 647 tuhat eurot tagatisena panditud nõudeid emattevõttele ning summas 18 413 tuhat eurot laenu nõudeid teistele krediidasutustele.

31 detsember 2018 saldo sisaldab summas 39 913 tuhat eurot tähtajalisi hoiuseid.

Nende sisu põhjal ei käsitleta neid summasid kontserni raha ja raha lähenditena. Täiendav informatsioon lisas 1.

14. TULETISINSTRUMENDID

Pank sõlmib tuletistehinguid eraklientidega. Need on peamiselt intressimäära swap, collar ja cap lepingud.

(tuhandetes eurodes)	Nominaalväärtused		Õiglased väärtused	
	Varad	Kohustised	Varad	Kohustised
Seisuga 31. detsember 2018				
Intressimäära swap, collar, cap	269 475	131 177	1 202	2 312
Tuletisinstrumendid – riskimaandamisinstrumentide arvestus	350 000	0	1 128	0
KOKKU	619 475	131 177	2 330	2 312
Seisuga 31. detsember 2017				
Intressimäära swap, collar, cap	409 687	409 687	4 161	4 161
KOKKU	409 687	409 687	4 161	4 161

RISKIMAANDAMISTEGEVUSED

Õiglase väärtuse riskimaandus

31. detsembri 2018. aasta seisuga oli kontsernil kaks intressimäära vahetuslepingut, mille nominaalväärtused olid 200 000 000 eurot ja 150 000 000 eurot (2017: 0 eurot), mille alusel kontsern saab intressi määras 1,50% ja millelt ta maksab ujuvat intressi määras 6 kuu EURIBOR + 1,478% ja 3 kuu EURIBOR + 1,526% eeldatavalt väärtuselt. Vahetuslepinguid kasutatakse fikseeritud intressimääraga 1,50% tagamata eelisvõlakirja õiglase väärtuse muutuse riskipositsiooni maandamiseks. Mõlema lepingu puhul oli tehingu kuupäev 10. oktoober 2018, jõustumise kuupäev 18. oktoober 2018 ja lõpptähtaeg 18. oktoober 2021.

Maandatud kirje ja maandamisinstrumentide vahel on majanduslik suhe, kuna intressimäära vahetuslepingute tingimused vastavad fikseeritud intressimääraga laenu tingimustele (st eeldatav väärtus, saabunud tähtajaga makse ja korrigeerimise kuupäevad). Kontsern on kehtestanud maandamissuhete jaoks maandamissuhtarvu 1:1, kuna intressimäära vahetuslepingute alusrisk on maandatud riskikomponendiga identne. Maandamise efektiivsuse kontrollimiseks kasutab kontsern hüpoteetilise tuletisinstrumendi meetodit ja võrdleb riskimaandamisinstrumendi õiglases väärtuses toimunud muutusi maandatava riskiga objekti õiglases väärtuses toimunud muutustega, mis tulenevad maandatavast riskist.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials 1. S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Maandamise ebaefektiivsus võib teoreetiliselt tuleneda järgmisest:

- maandatava riskiga objekti ja riskimaandamisinstrumendi allahindluseks kohaldatud erinev intressimäära kõver;
- erinevused maandatava riskiga objekti ja riskimaandamisinstrumendi rahavoogude ajastamises, sealhulgas erinev päevade arvestus;
- vastaspoolte krediitrisk mõjutas erinevalt liikumisi riskimaandamisinstrumendi ja maandatava riskiga objekti õiglasest väärtuses.

	Nominaalväärtus	Bilansiline väärtus	Finantsseisundi aruande kirje
Intressimäära vahetusleping	350 000	1 128	Tuletisinstrumendid*

*Ebaefektiivsus oli 2018. aastal ebaoluline

Teave emitteeritud võlakirjade kohta on toodud lisas 23.

15. LAENUD KLIENTIDELE

(tuhandetes eurodes)	31.12.2018	31.12.2017
Finantsinstitutsioonid	39 712	14 077
Avalik sektor	86 008	79 623
Äriklendid	1 673 669	1 756 310
- Laenud	947 617	936 563
- Faktooring	148 926	150 874
- Liising	577 126	668 873
Erakliendid	1 447 752	1 414 690
- Hüpoteeklaenud	1 138 966	1 144 595
- Tarbimis- ja kaardilaenud	21 100	17 084
- Muud laenud*	8 422	1 865
- Liising	279 264	251 146
Laenude allahindlused	-34 353	-43 699
	3 212 788	3 221 001

* Muud laenud eraisikutele sisaldavad ka jaepanganduse kliente

Eestis registreeritud klientide võlgnevused	3 115 506	3 087 599
ELis (v.a Eesti) registreeritud klientide võlgnevused	67 053	94 079
Muudes riikides registreeritud klientide võlgnevused	30 229	39 324
	3 212 788	3 221 001

Laenuklentidele järelejäänud tähtaja järgi

(tuhandetes eurodes)	31.12.2018	31.12.2017
Alla 3 kuu	148 887	484 654
3–12 kuud	383 761	1 154 725
1–5 aastat	1 403 372	637 765
Üle 5 aasta	1 276 768	943 857
	3 212 788	3 221 001

Kapitalirendi bruto- ja netoinvesteeringud

(tuhandetes eurodes)	31.12.2018	31.12.2017
Brutoinvesteering	943 383	970 106
Kuni 1 aasta	270 216	226 307
1–5 aastat	670 059	735 285
Üle 5 aasta	3 108	8 514
Tulevane kapitalitulu kapitalirendilt	–38 655	–42 857
Kuni 1 aasta	–10 477	–15 666
1–5 aastat	–28 098	–27 071
Üle 5 aasta	–80	–120
Kapitalirendi netoinvesteering	904 728	927 249
Kuni 1 aasta	259 739	210 641
1–5 aastat	641 961	708 214
Üle 5 aasta	3 028	8 394

Riskipositsioonide kvantitatiivse riskianalüüsi tegemine (avalikustatud aastaaruande üldises riskijuhtimise poliitikas) jagatakse vastaspoolte vahel vastavalt finantsaruandluse (FINREP) põhimõtetele. Riskipositsioonide kogumaht on jäänud samaks.

16. EBATÕENÄOLISELT LAEKUVATE LAENUDE ALLAHINDLUSED

2018	31.12.2017	Muudatused IFRS 9 rakendamisest	01.01.2018	Muudatused laenude allahindlustes	Maha- kandmised	31.12.2018
Finantsinstitutsioonid	9	80	89	27	0	116
Avalik sektor	0	6	6	4	0	10
Äriklendid	41 647	1 589	43 236	-1 980	-14 124	27 132
- Laenud	25 938	-908	25 030	-2 625	-3 870	18 535
- Faktooring	11 357	61	11 418	-619	-7 476	3 323
- Liising	4 352	2 436	6 788	1 264	-2 778	5 274
Eraisikud	2 043	9 058	11 101	-3 415	-591	7 095
- Hüpoteeklaenud	1 481	6 861	8 342	-2 863	-379	5 100
- Tarbimis- ja kaardilaenud	309	399	708	-38	-25	645
- Muud laenud	40	40	80	183	-43	220
-Liising	213	1 758	1 971	-697	-144	1 130
Antud laenude allahindlused	43 699	10 733	54 432	-5 364	-14 715	34 353
Nõuded teistele pankadele ja muudele krediidi asutustele	0	5	5	-1	0	4
Kokku allahindlused	43 699	10 738	54 437	-5 365	-14 715	34 357

Äriklendid

	Laenud	Faktooring	Liising	Kokku
Individuaalselt hinnatud allahindlused	13 642	2 574	1 332	17 548
Individuaalselt väärtuse langetamisele määratud laenu brutosumma enne individuaalselt hinnatud väärtuse languse allahindluste mahaarvamist	73 931	2 853	13 199	89 983

2017	01.01.2017	Ühinemisega kaasnenud muudatused	Muudatused laenude allahindlustes	Maha- kandmised	31.12.2017
Finantsinstitutsioonid	0	0	9	0	9
Avalik sektor	0	0	0	0	0
Äriklendid	2 974	39 604	-87	-844	41 647
- Laenud	2 525	23 948	-62	-473	25 938
- Faktooring	0	12 388	-1 031	0	11 357
- Liising	449	3 268	1 006	-371	4 352
Eraisikud	259	2 124	-78	-262	2 043
- Hüpoteeklaenud	127	1 393	112	-151	1 481
- Tarbimis- ja kaardilaenud	95	343	-39	-90	309
- Muud laenud	12	45	4	-21	40
-Liising	25	343	-155	0	213
Antud laenude allahindlused	3 233	41 728	-156	-1 106	43 699
Nõuded teistele pankadele ja muudele krediidi asutustele	0	0	0	0	0
Kokku allahindlused	3 233	41 728	-156	-1 106	43 699

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials 1.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Äriklendid

	Laenud	Faktooring	Liising	Kokku
Individuaalselt hinnatud allahindlused	21 465	11 357	2 335	35 157
Individuaalselt väärtuse langetamisele määratud laenude brutosumma enne individuaalselt hinnatud väärtuse languse allahindluste mahaarvamist	73 359	12 655	7 661	93 675

Iga raporteerimise perioodi kvartalis vaadatakse individuaalselt üle ja kinnitatakse positsioonid, mida klassifitseeritakse materiaalseks, (faas 3). Individuaalsete allahindluste summa võib varieeruda oluliselt sõltuvalt klienti tulemuste hindamisest.

Mõju allahindluste mahule on tingitud ka eraldatud varade tagatise tasemest. 2018. aasta novembris viidi läbi IFRS9 arvutustes kasutatud riskiparameetrite läbivaatamine (1. ja 2. faas), samuti muudeti immateriaalsete riskipositsioonide kogumahu (3. faas).

17. MUUD VARAD

(tuhandetes eurodes)	31. detsember 2018	31. detsember 2017
Maksud		
Tagasinõutav käibemaks	635	1 713
	635	1 713
Viitlaekumised ja edasilükkunud kulud		
Nõuded ja viitlaekumised	3 331	2 157
Ettemakstud kulud	8 620	2 493
	11 951	4 650
Muud varad		
Maksed teel	6 858	5 110
Liisingulepingutest ülevõetud varad*	5 210	1 696
	12 068	6 806
Muud varad kokku	24 654	13 196

* Liisingulepingute lõpetamise tõttu konfiskeeritud varad realiseeritakse koostööpartnerite kaudu.

18. INVESTEERINGUD TÜTARETTEVÕTETESSE

(tuhandetes eurodes)	Riik	Osalusmäär 31.12.2018	Osalusmäär 31.12.2017
Luminor Kindlustusmaakler OÜ	Eesti	100%	100%
Luminor Liising AS	Eesti	100%	100%
Luminor Pensions Estonia AS	Eesti	100%	100%
Promano Est OÜ	Eesti	100%	100%
Uus-Sadama 11 OÜ	Eesti	100%	100%

Nordea filiaaliga ühinemise tulemusel omandas pank 100% osaluse järgmistes ettevõtetes: Luminor Liising AS, Luminor Pensions Estonia AS, Promano Est OÜ, Uus-Sadama 11 OÜ.

Aruandeperioodil ei müünud pank osalusi oma tütarettvõtetes kolmandatele osapooltele.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialed for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials 1. S.
Kuupäev/date 11.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Luminor Liising AS on Luminor Bank AS-i tütarettevõtte. Luminor Bank AS-ile kuulub 100% Luminor Liising AS-i aktsiatest. Ettevõtte tegeleb liisingute ja faktooringutega. 2018. aasta 31. detsembri seisuga oli Luminor Liising AS-i aktsiakapitali suurus 3 834 tuhat eurot ning omakapital 100 152 tuhat eurot.

Luminor Liising AS-ile kuulub 25% osalus ettevõttes ALD Automotive Eesti AS. Ettevõtte tegeleb liisingute pakkumisega. Aruandekuupäeva seisuga on investeringu bilansiline väärtus 1 509 tuhat eurot.

Luminor Pensions Estonia AS on 100% Luminor Bank AS-ile kuuluv tütarettevõtte. Luminor Pensions Estonia AS tegeleb pensionifondide valitsemisega. 2018. aasta 31. detsembri seisuga oli Luminor Pensions AS-i aktsiakapitali suurus 3 000 tuhat eurot ning omakapital 8 826 tuhat eurot.

DNB Kindlustusmaakler OÜ registreeriti 9. veebruaril 2010 Tallinnas. Luminor Bank AS on DNB Kindlustusmaakler OÜ ainuosanik. DNB Kindlustusmaakler OÜ osakapital on 2556 eurot.

Tütarettevõtted Promano Est OÜ ja Uus-Sadama 11 OÜ kuuluvad 100% pangale ning on loodud sundtäitmisel oleva kinnisvara tõhusamaks haldamiseks.

19. IMMATERIAALNE PÕHIVARA

(tuhandetes eurodes)	Litsentsid ja tarkvara
Saldo 1. jaanuaril 2017	
Soetusmaksumus	3 548
Kogunenud amortisatsioon	-1 796
Jääkmaksumus	1 752
2017. aastal toimunud muutused	
Lisandumised	3 211
Müüdud varade amortisatsioon	0
Müügid ja mahakandmised	-12
Amortisatsioonikulu	-736
2017. aastal toimunud muutused kokku	2 462
Saldo 31.12.2017	
Soetusmaksumus	6 759
Kogunenud amortisatsioon	-2 532
Jääkmaksumus	4 227
Saldo 1. jaanuaril 2018	
Soetusmaksumus	6 759
Kogunenud amortisatsioon	-2 532
Jääkmaksumus	4 227
2018. aastal toimunud muutused	
Lisandumised	460
Müügid ja mahakandmised	-2 923
Müüdud varade amortisatsioon	2 474
Amortisatsioonikulu	-1 273
2018. aastal toimunud muutused kokku	-1 262
Saldo 31.12.2018	
Soetusmaksumus	4 296
Kogunenud amortisatsioon	-1 331
Jääkmaksumus	2 965

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

20. MATERIAALNE PÕHIVARA

(tuhandetes eurodes)	Masinad ja seadmed	Muu materiaalne põhivara	Kokku
Saldo 1. jaanuaril 2017			
Soetusmaksumus	209	396	605
Kogunenud amortisatsioon	-139	-342	-481
Jääkmaksumus	70	54	124
2017. aastal toimunud muutused			
Lisandumised	39	567	606
Müügid ja mahakandmised	-1	-17	-18
Amortisatsioonikulu	-34	-87	-121
2017. aastal toimunud muutused kokku	4	464	467
Saldo 31.12.2017			
Soetusmaksumus	246	947	1193
Kogunenud amortisatsioon	-173	-429	-602
Jääkmaksumus	73	518	591
Saldo 1. jaanuaril 2018			
Soetusmaksumus	246	947	1193
Kogunenud amortisatsioon	-173	-429	-602
Jääkmaksumus	73	518	591
2018. aastal toimunud muutused			
Lisandumised	162	302	464
Amortisatsioonikulu	-100	-157	-257
2018. aastal toimunud muutused kokku	62	145	207
Saldo 31.12.2018			
Soetusmaksumus	408	1249	1657
Kogunenud amortisatsioon	-273	-586	-859
Jääkmaksumus	135	663	798

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials 1.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

21. KREDIIDIASUTUSTE LAENUD JA HOIUSED

(tuhandetes eurodes)	31.12.2018	31.12.2017
Nõudmiseni hoiused	2 882	8 907
Tähtajalised hoiused ja laenud (järelejäänud tähtajaga kuni 1 a.)	506 423	640 704
Tähtajalised hoiused ja laenud (järelejäänud tähtajaga üle 1 a.)	962 000	747 000
Kogunenud makstav intress krediidiasutustele	679	898
	1 471 984	1 397 509

(tuhandetes eurodes)	31.12.2018	31.12.2017
Võlgnevused Eestis registreeritud krediidiasutustele	9 200	36 950
Võlgnevused EU-s (v.a. Eesti) registreeritud krediidiasutustele	838 463	731 568
Võlgnevused muudes riikides registreeritud krediidiasutustele	624 321	628 991
	1 471 984	1 397 509

	Jaotus järelejäänud tähtaja järgi			Intressi- määr	Alus- valuuta	Lõpp- tähtaeg
	12 kuu jooksul	1–5 aastat	Kokku			
31.12.2018						
Muud seotud osapooled	13 403	200 000	213 403	0%–1%	EUR	2019–2020
Luminor Bank AS omanikud	486 000	762 000	1 248 000	0%–1%	EUR	2019–2021
Muud krediidiasutused	9 902	0	9 902	0%–1%	EUR	2019
Kogunenud intress	45	634	679		EUR	
	509 350	962 634	1 471 984			
31.12.2017						
Muud seotud osapooled	94 686	0	94 686	0%–1%	EUR	2018
Luminor Bank AS omanikud	546 000	711 000	1 257 000	0%–1%	EUR	2018–2021
Keskpangad	0	36 000	36 000	< 1%	EUR	2020
Muud krediidiasutused	8 904	0	8 904	0%–1%	EUR	2018
Kogunenud intress	91	828	919			
	649 681	747 828	1 397 509			

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

22. KLIENTIDE HOIUSED

(tuhandetes eurodes)	31.12.2018	31.12.2017
Nõudmiseni hoiused	1 152 802	850 245
Tähtajalised ja säästuhoiused	570 521	797 810
Kogunenud makstav intress	1 227	543
	1 724 550	1 648 598
Mitteresidendid	143 870	134 291
Residendid	1 580 680	1 514 307
	1 724 550	1 648 598
Võlgnevused klientidele kliendiliikide lõikes		
Võlgnevused juriidilistele isikutele	1 011 607	939 057
Võlgnevused avalikule sektorile	205 786	211 897
Võlgnevused eraisikutele	507 157	497 644
	1 724 550	1 648 598
Võlgnevused Eestis registreeritud klientidele	1 580 680	1 514 307
Võlgnevused EU-s (v.a. Eesti) registreeritud klientidele	89 068	52 536
Võlgnevused muudes riikides registreeritud klientidele	54 802	81 755
	1 724 550	1 648 598

23. VÕLAKIRJADE EMITEERIMINE

2018. a. oktoobris emiteeris Luminor Bank AS esmakordselt väärtpapereid keskmise tähtajaga võlakirjaprogrammi (MTN) raames. Ettevõtte emiteeris 350 miljoni euro väärtuses kolmeaastase tähtajaga (oktoobrini 2021) tagamata võlakirju, mille aastane kupongi- ja intressimäär on 1,50 % aastas. Väärtpapierite emiteerimiseks ei sõlmitud erilepinguid. Võlakirjade emiteerimise korrigeeritud soetusmaksumus on 2018. aasta 31. detsembri seisuga 349 333 tuhat eurot.

Luminor Bank AS lõpetas 2017 aasta neljandas kvartalis oma esimene võlakirjade emiteerimise. Ettevõtte emiteeris võlakirja 20. detsembris 2017 summas 65 000 tuhat eurot intressimääraga 0,33% aastas perioodiga 2 aastat. Võlakirjade emiteerimisega ei kaasnenud spetsiifilisi kovenante. Antud võlakirjad lunastati tervikuna 3. oktoobril 2017 vastavalt lepingu "Terms and Conditions of the Notes" klausel 15 sätestatule 15 detsembril 2017.

	31.12.2018	31.12.2017
Võlakiri 2		
Nimiväärtus	350 000	0
Lepingutasud korrigeeritud soetusmaksumusest	-1 998	0
Kogunenud intressid	1 079	0
Riskimaandamisobjektist tulenev õiglase väärtuse muutus*	2 154	0
Bilansiline väärtus	351 235	0
Võlakiri 1		
Nimiväärtus	0	65 000
Kogunenud intressid	0	7
Bilansiline väärtus	0	65 007

* Riskimaandamisobjekti bilansilise väärtuse muutus: õiglase väärtuse muutus tuleneb riskimaandamise objekti riskimaandamise riski muutusest (lisa 14)

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialed for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials I.S.
Kuupäev/date 11.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

24. MAKSUD

(tuhandetes eurodes)	31. detsember 2018	31. detsember 2017
Maksukohustised		
Kinnipeetud tulumaks	76	65
Sotsiaalmaks	701	316
Ettevõtte tulumaks	6 810	0
	7 587	381

Alates 2018. aasta teisest kvartalist on krediidasutused kohustatud maksma avansilist tulumaksu 14% kvartaalsest raamatupidamislikust kasumist. Avansiline tulumaks kuulub tasumisele maksuametile iga kolmanda kuu kümnendaks kuupäevaks. Tasutud avansiline tulumaks ei ole tagasinõutav ja seega kajastatakse seda kui tulumaksu kulu, kuid tasutud summasid saab kasutada dividendidelt arvestatud tulumaksu kohustuse vähendusena.

(tuhandetes eurodes)	2018	2017
Maksukulu		
Maksukulu	-8 610	-1 497
millest avansiline tulumaks	-1 605	0

25. MUUD KOHUSTISED

(tuhandetes eurodes)	31. detsember 2018	31. detsember 2017
Viitvõlad ja ettemakstud tulud		
Viitvõlad	4 238	8 885
Võlad töövõtjatele	5 467	3 140
	9 705	12 025
Muud kohustised		
Liisingtoodete ettemaksed klientidelt	5 309	1 430
Maksed teel	5 535	471
Muud kohustised	4 735	3 526
	15 579	5 427
Muud kohustised kokku	25 284	17 452

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

26. ERALDISED

Muutused eraldistes olid järgmised:

(tuhandetes eurodes)	Laenukohustused ja garantiid	Restruktureerimine	Kokku
Seisuga 1. jaanuar 2017	0	0	0
Muutus eraldistes	650	1 292	1 942
Seisuga 31. detsember 2017	650	1 292	1 942
Muudatused IFRS 9 esmakordsel rakendamisel	931	0	931
Seisuga 1. jaanuar 2018	1 581	1 292	2 873
Aasta jooksul tekkinud	2 057	1 081	3 138
Amortiseeritud	-1 653	-1 260	-2 913
Seisuga 31. detsember 2018	1 985	1 113	3 098

Laenukohustused ja garantiid:

- Faas 1 ECL summas 492 tuhat eurot planeeritakse realiseerida järgmise 12 kuu jooksul
- Faas 2 ECL summas 1 488 tuhat eurot planeeritakse realiseerida finantsinstrumentide eluea jooksul
- Faas 3 ECL summas 5 tuhat eurot planeeritakse realiseerida finantsinstrumentide eluea jooksul

Restruktureerimine:

Järgeva 12 kuu jooksul on oodata saldo kasutamist.

27. EMITEERITUD KAPITAL

(eurodes)	31. detsember 2018	31. detsember 2017
Aktsiakapital	9 376 530	9 376 530
Aktsiate arv (nr)	937 653	937 653
Aktsia nimiväärtus	10	10

2018. aasta 31. detsembri seisuga kuulus 100% Luminor Bank AS-i aktsiatest Rootsis registreeritud Luminor Group AB-le. Kõikide emiteeritud aktsiate eest on tasutud.

2018. aastal kanti panga jaotamata kasumist kohustuslikku reservkapitali 373 tuhat eurot.

2018. aastal ei maksnud Luminor kontsern dividende (2017 5 989 tuhat eurot). 2018. aasta 31. detsembri seisuga oli aazio 402 141 tuhat eurot (2017. aasta 31. detsembri seisuga 402 141 tuhat eurot).

2017. aasta 27. septembril otsustas AS-i DNB Pank ainuomanik suurendada panga aktsiakapitali 100 euro võrra, emiteerides 10 uut aktsiat ülekursiga 309 636 tuhat eurot. Aktsiakapitali suurendamise eest tasus omanik sularahas.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials 1.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

28. TINGIMUSLIKUD VARAD JA KOHUSTISED NING LIMIIDID

(tuhandefes eurodes)	Lepingu summa Varad	Lepingu summa Kohustised
31.12.2018		
Tühistamatud ja tühistatavad tehingud		
Garantiid ja muud sarnased bilansivälised tühistamatud kohustised ja nõuded	0	170 709
Laenulimiidid	0	216 188
Liisingunõuded üleandmata varade osas	0	96 239
	0	483 136
31.12.2017		
Garantiid ja muud sarnased bilansivälised tühistamatud kohustised ja nõuded	0	190 256
Laenulimiidid	0	318 327
Liisingunõuded üleandmata varade osas	234	27 954
	234	536 537

Maksuametil on õigus vaadata üle Kontserni kuni viie aasta vanuseid maksudokumente peale nende deklareerimist ning vigade leidmisel kehtestama lisa maksud, intressid või trahvid. Maksuamet ei ole teostanud maksuauditit kontsernile perioodil 2017–2018. Kontserni juhtkonna hinnangul ei ole selliseid juhtumeid 2019 aastal, mille tulemusena maksuamet määraks olulisi lisa makse Kontsernile.

Kontserni jaotamata kasum seisuga 31 detsember 2018 oli 62 340 tuhat eurot (31 detsember 2017: 50 423 tuhat eurot). Dividendide väljamaksmisel rakendub tulumaksuäär 20/80, mis tasustatakse lisaks väljamakstavatele dividendidele. Seega, võttes arvesse regulatiivsed nõuded neto varadele ja kapitalile on võimalik raporteerimise päeval maksta välja aktsionäridele dividende summas 49 872 tuhat eurot ning sellest tulenevalt tulumaksu 12 468 tuhat eurot. 31 detsember 2017, võttes arvesse regulatiivsed nõuded neto varadele ja kapitalile on võimalik raporteerimise päeval maksta välja aktsionäridele dividende summas 40 338 tuhat eurot ning sellest tulenevalt tulumaksu 10 085 tuhat eurot. Palume võtta arvesse, et antud tulumaksu kalkatsioon ei sisalda avansilist ettemaksu ja osalise maksuvabastuse alla kuuluvaid dividende.

Lisainformatsioon lisas 5.

29. FINANTSVARADE JA -KOHUSTISTE ÕIGLANE VÄÄRTUS

Suurema osa kontserni varade ja kohustiste bilansiine väärtus on ligilähedane nende õiglasele väärtusele.

Kui finantsseisundi aruandes kajastatud finantsvarade ja -kohustiste õiglast väärtust ei ole võimalik aktiivsete turgude andmete põhjal tuletada, tehakse õiglase väärtus kindlaks mitmesuguste hindamistehnikate abil, kus kasutatakse erinevaid matemaatilisi mudeleid. Võimalusel põhinevad nende mudelite sisendid jälgitavatel turuandmetel, kuid nende puudumisel määratakse õiglase väärtus hinnanguliselt. Käesoleva raamatupidamise aastaaruande puhul mainitud meetodeid üldjuhul ei kasutatud, sest kontserni finantsseisundi aruandes selliseid finantsvarasid ega -kohustisi ei ole.

Klientide vastu olevate nõuete, klientide hoiuste, krediidasutuste võlgnevuste ja neile võlgu oldavate summade, muude finantsvarade ja -kohustiste ning kapitalirendikohustuste õiglase väärtuse leidmiseks on diskonteeritud tulevasi rahavooge, kasutades intressimäärasid, mis kehtivad sarnaste tingimuste, krediidiriski ja järelejäänud tähtaegadega võlakohustustele.

Finantsvarade õiglase väärtuse hindamiseks on viinud juhtkond läbi diskonteeritud rahavoogude analüüsi, kus on kasutatud ajakohaseid turuandmeid rahavoogude kohta hindamise kuupäeva seisuga. Laenude puhul, mille intressi viitemäär on seotud ujuvate turu intressimääradega, on kontsern võtnud arvesse väljastatud laenude keskmise intressimäära ja hiljuti väljastatud laenude keskmise intressimäära vahelist erinevust. Võttes arvesse, et osade laenud puhul on seda määra pärast laenu

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

väljastamist muudetud (tõstetud), on selliste laenude bilansiline väärtus kontserni hinnangul võrdne nende õiglase väärtusega.

Korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatavate finantskohustiste (nt võlgnevus krediitiasutustele, võlgnevus klientidele, mis ei ole nõudmiseni) õiglase väärtus on leitud diskonteeritud rahavoogude meetodil, kasutades sarnaste toodete intressimäärasid aasta lõpu seisuga. Nõudmiseni või ujuva intressimääraga finantskohustiste õiglase väärtus on hinnatud ligilähedaseks nende bilansilisele väärtusele.

FINANTSINSTRUMENTIDE ÕIGLANE VÄÄRTUS KORRIGEERITUD SOETUSMAKSUMUSES

(tuhandetes eurodes)	Bilansiline väärtus 31.12.2018	Õiglase väärtus 31.12.2018	Bilansiline väärtus 31.12.2017	Õiglase väärtus 31.12.2017
Varad				
Finantsvarad korrigeeritud soetusmaksumuses				
Nõuded teistele krediitiasutustele	109 208	109 208	148 893	148 893
Laenud klientidele	3 212 788	3 212 788	3 221 001	3 221 001
Laenud äriklientidele	945 731	945 731	919 965	919 965
Liisingud	872 932	872 932	920 184	920 184
Faktooring	145 603	145 603	139 516	139 516
Laenud ja liisingud avalikule sektorile	1 133 866	1 133 866	79 623	79 623
Eluaseme laenud	85 998	85 998	1 143 113	1 143 113
Muud laenud eraisikutele	28 658	28 658	18 600	18 600
Finantsvara kokku	3 321 996	3 321 996	3 369 894	3 369 894
Kohustised				
Finantskohustised korrigeeritud soetusmaksumuses				
Krediitiasutuste laenud ja hoiused	1 471 984	1 471 984	1 397 509	1 397 509
Klientide hoiused	1 724 550	1 724 550	1 648 598	1 648 598
Võlakirjad	351 235	351 235	65 007	65 007
Finantskohustised kokku	3 547 769	3 547 769	3 111 114	3 111 114

Järgnevas tabelis on toodud ära panga õiglasest väärtuses kajastatavate finantsvarade ja -kohustiste õiglase väärtuse hindamise hierarhia. Finantsinstrumendid jagunevad 3 õiglase väärtuse taseme vahel:

- Tase 1 – noteeritud (korrigeerimata) turuhinnad aktiivsel turul identsetele varadele ja kohustistele
- Tase 2 – hindamistehnikad, mille puhul õiglase väärtuse hindamise seisukohalt olulised madalaima taseme sisendid on otseselt või kaudselt jälgitavad
- Tase 3 – hindamistehnikad, mille puhul õiglase väärtuse hindamise seisukohalt olulised madalaima taseme sisendid ei ole jälgitavad

Panga lepinguliste tuletisinstrumentide õiglase väärtus liigitatakse tasemele 2. Nende puhul on tegemist intressimäärade swap-lepingutega, mille hinnastamisel lähtutakse alati turu jälgitavatest sisenditest.

2018. ja 2017. aastal finantsinstrumente tasemete vahel ümber ei liigitatud.

Õiglasest väärtuses kajastatavaid varasid ja kohustisi hinnati 2018. aasta 31. detsembri ja 2017. aasta 31. detsembri seisuga.

ÕIGLASES VÄÄRTUSES KAJASTAMATA FINANTSINSTRUMENTIDE ÕIGLASE VÄÄRTUSE HIERARHIA

Õiglase väärtuse hindamine (tuhandetes eurodes)	Hindamise kuupäev	Noteeritud hind aktiivsel turul (Tase 1)	Märkimisväärne jälgitav sisend (Tase 2)	Märkimisväärne mittejälgitav sisend (Tase 3)	Kokku
Varad, mille õiglase väärtus on avalikustatud	31.12.2018				
Raha ja pangakontod keskpankades		701 963	0	0	701 963
Hoiused teistes krediitiasutustes		0	0	109 208	109 208
Laenud klientidele		0	0	3 212 788	3 212 788
Läbi kasumiaruande õiglases väärtuses kajastatud finantsvarad					
Tuletisinstrumentid		0	2 330	0	2 330
Muud läbi kasumiaruande õiglases väärtuses kajastatud finantsvarad		0	4 356	0	4 356
Kokku		701 963	6 686	3 321 996	4 030 645
Kohustised, mille õiglase väärtus on avalikustatud					
Krediitiasutuste laenud ja hoiused		0	0	1 471 984	1 471 984
Klientide hoiused		0	0	1 724 550	1 724 550
Võlakirjad emitteerimine		0	351 235	0	351 235
Läbi kasumiaruande õiglases väärtuses kajastatud finantskohustised					
Tuletisinstrumentid		0	2 312	0	2 312
Kokku		0	353 547	3 196 534	3 550 081

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Õiglase väärtuse hindamine (tuhandetes eurodes)	Hindamise kuupäev	Noteeritud hind aktiivsel turul (Tase 1)	Märkimisväärne jälgitav sisend (Tase 2)	Märkimisväärne mittejälgitav sisend (Tase 3)	Kokku
Varad, mille õiglase väärtus on avalikustatud	31.12.2017				
Raha ja pangakontod keskpankades		199 250	0	0	199 250
Hoiused teistes krediidasutustes (nõudmiseni)		0	0	148 893	148 893
Laenud klientidele		0	0	3 221 001	3 221 001
Läbi kasumiaruande õiglases väärtuses kajastatud finantsvarad					
Tuletisinstrumentid		0	4 161	0	4 161
Muud läbi kasumiaruande õiglases väärtuses kajastatud finantsvarad		0	4 526	0	4 526
Kokku		199 250	8 687	3 369 894	3 577 831
Kohustised, mille õiglase väärtus on avalikustatud	31.12.2017				
Krediidasutuste laenud ja hoiused		0	0	1 397 509	1 397 509
Võlgnevus klientidele		0	0	1 648 598	1 648 598
Võlakirjad emitteerimine		0	0	65 007	65 007
Läbi kasumiaruande õiglases väärtuses kajastatud finantskohustised					
Tuletisinstrumentid		0	4 161	0	4 161
Kokku		0	4 161	3 111 114	3 115 275

Järgnevaid eelduseid ja meetodeid kasutati õiglase väärtuse hindamisel:

- Raha ja nõuded keskpangale – väga likviidsed ja lühiajalised ehk bilansiline väärtus on sama mis on õiglase väärtus, sest varad saab sama väärtusega realiseerida tavakorras.
- Nõuded teistele krediidasutustele – väga likviidsed ja lühiajalised ehk bilansiline väärtus on sama mis on õiglase väärtus, sest varad saab sama väärtusega realiseerida tavakorras.
- Tuletisinstrumentid – selliste instrumentide õiglase väärtus on välja arvatud kasutades diskonteeritud rahavoogusid läbi mille on leitud nende nüüdispuhasväärtus. Diskonteerimise tegurite saamiseks kasutatakse sõltumatuid turu parameetreid, peamiselt erinevate omadustega nullkupongi tulukõvera. Osadele tuletisinstrumentidele kohalduvad riskimaandamise reeglid.
- Finantsvarad õiglases väärtuses läbi kasumiaruande (pensioni fondid) – Väärtuspäeva meetodit kasutatakse Luminor Pensions Estonia ASi hallatavate pensionifondide osakute omandamisel ning need kajastatakse algselt soetusmaksumuses, milleks on nende eest makstud õiglase väärtus. Pensionifondi osakud hinnatakse ümber aruandekuupäeva tegeliku puhaskasuväärtuse alusel; investeringud fondidesse on kategoriseeritud kui esimese taseme instrumentid.
- Laenud klientidele – õiglast väärtust on hinnatud tulevaste rahavoogude põhjal kasutades iga aastast turuintressimäära, laenud on välja antud turutingimusel. Laenude puhul, mille baasintress on seotud ujuva turuintressimääraga, on Kontsern arvesse võtnud erinevust antud laenude keskmise intressimarginaaliga ja uute antud laenude keskmise intressimarginaaliga. Kuna poolel laenuportfelliil on see marginaal oluliselt muutunud (tõusnud) võrreldes selle väljaandmise hetkega on Kontsern hinnanud selliste laenude bilansilise väärtuse võrdväärseks õiglase väärtusega.
- Krediidasutuste laenud ja hoiused – hinnastamine toimub turutingimustel; deposiitide õiglase väärtus ei erine nende bilansilisest väärtusest.
- Klientide hoiused – deposiitide hinnastamine toimub turutingimustel, deposiitide õiglase väärtus tehakse kindlast kasutades tulevase rahavoogusid, deposiitide õiglase väärtus ei erine nende bilansilisest väärtusest.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

- Väljastatud võlakirjad – esialgselt kajastatakse õiglases väärtuses millest on maha arvatud tehingu kulud, mida amortiseeritakse vastava perioodi jooksul. Võlakirjad on börsil aga likviidsuse- ja turutingimused ei luba kasutada turuväärtust usaldusväärse sisendina. Lisainfo riskimaandamisinstrumentide kohta lisas 14.

Kohustiste õiglase väärtuse hindamiseks kasutatakse mittejälgitavaid sisendeid ning seega tuleks need liigitada varadega samale tasemele.

30. LÄBI KASUMIARUANDE ÕIGLASES VÄÄRTUSES KAJASTATUD FINANTSVARAD (HALLATAVAD VARAD/FONDID)

2018. aasta 31. detsembri seisuga koosnevad hallatavad varad, kokku 4 356 tuhat eurot (2017. aastal 4 526 tuhat eurot), Luminor Pensions AS-i osalusest nende endi poolt hallatavates fondides.

Tütarettevõtte Luminor Pensions AS haldab järgmisi fonde:

(tuhandetes eurodes)	Õiglane väärtus 31.12.2018	Õiglane väärtus 31.12.2017
II samba pensionifondid		
Luminor A Pensionifond	2 152	2 228
Luminor A Pluss Pensionifond	322	340
Luminor B Pensionifond	688	707
Luminor C Pensionifond	371	376
III samba pensionifondid		
Luminor Aktsiad 100 Pensionifond	610	656
Luminor Intress Pluss Pensionifond	213	219
Kokku	4 356	4 526

31. SEOTUD OSAPOOLED

Seotud osapoolteks loetakse osapooli, kellest üks omab teise üle kontrolli või olulist mõju finants- ja äritegevust puudutavate otsuste tegemisel.

Seotud osapooled on omanikud, nõukogu ja juhatuse liikmed, juhtkonna võtmeisikud, nende lähisugulased ja enamusosalusega ettevõtted ning sidusettevõtted.

Emaettevõteteks loetakse emaettevõtet Luminor Group AB ning lõppomanikke ehk DNB Bank ASA-d ja Nordea Bank AB-d.

Muudeks seotud osapoolteks on Luminor AB (Leedu), Luminor AS (Läti) ning muud DNB Bank ASA ja Nordea Bank AB tütarettevõtted.

Ettevõtte tavapärase äritegevuse käigus tehakse seotud osapooltega mitmeid pangatehinguid. Need hõlmavad näiteks laenude andmist, hoiustamist, välisvaluutatehinguid ja finantsinstrumente. Kõik sellised tehingud on toimunud kommertstingimustel ja turuhindade alusel. 31. detsember 2018 ja 31. detsember 2017 seisuga pole ebatõelisel laekuvaid seotud osapoolte nõudeid ega pole seotud osapoolte nõuetele tehtud allahindluseid.

Seotud osapooltega tehtud tehingute mahud, saldod aasta lõpu seisuga ning tehingutega seotud tulud ja kulud on aruandeaastal järgmised:

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials 1.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

TEHINGUD SEOTUD OSAPOOLTEGA

Tehingud teiste osapooltega (tuhandetes eurodes)	31.12.2018	31.12.2017
Muud tulud		
Emaettevõte	7	6
Muud seotud osapooled	5 345	1 221
	5 352	1 227
Intressitulu		
Emaettevõte	625	846
Muud seotud osapooled	2 513	621
	3 138	1 466
Rahaturu hoiustelt/laenudelt makstud intress		
Emaettevõte	3 789	1 261
Muud seotud osapooled	3 152	133
	6 941	1 394
Muud kulud		
Emaettevõte	1 768	628
Muud seotud osapooled	5 730	960
	7 498	1 588
Nostrosaldo		
Emaettevõte	3 959	99 942
Muud seotud osapooled	62 237	1 520
	66 196	101 462
Tagatisena panditud nõuded		
Emaettevõte	0	37 657
	0	37 657
Laenu		
Emaettevõte	39 712	0
Juhtkonna võtmeisikud	161 975	0
	201 687	0
Muud varad		
Emaettevõte	362	0
	362	0
Saadud laenud ja hoiused		
Emaettevõte	1 248 642	1 257 000
Muud seotud osapooled	213 243	94 686
	1 461 885	1 352 761
Kohustised		
Emaettevõte	11	1200
Muud seotud osapooled	2 831	715
	2 842	1 915

Intsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Enaettevõtte tingimuslikud laenukohustised		
Enaettevõtte	0	168 200
	0	168 200

2018. aastal juhatusele makstud töötasu kogusumma oli 2 001 tuhat eurot (2017. aastal 611 tuhat eurot). 2018. aasta 31. detsembri seisuga moodustasid juhtivtöötajatele antud laenud 156 tuhat eurot (2017. aastal 70 tuhat eurot).

32. KOHTUVAIDLUSED JA NÕUDED

Oma tavapärase äritegevuse käigus on kontsern olnud osaline mitmetes kohtumenetlustes eesmärgiga välja nõuda lepingupooltelt laekumata nõudeid ja säilitada tagatisi. Panga juhtkond on seisukohal, et 2018. aasta 31. detsembri seisuga pooleli olevate kohtumenetluste tulemusena ei kanna kontsern märkimisväärseid kahjusid.

33. ÜHINEMINE NORDEAGA

1. oktoobril 2017 ühendasid Nordea Bank AB (Rootsi äriregistri kood: 516406-0120) ja DNB Bank ASA (äriregistri kood: 984 851 006) pärast asjakohaste järelevalveasutuste ja konkurentsiameti nõusoleku saamist oma äritegevuse Balti riikides, et luua koos uus pank – Luminor. Äritegevuse üleandmise käigus läksid kõik Nordea Bank AB Leedu, Läti ja Eesti filiaalide varad ja kohustised, sh osalused liisingu- ja pensionipakkujates ning Baltikumis probleemsete varadega tegelevates ettevõtetes, üle Luminor Bank AB-le (endise nimega AB DNB bankas), Luminor Bank AS-ile Lätis (endise nimega DNB banka AS) ja Luminor Bank AS-ile Eestis (endise nimega Aktsiaselts DNB Pank).

Allpool on toodud Nordea Bank AB Eesti filiaali finantsseisundi aruanne:

Nordea Bank AB Eesti filiaal		30.09.2017
VARAD		
Sularaha ja nõuded keskpangale		232 928
Tuletisinstrumendid		3 778
Laenud ja ettemaksed klientidele		2 583 425
Materiaalne põhivara		457
Muud varad		1 987
VARAD KOKKU		2 822 575
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL		
Tuletisinstrumendid		3 778
Finantskohustised korrigeeritud maksumuses		2 786 927
Maksukohustised		29
Muud kohustised		10 988
KOHUSTISED KOKKU		2 801 722
OMAKAPITAL KOKKU		20 853
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL KOKKU		2 822 575

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Kokku maksti Nordea filiaali eest 7 065 tuhat eurot. Vahe tasutud summa ja omandatud netovara vahel summas 13 788 tuhat eurot kajastati otse panga omakapitalis.

Allpool on toodud Nordea Finance Estonia AS-i (Luminor Liising AS-i) finantsseisundi aruanne 2017. aasta 30. septembri seisuga:

Nordea Finance Estonia AS		30.09.2017
VARAD		
Laenud ja ettemaksed klientidele		825 401
Investeeringud sidusettevõttesse		1 396
Materiaalne ja immateriaalne põhivara		62
Muud varad		6 617
VARAD KOKKU		833 476
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL		
Finantskohustised korrigeeritud maksumuses		721 871
Muud kohustised		103
KOHUSTISED KOKKU		721 974
OMAKAPITAL KOKKU		111 502
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL KOKKU		833 476

Vastomandatud tütarettevõtete Nordea Pensions Estonia AS, Promano Est OÜ ja Uus-Sadama 11 OÜ netovara kokku oli 19,6 miljonit eurot.

Kokku maksti tütarettevõtete eest 110 966 tuhat eurot. Vahe tasutud summa ja omandatud netovara vahel summas 20 158 tuhat eurot kajastati otse kontserni omakapitalis.

34. KLIENTIDELE ANTUD LAENUDE NETO (ALLAHINDLUS)/TÜHISTAMINE

(tuhandetes eurodes)	Laenud suurettevõtetele	Laenud eraisikutele	Liising ja faktooring	KOKKU
31.12.2018				
Klientidele antud laenude neto (allahindlus)/tühistamine	2 595	2 718	52	5 365
Probleemlaenu muud välised kulud ja tagasinõuded	-101	-95	-220	-416
KOKKU	2 494	2 623	-168	4 949
31.12.2017				
Klientidele antud laenude neto (allahindlus)/tühistamine	-62	77	-171	-156
Probleemlaenu muud välised kulud ja tagasinõuded	118	-6	142	254
KOKKU	56	71	-29	98

Lisainformatsioon on lisas 16.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials 1.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

35. SEGMENTIDARUANDLUS

TEGEVUSSEGMENTIDE MAJANDUSTULEMUSTE MÕÕTMINE

Tegevussegmentide tulemuste hindamiseks kasutatavad mõõtmispõhimõtted ja jagunemine tegevussegmentide vahel põhineb kõrgeimale äritegevust puudutavate otsuste langetajale edastatud informatsioonil kooskõlas standardiga IFRS 8. Luminoris on kõrgeimaks äritegevust puudutavate otsuste langetajaks kontserni tegevjuhtkond.

Tegevjuhtkond jälgib oma äriüksuste majandustulemusi eraldi, et langetada informeeritud otsuseid ressursside eraldamise ja tulemuslikkuse hindamise kohta. Tegevussegmentide majandustulemusi hinnatakse nende ärikasumite ja -kahjumite alusel ning mõõdetakse samadel alustel nagu konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes. Intressitulu kajastatakse netosummas, kuna juhtkond kasutab tulemuslikkuse hindamiseks peamiselt neto intressitulu kombineerituna brutotulu ja -kuluga.

2017. aasta 1. oktoobris muutis Luminor Group kajastatavaid tegevussegmente ning seega puuduvad võrdlusandmed, mis annaks ülevaate vastavate segmentide varasemast tegevusest. Kahe ühinenud panga 2017. aasta tulemused koosnevad DNB Groupi 9 kuu tulemustest ja Luminor Groupi kolme kuu tulemustest, mida on kajastatud kumulatiivselt alltoodud tabelis.

SEGMENTIDEKS JAOTAMISE ALUSED

Tabelis on esitatud finantstulemused eraldi nelja peamise ärivaldkonna kohta, milleks on korporatiivpangandus, ärikliendid, kodumajapidamised ja privaatpangandus. Ülejäänud tegevussegmentid, mis jäävad allapoole standardis IFRS 8 sätestatud kvantitatiivseid kriteeriume ning mida täies mahus laiali ei jaotata, kajastatakse muude tegevussegmentide all.

AVALIKUSTATAVAD TEGEVUSSEGMENTID

Korporatiivpanganduse segment teenindab suuri ärikliente ning äriklientide segment väikeseid ja keskmise suurusega ärikliente. Korporatiivpanganduse ja äriklientide segmentid toetuvad oma tegevuses kliendisuhtepõhisele klienditeenindusmudelile, tehes Luminori äriklientidele kliendikeskseid väärtuspakkumisi. Kodumajapidamiste segment pakub Baltikumi turgudel Luminori klientidele mitmete kanalite vahendusel kogu meie finantsteenuste ja -lahenduste laia valikut. Sellesse tegevusalasse on koondatud nõuandev ja teenindav personal, erinevad müügikanalid, tootmisüksused, tugipersonal ja IT, kes lähtuvad kõikidel turgudel ühtsest strateegiast, tegevusmudelitest ja juhtimisest.

Privaatpanganduse segment pakub kvaliteetseid tooteid investeerimiseks, hoiustamiseks ja riskide juhtimiseks. Samuti hallatakse seal klientide vara ning antakse finantsalast nõu nii varakatele eraklientidele kui ka institutsionaalsetele investoritele. Muude tegevussegmentide all on toodud need majandustulemused, mida pole ühelegi tegevussegmentile omistatud.

	Ettevõtete panganduse osakond	Ärikliendid	Erakliendid	Privaat- pangandus	Muud	Kokku
2018						
Neto intressitulu	26 633	12 677	22 307	1 815	6 525	69 957
Neto komisjoni- ja teenustasutulu	6 170	2 355	6 678	494	-694	15 003
Kauplemistulu	2 444	565	771	225	0	4 005
Muud tulud	274	145	51	0	3 984	4 454
Tulud kokku	35 521	15 742	29 807	2 534	9 815	93 419
Personalikulud, halduskulud ja amortisatsioon	-15 427	-8 412	-29 077	-1 646	-10 293	-64 855
Klientidele antud laenude neto (allahindlus)/tühistamine	3 326	-1 573	3 322	10	-136	4 949
Muud	0	0	0	0	192	192
Kasum enne makse	23 420	5 757	4 052	898	-422	33 705
31.12.2018						
Varad						
Varad kokku	1 322 348	484 703	1 403 211	34 358	815 951	4 060 571
Kohustised						
Kohustised kokku	803 045	274 975	382 860	262 456	2 665 759	3 568 050

	Ettevõtete panganduse osakond	Ärikliendid	Erakliendid	Privaat- pangandus	Muud	Kokku
2017						
Neto intressitulu	12 675	7 003	5 334	523	1 677	27 212
Neto komisjoni- ja teenustasutulu	1 224	1 332	1 612	95	147	4 410
Kauplemistulu	601	215	310	31	-100	1 058
Muud tulud	365	566	538	20	-1 138	351
Tulud kokku	14 866	9 116	7 794	670	586	33 031
Personalikulud, halduskulud ja amortisatsioon	-6 586	-4 845	-7 182	-326	54	-18 886
Klientidele antud laenude neto (allahindlus)/tühistamine	-620	526	191	0	0	98
Tegevuskasum kokku	7 659	4 797	802	344	640	14 243
31.12.2017						
Varad						
Varad kokku	1 289 028	532 898	1 380 822	36 667	357 868	3 597 283
Kohustised						
Kohustised kokku	764 612	282 918	367 381	233 687	1 486 452	3 135 050

Enamus tulust kuulub geograafilises mõistes Eestile.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials L.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

36. SÜNDMUSED PÄRAST ARUANDLUSPERIOODI

2. jaanuaril 2019 jõudis lõpule Luminori piiriülene ühinemine, mille järel jätkab pank kõigis Balti riikides tegevust Eestis registreeritud panga ning selle Läti ja Leedu filiaalide kaudu. Ühinemise jõustumiseks ning Läti ja Leedu tegevuste varade ja kohustuste katteks, emiteeris Pank 25 536 000 aktsiat eelmistele omanikele.

IFRS ei näe ette ühise kontrolli all olevate tehingute arvestusmeetodit. Vastavalt standardile IAS 8 on juhtkond otsustanud, et ühinemine kajastatakse eelkäija meetodil, st nagu oleks ettevõtted olnud ühendatud varaseimast aruannetes esitatud perioodist. Ühise kontrolli all olevate filiaalide varad ja kohustused kajastatakse nende eelkäija väärtustes, st nende bilansilises väärtuses kõige kõrgema konsolideerimise taseme finantsaruannetes. Antud meetodi kohaselt ei teki uut firmaväärtust. Omandatud tasu ja omandatud üksuse varade ja kohustuste (tehingu toimumise kuupäeva seisuga) koguväärtuse vahe kajastatakse omakapitalis.

Ühinemisejärgne bilanss seisuga 02 jaanuar 2019 on toodud lisas 38. 2019.a. finantsaruannetes esitatakse võrdlusandmetena kolme panga konsolideeritud tulemused.

ÜHISE KONTROLLI ALL OLEVAD ÄRIÜHENDUSED

Tütarettevõtete omandamist ühiselt kontrollitavatelt isikutelt arvestatakse eelnevate väärtuste meetodil. Selle meetodi kohaselt esitatakse finantsaruanded nii, nagu oleksid ettevõtjad olnud ühendatud kõige varem esitatud varaseima perioodi algusest (või kuupäevast, mil ettevõtted hiljem ühiselt kontrolliti). Ühise kontrolli all oleva tütar-ettevõtja varad ja kohustised kajastatakse nende eelkäijate väärtustes, st nende bilansilises väärtuses finantsaruannetest kõrgeimal tasemel. Eelmise meetodi kohaselt ei teki uut firmaväärtust. Omandatud tasu ja omandatud üksuse varade ja kohustiste (tehingu kuupäeva seisuga) koguväärtuse vahe kajastatakse omakapitalis jaotamata kasumis.

37. LUMINOR BANK AS-I ERALDISEISVAD KONSOLIDEERIMATA PÕHIARUANDED

Emaettevõtte konsolideerimata põhjaruanded on koostatud vastavalt Eesti raamatupidamise seadusele ning nende näol ei ole tegemist Luminor Bank AS-i konsolideerimata finantsaruannetega standardi IAS 27 «Konsolideerimata finantsaruanded» mõistes.

37.1 LUMINOR BANK AS-I KOONDKASUMIARUANNE 31. DETSEMBER 2018 LÕPPENUD MAJANDUSAASTA KOHTA

(tuhandetes eurodes)	2018	2017
Intressitulu efektiivse intressimäära meetodil	56 979	18 943
Muu samalaadne tulu	5 608	7 674
Intressikulu ja samalaadne kulu	-11 179	-3 807
Neto intressitulu	51 408	22 810
Dividenditulu	28 177	0
Komisjoni- ja teenustasutulu	10 610	2 867
Komisjoni- ja teenustasukulu	-3 510	-726
Neto komisjoni- ja teenustasutulu	7 100	2 141
Netotulu valuutatehingutelt	3 543	980
Muud tegevustulud	6 177	830

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials 1.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Muud tegevuskulud	-216	-460
Muu tegevustulu (-kulu) kokku	9 504	1 350
Tegevuskasum (-kahjum) kokku	96 189	26 300
Palgad ja muu tööjõukulu	-30 881	-9 894
Muud üldhalduskulud	-26 121	-6 387
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum ja väärtuse muutus	-1 765	-810
Tegevuskulud kokku	-58 767	-17 091
Klientidele antud laenude neto (allahindlus)/tühistamine	5 178	-824
Kasumiosa investeringutelt sidusettevõttesse	0	454
Kasum enne maksustamist	42 600	8 839
Tulumaksukulu	-1 605	-1 384
Aruandeperioodi kasum	40 995	7 456
Kasum, mis kuulub jagamisele:		
panga aktsionäridele	40 995	7 456
Koondkasum, mis kuulub jagamisele:		
panga aktsionäridele	40 995	7 456

37.2 LUMINOR BANK AS-I FINANTSSEISUNDI ARUANNE 31. DETSEMBER 2018 LÕPPENUD MAJANDUSAASTA KOHTA

(tuhandetes eurodes)	31.12.2018	31.12.2017
Varad		
Sularaha ja nõuded keskpangale	701 963	199 250
Nõuded teistele krediiasutustele	108 332	129 001
Tuletisinstrumendid	2 330	4 161
Laenud klientidele	2 892 681	3 123 417
Investeeringud tütarettevõttesse ja sidusettevõttesse	110 983	110 983
Muud varad	36 151	10 123
Immateriaalne põhivara	233	1 707
Materiaalne põhivara	742	547
Varad kokku	3 853 415	3 579 191

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Kohustised		
Krediitiasutuste laenud ja hoiused	1 271 984	1 397 509
Klientide hoiused	1 740 105	1 663 065
Väljastatud võlakirjad	351 235	65 007
Tuletisinstrumendid	2 312	4 161
Maksukohustised	305	0
Muud kohustised	19 086	13 741
Eraldised	3 286	1 942
Kohustised kokku	3 388 313	3 145 426
Omakapital		
Aktiivkapital	9 376	9 376
Ülekurs	402 141	402 141
Jaotamata kasum	52 920	21 956
Muud reservid	664	291
Panga aktsionäridele kuuluv omakapital kokku	465 101	433 765
Omakapital kokku	465 101	433 765
Kohustised ja omakapital kokku	3 853 415	3 579 191

37.3 LUMINOR BANK AS-I OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE 31. DETSEMBER 2018 LÕPPENUD MAJANDUSAASTA KOHTA

(tuhandetes eurodes)	Aktiivkapital	Ülekurs	Muud reservid	Jaotamata kasum	Omakapital kokku
Algsaldo seisuga 1. jaanuar 2017	9 376	92 505	0	6 993	108 875
Dividendid	0	0	0	-5 989	-5 989
Reservkapitali suurendamine	0	309 636	291	-291	309 636
Koondkasum kokku	0	0	0	7 456	7 456
Nordeaga ühinemisest tulenenud muudatused	0	0	0	13 788	13 788
Lõppsaldo seisuga 31. detsember 2017	9 376	402 141	291	21 956	433 764
Muutused seoses IFRS 9 esmase rakendamisega	0	0	0	-9 658	-9 658
Korrigeeritud algsaldo seisuga 1. jaanuar 2018	9 376	402 141	291	12 298	424 106
Koondkasum kokku	0	0	0	40 995	40 995
Muud	0	0	373	-373	0
Lõppsaldo seisuga 31. detsember 2018	9 376	402 141	664	52 920	465 101

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

	31.12.2018	31.12.2017
Emaettevõtte eraldiseisev omakapital	466 036	433 765
Sidusettevõtete väärtus emaettevõtte eraldiseisvas finantsseisundi aruandes (miinus)	-110 983	-110 983
Sidusettevõtte väärtus kapitaliosaluse meetodi põhjal (pluss)	120 403	139 450
KOKKU	475 456	462 232

37.4 LUMINOR BANK AS-I RAHAVOOGUDE ARUANNE 31. DETSEMBER 2018 LÕPPENUD MAJANDUSAASTA KOHTA

(tuhandetes eurodes)	2018	2017
Äritegevuse rahavood		
Kasum enne tulumaksu	42 600	7 456
Korrigeerimised:		
Materiaalse ja immateriaalse põhivara kulum ja väärtuse langus	1 765	810
Klientidele antud laenude neto (allahindlus)/tühistamine	-5 779	974
Eraldiste muutus	601	1 975
Intressitulu	-62 587	-26 617
Intressikulu	11 179	3 807
Kahjum/ (kasum) valuutakursside muutusest	2 243	-980
Rahavoog äritegevusest enne äritegevusega seotud varade ja kohustiste	-9 978	-12 575
Finantsvarade õiglase väärtuse muutus	-216	0
Laenud klientidele muutus	229 456	19 883
Nõuete muutus teistelt krediidiasutustelt	-21 499	-36 758
Kohustiste muutus teistele krediidiasutustele	-116 525	142 901
Muutus tagatisena panditud nõuetes emaettevõtjale	37 647	26 117
Muutus muudes varades	-26 047	-2 271
Klientide deposiitide muutus	76 583	-586 652
Muutus muudes kohustistes	5 374	-3 888
Saadud intressid	62 852	26 489
Makstud intressid	-9 265	-1 412
Makstud tulumaks	-1 301	-1 384
Rahavood äritegevusest kokku	227 081	-429 550
Rahavood investeerimistegevusest		
Materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamine	-486	-759
Materiaalse ja immateriaalse põhivara võõrandamine	0	27
Saadud dividendid	0	454
Muutused Nordea Eesti filiaaliga ühinemisel	0	114 897
Rahavood investeerimistegevusest kokku	-486	114 619

Initsiaalseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Rahavood finantseerimistegevusest		
Makstud dividendid	0	-5 989
Aktiivkapitali suurenemine	0	309 636
Väljastatud võlakirjad	347 840	65 000
Väljastatud võlakirjade tagasimaksed	-65 000	0
Teistelt pankadelt saadud pikaajaliste laenude tagasimaksed	-9 000	0
Rahavood finantseerimistegevusest kokku	273 840	368 647
Neto raha ja selle lähendite muutus		
	500 435	53 716
Raha ja raha lähendid aasta algul	272 191	218 475
Valuutakursside mõju rahale ja raha lähenditele	-2 243	0
Neto raha ja selle lähendite muutus	500 435	53 716
Raha ja selle lähendid perioodi lõpul	770 383	272 191
Raha ja selle lähendid koosnevad:		
	31.12.2018	31.12.2017
Kassa	3 699	7 245
Nõuded keskpangale ilma kohustusliku reservita	698 264	192 005
Likviidsed hoiused teistes krediidiasutustes tähtajaga kuni 3 kuud	68 420	72 940
	770 383	272 191

38. ÜHINEMISJÄRGNE FINANTSSEISUNDI ARUANNE (VAHEBILANSS SEISUGA 2. JAANUAR 2019)

2. jaanuaril 2019 viis Luminor lõpule üle-piirilise ühinemise ja jätkab oma tegevust kõigis Balti riikides läbi Eestis registreeritud panga ja tema Läti ning Leedu filiaalide. Allpool toodud ühinemisjärgne bilanss on koostatud vahetult peale ühinemise jõustumist, st. 2. jaanuari hommikul. Ühinemisjärgse bilansi koostamisel on kasutatud samu raamatupidamise arvestuspõhimõtteid, mida kasutati 2018 aastaaruande koostamisel, välja arvatud IFRS 16 rakendamisest tulenev mõju.

Allpool toodud tabelis on kasutatud järgnevaid definitsioone:

- Pank: Luminor Bank AS (eraldiseisev Eesti ettevõtte) koos Läti ja Leedu filiaalidega
- Kontsern: Luminor Bank AS koos Läti ja Leedu filiaalidega ja kõigi tütarettevõtetega

(tuhandetes eurodes)	Pank 02.01.2019	Kontsern 02.01.2019
Varad		
Sularaha ja nõuded keskpangale	3 274 365	3 274 365
Nõuded teistele krediidiasutustele	134 021	134 693
Kauplemiseesmärgil hoitavad finantsvarad	1 006	1 006
Finantsvarad õiglases väärtuses läbi kasumiaruande	139 403	143 759
Tuletisinstrumentid	44 354	44 354
Muu koondkasumi kaudu õiglases väärtuses finantsvarad	7 608	8 873
Laenud klientidele	11 351 564	11 542 001

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials 1.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Investeeringud tütarettevõtetesse ja sidusettevõtetesse	264 251	6 256
Materiaalne põhivara	59 476	106 721
Immateriaalne põhivara	4 033	7 414
Tulumaksu vara	560	886
Edasilükkunud tulumaksu vara	790	908
Muud varad	86 828	70 828
Põhivarad ja müügiks hoitavad müügiühid	203	7 990
Varad kokku	15 368 462	15 350 052

Kohustised		
Krediitiasutuste laenud ja hoiused	4 228 642	4 238 510
Klientide hoiused	8 921 208	8 845 712
Tuletisinstrumendid	41 255	41 255
Väljastatud võlakirjad	351 235	351 235
Eraldised	5 984	5 868
Maksukohustised	2 547	8 973
Muud kohustised	51 167	64 413
Kohustised kokku	13 602 038	13 555 966

Omakapital		
Aktsiakapital	34 912	34 912
Ülekurs	1 628 274	1 628 274
Jaotamata kasum	99 061	124 808
Muud reservid	4 177	6 094
Omakapital kokku	1 766 424	1 794 088
Kohustised ja omakapital kokku	15 368 462	15 350 052

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 11.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Sõltumatu vandeaudiitori aruanne

Luminor Bank AS aktsionäridele

Aruanne konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditi kohta

Meie arvamus

Meie arvates kajastab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistes osades õiglaselt Luminor Bank AS ja selle tütarettevõtete (koos Kontsern) konsolideeritud finantsseisundit seisuga 31. detsember 2018 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta konsolideeritud finantstulemust ja konsolideeritud rahavoogusid kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt.

Meie auditi arvamus on kooskõlas auditikomiteele 11. märtsil 2019 esitatud täiendava aruandega.

Mida me auditeerisime

Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne sisaldab:

- konsolideeritud koondkasumiaruannet 31. detsembril 2018 lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud finantsseisundi aruannet 31. detsember 2018 seisuga;
- konsolideeritud omakapitali muutuste aruannet 31. detsembril 2018 lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud rahavoogude aruannet 31. detsembril 2018 lõppenud majandusaasta kohta; ja
- konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisasid, mis sisaldavad oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet, muud selgitavat infot ning ühinemisjärgset finantsseisundi aruannet (vahebilanss seisuga 2. jaanuar 2019).

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega (ISA-d). Meie kohustused vastavalt nendele standarditele on täiendavalt kirjeldatud meie aruande osas „Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga“.

Usume, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane meie arvamuse avaldamiseks.

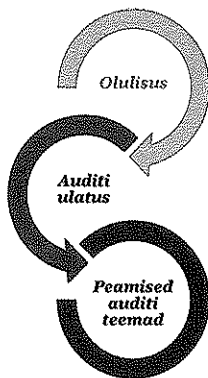
Sõltumatus

Oleme Kontsernist sõltumatud kooskõlas Rahvusvaheliste Arvestusekspertide Eetikakoodeksite Nõukogu (IESBA) poolt välja antud kutseliste arvestusekspertide eetikakoodeksiga (IESBA koodeks) ja Eesti Vabariigi audiitortegevuse seaduses sätestatud eetikanõuetega. Oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt IESBA koodeksile ja Eesti Vabariigi audiitortegevuse seaduse eetikanõuetele.

Oma parima teadmise ja veendumuse kohaselt kinnitame, et meie poolt Kontsernile osutatud auditivälised teenused on olnud kooskõlas Eesti Vabariigis kehtivate seaduste ja regulatsioonidega ning et me ei ole osutanud auditiväliseid teenuseid, mis on keelatud Eesti Vabariigi audiitortegevuse seaduse §-i 59¹ poolt.

Ülevaade meie auditist

Kokkuvõte

Olulisus

Kontserni olulisus on 1 730 tuhat eurot, mis on määratud kui 5% konsolideeritud kasumist enne tulumaksu.

Auditi ulatus

PwC Eesti viis läbi täismahus auditi Kontserni kolme suurema ettevõtte osas, kattes peaaegu kogu Kontserni konsolideeritud varad, kohustused, tulud ja kulud. Ülejäänud bilansisaldode osas viisime läbi valitud auditiprotseduurid veendumaks, et oleme omandanud piisavalt auditi tõendusmaterjali, et avaldada arvamust Kontserni aruande kui terviku kohta.

Peamine auditi teema

- Klientidele antud laenude väärtuse langus

Oma auditi kujundamisel määrasime me olulisuse ja hindasime olulise väärkajastamise riske konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes. Erilist tähelepanu pöörasime valdkondadele, kus juhatuse on kasutanud subjektiivseid hinnanguid, näiteks oluliste raamatupidamislike hinnangute puhul, mis tuginesid eeldustele ja tulevikusündmustele, mis on oma olemuselt ebakindlad. Nagu kõikides oma auditites, tegelesime riskiga, et juhtkond eirab sisekontrollisüsteemi, hinnates muu hulgas seda, kas on asjaolusid, mis viitavad pettusest tuleneda võivale olulise väärkajastamise riskile.

Olulisus

Meie auditi ulatust mõjutas meie poolt määratud olulisus. Auditi eesmärgiks on omandada põhjendatud kindlustunne selle kohta, et konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulisi väärkajastamisi. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast. Neid loetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad kas üksikult või koos mõjutada kasutajate poolt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel tehtavaid majanduslikke otsuseid.

Tuginedes oma professionaalsele hinnangule määrasime olulisusele, sealhulgas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku olulisusele, teatud numbrilised piirmäärad, mis on toodud alljärgnevas tabelis. Need numbrilised piirmäärad koos kvalitatiivsete kaalutlustega aitasid meil määrata meie auditi ulatust ja meie auditiprotseduuride olemust, ajastust ja mahtu ning hinnata väärkajastamiste mõju raamatupidamise aastaaruandele kui tervikule nii eraldiseisvalt kui summeerituna.

Kontserni olulisus	1 730 tuhat eurot
Kuidas me selle määrasime	5% kasumist enne tulumaksu
Rakendatud olulisuse kriteeriumi põhjendus	Arvutasime olulisuse lähtudes kasumist enne tulumaksu, kuna see on meie hinnangul peamiseks Kontserni tulemuslikkuse hindamise mõõdikuks nii juhatuse kui nõukogu jaoks. Kasutasime 5%, mis on kooskõlas sarnases valdkonnas tegutsevate kasumit taotlevate ettevõtete tavapärase olulisuse määraga.

Peamised auditi teemad

Peamised auditi teemad on valdkonnad, mis olid meie professionaalse hinnangu kohaselt käesoleva perioodi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditis kõige olulisemad. Neid valdkondi käsitleti konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku auditeerimise ja sellele arvamuse avaldamise kontekstis ning me ei avalda nende valdkondade kohta eraldi arvamust.

Peamine auditi teema	Kuidas me tegelesime peamise auditi teemaga oma auditis
Klientidele antud laenude väärtuse langus (detailsem informatsioon on toodud lisas 1 „Olulised arvestuspõhimõtted“, lisas 2 „Olulised raamatupidamisarvestuslikud hinnangud“, lisas 5 „Üldised riskijuhtimispõhimõtted“, lisas 15 „Laenu klientidele“ ja lisas 16 „Ebatõenäoliselt laekuvate laenude allahindlused“). Alates 1. jaanuarist 2018 rakendus uus raamatupidamisstandard IFRS 9, mis asendas seni krediitkajumite arvestusel kasutatud 'toimunud krediitkajumi mudeli' uue 3-faasilise 'eeldatava krediitkajumi (ECL) mudeliga'. ECL arvutused on tulevikku vaatavad ja tõenäosustega kaalutud, tuginedes keerulisel modelleerimisel ja subjektiivsetel juhtkonna poolt määratud sisenditel. IFRS 9 rakendamise tulemusena vähenes klientidele antud laenude bilansiline väärtus 10 733 tuhat euro võrra, mida kajastati jaotamata kasumi vähendusena seisuga 1. jaanuar 2018 (vaata IFRS 9 rakendamise mõjud lk 52). Seisuga 31. detsember 2018 moodustas klientidele antud laenude neto bilansiline väärtus kokku 3 212 788 tuhat eurot, mis sisaldas nende väärtuse langusest tulenevat allahindlust summas 34 353 tuhat eurot. Keskendusime sellele valdkonnale, kuna juhtkond kasutab krediitkajumite kajastamise ajastuse ja allahindluse summade hindamisel subjektiivsete sisenditega kompleksseid mudeleid. Peamised valdkonnad, mis vajavad olulisi juhtkonnapoolseid hinnanguid ja modelleerimist ECL arvutamisel, sisaldavad: - krediidiriski olulise suurenemise kriteeriumite hindamine ja laenude klassifitseerimine faasi 1, 2 või 3; - ECL arvutamise mudelite koostamisel kasutatud raamatupidamislike tõlgenduste ja modelleerimise eelduste hindamine;	Hindasime, kas Kontserni arvestuspõhimõtted ja rakendatud metodoloogia klientidele antud laenude väärtuse languse arvutamise osas on kooskõlas IFRS 9 nõuetega. Hindasime ECL arvestuse alusandmete ja arvutustega seotud peamiste kontrollimehhanismide ülesehitust ja tõhusust, sealhulgas: - üldised kontrollid vastavate IT süsteemide üle; - laenude saldodega ja võlgnevuses oldud päevade infoga seotud IT süsteemide rakenduslikud kontrollid; - klientide krediitdireitingute üle vaatamine ja kinnitamine; - tagatiste väärtusete üle vaatamine ja uuendamine; - klientide regulaarsed ülevaatused; - individuaalselt oluliste laenude laenukajumite arvestus ja üle vaatamine (faas 3). Viisime läbi detailsed auditi protseduurid testimaks järgmisi valdkondi: - ECL arvutussüsteemis kasutatud alusandmete täielikkuse ja korrektsuse testimine; - ECL arvutussüsteemides kasutatavate oluliste sisendite vastavus IFRS 9 metodoloogiale; 12 kuu ja kogu eluea ECL arvutuste korrektsus ning vastavus IFRS 9 metodoloogiale; - diskonteerimise korrektsus ECL arvutussüsteemis; - laenude faasidesse määramisel kasutatud alusandmete korrektsus ja täielikkus (sealhulgas olulise krediidiriski suurenemise kriteeriumite ning kohustuse täitmata jätmise definitsiooni korrektne rakendamine);

-
- ECL mudelis kasutatavate olulisemate parameetrite modelleerimine ja arvutamine, sealhulgas maksejõuetuse tõenäosus (PD), kahjumäär maksejõuetuse korral (LGD) ja laenu suurus maksejõuetuse hetkel (EAD);
 - makromajanduslike indikaatorite valik ja tulevikku vaatava informatsiooni kaasamine ECL mudelisse;
 - eelpool nimetatud indikaatorite usaldusväärne prognoosimine tulevikuperioodideks kolme erineva stsenaariumi puhuks (baas-, positiivne ja negatiivne stsenaarium) ning erinevate stsenaariumite tõenäosuste hindamine; ja
 - ECL-i prognoosimine baas- ja riskistsenaariumi puhul faas 3 individuaalselt hinnatavatele laenudele ja nende stsenaariumite tõenäosuste hindamine.
- äriklientidest laenusaaajatele sisemiste krediidiiretingute määramine, mis on sisendiks nende laenude ECL mudelis;
 - tagatiste ja nende väärtuste kohta sisalduva informatsiooni korrektsus laenusüsteemis, mida kasutatakse sisendina ECL mudelites; ja
 - faas 3 laenude nimekirja täielikkus ja nende ECL arvutamine.
- Hindasime oluliste ECL mudeli sisenditeks olevate juhtkonnapoolsete eelduste mõistlikkust, nagu näiteks erinevate stsenaariumite osakaalud, hinnangud äriklientide laenude hetke PD osas, oluliste makromajanduslike prognooside ning erinevate stsenaariumite kordajate osas.
-

Kuidas me kujundasime oma auditi ulatuse

Kujundasime oma auditi ulatuse eesmärgiga teha piisavalt tööd, võimaldamaks meil avaldada arvamust konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku kohta, võttes arvesse Kontserni struktuuri, raamatupidamisprotsesside ja kontrollprotseduuride, ning tegevusvaldkonna, milles Kontsern tegutseb, eripärasid.

Kontserni kuuluvad mitmed Eestis tegutsevad tütarettevõtted, mis on täpsemalt avalikustatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisas 1. Lähtudes ettevõtete suurusest ning riskiprofiilist viisime läbi täismahus auditid Kontserni kolme suurima ettevõtte osas (Luminor Bank AS, Luminor Liising AS ja Luminor Pensions AS), millega katsime peaaegu kogu Kontserni konsolideeritud varad, kohustused, tulud ja kulud. Kontserni tasandil auditeerisime konsolideerimisprotsessi ning viisime läbi valitud auditiprotseduurid ülejäänud bilansikirjete osas veendumaks, et meil on omandatud piisav auditi tõendusmaterjal, et avaldada arvamust Kontserni aruande kui terviku kohta.

Muu informatsioon

Juhatus vastutab muu informatsiooni eest, mis sisaldub konsolideeritud aastaaruandes lisaks konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandele ja meie audiitori aruandele.

Meie arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei avalda muu informatsiooni kohta kindlustandvat arvamust.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditeerimise käigus on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon sisaldab olulisi vasturääkivusi konsolideeritud raamatupidamise aruandega või meie poolt auditi käigus saadud teadmistega või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud. Kui me teeme tehtud töö põhjal järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, oleme kohustatud selle info oma aruandes välja tooma. Meil ei ole sellega seoses midagi välja tuua.

Juhatuse ja nende, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega

Juhatus vastutab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt, ja sellise sisekontrollisüsteemi rakendamise eest, nagu juhatus peab vajalikuks, võimaldamaks pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhatus kohustatud hindama Kontserni jätkusuutlikkust, avalikustama vajadusel infot tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse printsiipi, välja arvatud juhul, kui juhatus kavatseb Kontserni likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub realistlik alternatiiv eelnimetatud tegevustele.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad Kontserni finantsaruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja audiitori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Kuigi põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, ei anna ISA-dega kooskõlas läbiviidud audit garantiid, et oluline väärkajastamine alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad kas üksikult või koos mõjutada kasutajate poolt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel tehtavaid majanduslikke otsuseid.

Kooskõlas ISA-dega läbiviidud auditi käigus kasutame me kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi. Samuti me:

- tuvastame ja hindame riske, et konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes võib olla olulisi väärkajastamisi tulenevalt pettusest või veast, kavandame ja teostame auditiprotseduure vastavalt tuvastatud riskidele ning kogume piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali meie arvamuse avaldamiseks. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada varjatud kokkuleppeid, võltsimist, tahtlikku tegevusetust, vääresitiste tegemist või sisekontrollisüsteemi eiramist;
- omandame arusaama auditi kontekstis asjakohasest sisekontrollisüsteemist, selleks, et kujundada auditiprotseduure sobivalt antud olukorrale, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust Kontserni sisekontrollisüsteemi tõhususe kohta;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhatuse poolt tehtud raamatupidamislike hinnangute ja nende kohta avalikustatud info põhjendatust;
- otsustame, kas juhatuse poolt kasutatud tegevuse jätkuvuse printsiip on asjakohane ning kas kogutud auditi tõendusmaterjali põhjal on olulist ebakindlust põhjustavaid sündmusi või tingimusi, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust Kontserni jätkusuutlikkuses. Kui me järeldame, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud oma audiitori aruandes juhtima tähelepanu infole, mis on selle kohta avalikustatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes, või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused tuginevad audiitori aruande kuupäevani kogutud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski põhjustada Kontserni tegevuse jätkumise lõppemist;

- hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne esitab toimunud tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis;
- hangime piisava asjakohase tõendusmaterjali Kontserni kuuluvate majandusüksuste või äritegevuste finantsinformatsiooni kohta, avaldamaks arvamust konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku kohta. Me vastutame Kontserni auditi juhtimise, järelevalve ja läbiviimise eest ja oleme ainuvastutavad oma auditiarvamuse eest.

Me vahetame infot nendega, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning oluliste auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas auditi käigus tuvastatud oluliste sisekontrollisüsteemi puuduste kohta.

Samuti kinnitame neile, kelle ülesandeks on valitsemine, et oleme järginud sõltumatust puudutavaid eetikanõudeid ning edastame neile info kõikide suhete ja muude asjaolude kohta, mis võivad tekitada põhjendatud kahtlust meie sõltumatuse riivamise kohta, ja vajadusel vastavate kaitsemehhanismide kohta.

Neile, kelle ülesandeks on valitsemine, edastatud auditiga seotud teemade seast valime välja need teemad, mis olid käesoleva perioodi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditi kontekstis kõige olulisemad ja on seega peamised auditi teemad. Me kirjeldame neid teemasid audiitori aruandes, välja arvatud juhul, kui seaduse või regulatsiooni kohaselt on keelatud antud teema kohta infot avalikustada või kui me äärmiselt erandlikel juhtudel otsustame, et antud teema kohta ei peaks meie aruandes infot esitama, kuna võib põhjendatult eeldada, et antud info esitamisega kaasnevad kahjulikud tagajärjed ületavad avaliku huvi rahuldamisest saadava kasu.

Aruanne muude seadustest ja regulatsioonidest tulenevate nõuete kohta

Audiitoriks määramine ja audiitorteenuse osutamise periood

Meid määrati esmakordselt Luminor Bank AS audiitoriks 31. detsembril 2018 lõppenud majandusaasta suhtes. Vastavalt Eesti Vabariigi audiitortegevuse seadusele ja Euroopa Liidu määrusele 537/2014 on võimalik meie volitusi Luminor Bank AS audiitorina pikendada kuni 31. detsembril 2027 lõppeva majandusaastani ning uue avaliku pakkumisprotsessi läbiviimisel kuni 31. detsembril 2037 lõppeva majandusaastani.

AS PricewaterhouseCoopers

Ago Vilu

Vastutav vandeaudiitor, litsents nr 325

11. märts 2019

KASUMI JAOTAMISE ETTEPANEK

Luminor Bank AS-i juhatus teeb ainuomanikule ettepaneku jaotada kasum järgmiselt:

Majandusaasta 2018 kasum	25 095 tuhat eurot
Jaotamata kasum seisuga 01.01.2018	37 618 tuhat eurot
2018. aastal toimunud muud muutused	(373) tuhat eurot
Jaotamata kasum kokku seisuga 31.12.2018	62 340 tuhat eurot

Juhatus teeb ettepaneku kanda kasum summas 25 095 eurot jaotamata kasumisse.

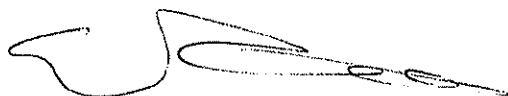
JUHATUSE ALLKIRJAD 2018. MAJANDUSAASTA ARUANDELE

Ettevõtte juhatus on 2018. aasta tegevusaruande ja raamatupidamise aastaaruande heaks kiitnud.

Juhatus koostatud aastaaruanne koosneb tegevusaruandest, raamatupidamise aastaaruandest, kasumi jaotamise ettepanekust ja sõltumatu vandeaudiitori aruandest. Ettevõtte nõukogu on aastaaruande läbi vaadanud ja aktsionäride üldkoosolekule esitamiseks heaks kiitnud.

19. märtsil 2019

Erkki Raasuke
juhatuse esimees

Kristina Siimar
juhatuse liige

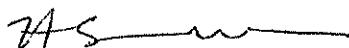
Kerli Gabrilovica
juhatuse liige

Andrius Načajus
juhatuse liige

Hannu Saksala
juhatuse liige

Aruande elektrooniline edastamine

Luminor Bank AS (registrikood: 11315936) 01.01.2018 - 31.12.2018 majandusaasta aruande on esitanud:

Esitaja nimi	Esitaja roll	Esitamise aeg
Rainis Int	Notar	05.11.2019